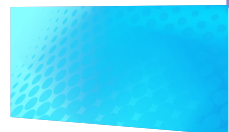

TOIMINTAKERTOMUS ja tilinpäätöslaskelmat 1.1.–31.12.2016

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

**Toimintakertomus ja
tilinpäätöslaskelmat
1.1.–31.12.2016**

Saatesanat

Vuosi 2016 oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kiireisen työnteon aikaa. Laitos tuki vahvasti valtioneuvostoa lainsäädännön valmistelussa ja hallitusohjelman toteuttamisessa. Vuoden aikana valmistuneista lainsäädäntöhankkeista on mainittava tartuntatautilain uudistus, ja valmistelussa olevista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistus - sekä järjestämislain valmistelu että valinnanvapaussäädösten periaatteiden hahmottelu. Useiden hallitusohjelman kärkihankkeiden toteuttamisessa laitoksella on merkittävä osuus.

Perustehtävien hoitamisen ohella THL katsoo myös eteenpäin. Laitoksen neuvosto julkaisi keväällä arvionsa laitoksen kehittämiskohteista. Nämä suositukset otettiin vakavasti, ja niiden pohjalta alettiin kehittää laitoksen tutkimusstrategiaa ja jatkettiin tietovarantojen avaamista. Vuoden 2016 aikana erityisenä teemana oli asiakkuustyö. Halusimme paneutua sidosryhmiemme, yhteistyökumppaniemme ja asiakkaidemme tarpeiden ymmärtämiseen ja siihen, miten voimme meihin kohdistuvat odotukset täyttää. Tämä työ jatkuu.

Valtiovallinnon standardin mukaisessa toimintakertomuksessa voidaan tuoda esiin paljon numero-tietoja laitoksen toiminnasta. Näissä saatesanoissa haluan alleviivata sitä, että toimintakertomuksen runsaat faktatkaan eivät pysty kuvastamaan THL:n työn koko kirjoa.

Haluan kiittää laitoksen koko henkilökuntaa - tutkijoita, kehittäjiä, asiantuntijoita ja viestijöitä - monipuolisesta ja laadukkaasta työstä.

Juhani Eskola

Pääjohtaja, THL

Sisältö

Saatesanat	3
1 Toimintakertomus	7
1.1 Johdon katsaus	7
1.2 Vaikuttavuus	10
1.3 Toiminnallinen tehokkuus	12
1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus	13
1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	17
1.3.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus.....	29
1.4 Tuotokset ja laadunhallinta.....	33
1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	76

1.6 Tilinpäätösanalyysi	81
1.6.1 Rahoitusrakenne	81
1.6.2 Talousarvion toteutuminen	84
1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma	85
1.6.4 Tase.....	85
2 Talousarvion toteumalaskelma.....	88
3 Tuotto- ja kululaskelma	92
4 Tase	94
5 Liitetiedostot	96
6 Allekirjoitukset	107

1 Selkeyden vuoksi toimintakertomuksessa käytetään johdonmukaisesti seuraavia käsitteitä:

THL-kirjanpitoyksikkö = THL ja sen alaiset laitokset (Valtion mielisairaalat ja koulukodit sekä vankiterveydenhuollon yksikkö)

THL = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ilman alaisia laitoksia

Alaiset laitokset = Valtion mielisairaalat ja koulukodit sekä vankiterveydenhuollon yksikkö

1 Toimintakertomus

1.1. Johdon katsaus

Laitoksen toimintaympäristössä tapahtui erittäin merkittäviä muutoksia vuoden 2016 aikana. Hallitusohjelmaan kuuluvien maakunta- sekä sosiaali- ja terveysreformien (SOTE-uudistus) valmistelu eteni merkittävästi siten, että vuoden 2017 kynnyksellä Suomi on valmistautumassa ehkä Euroopan suurimpaan julkishallinnon reformiin kautta aikojen. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyminen yksittäisiltä kunnilta tulevaisuuden maakunnille ja valtiorahoitukseksi on jo sinällään erittäin merkittävä muutos. Suomalaiseen reformiin on yhdistetty edellisen lisäksi ns. valinnanvapausmalli, jonka toteuttamistavaksi hallitus linjasi huhtikuussa 2016 laajamittaisen yksityisen ja julkisen toiminnan yhtiöittämisen. THL osallistui reformin valmisteluun erittäin laajasti siten, että kaikissa merkittävissä lainsäädäntöä valmisteluvissa ryhmissä on ollut THL:n edustus. Lainsäädäntötyötä varten tuotettiin sosiaali- ja terveysministeriön käyttöön SOTE-järjestämislakiluonnosten ennakkoarviointi sekä lukuisia erillisselvityksiä ja asiantuntijalausuntoja.

Suuri palvelujärjestelmä uudistus haastaa nykyisen suunnittelun tietopohjan ja sen ajantasaisuuden merkittävällä tavalla. Valtakunnassa on suunniteltu ja to-

teutettu sekä STM:n, sairaanhoitopiirien että Sitran vetämänä useita rinnakkaisia hankkeita, joiden yhteisenä päämääränä on entistä parempi ja sujuvampi tiedolla johtaminen muuttuvassa yhteiskunnassa ja multistuvassa palvelurakenteessa. Yhä harvemmin eilisen tieto kelpaa suunnittelun pohjaksi. THL on varautunut ja valmistautunut haasteeseen mm. luomalla ja jalkauttamalla omaa datapolitiikkaansa. Hyvä yhteistyö Sitran kanssa eteni mm. ISAACUS Hyvinvoinnin palveluoperaattorihankkeessa ja palvelupaketihankkeessa. SOTEn valtakunnallisen tietopohjan määrittäminen vastuutettiin lainsäädäntövalmistelussa THL:lle. Vuoden 2016 aikana kävi ilmeiseksi, että THL:llä tulee olemaan tulevaisuudessa erittäin merkittävä rooli maakuntien SOTE-toiminnon arvioijana. Tehävään valmistautuminen eteni laitoksessa mm. sähköisen raportoinnin käyttöönotolla, tilastojen ja rekisterien ennakkolistien tietojen julkaisemisella sekä väestökyselyjen tiedonkeruiden harmonisaatioon tähtäävillä toimenpiteillä. Lisäksi systematisointiin ja parannettiin entisestään vuorovaikutusta yhtäältä kansallisiin toimijoihin, kuten STM, VM ja Kela, sekä toisaalta alueellisiin toimijoihin, kuten sairaanhoitopiirit, kunnat ja tulevat maakunnat. Kanta-pro-

jektien yhteistyötä ja ohjausta parannettiin yhdessä STM:n ja Kelan kanssa. Pieniä viivästyksiä lukuun ottamatta Kanta-kehitystyö eteni vakaasti sille asetetulla kehityspolulla. Vuoden 2016 saavutuksia olivat mm. yksityisten terveydenhuollon palveluntuottajien liittyminen Kantaan sekä suun terveydenhuollon toimijoiden liittymisen aloitus. Kanta-palvelut on tavoittanut Suomen väestön asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tästä kertoo Kannan nouseminen suomen toiseksi arvostetuimmaksi verkkobrändiksi.

Kansansairauksien ehkäiseminen jatkui vahvana ja tavoitteellisena. Kalenterivuonna jatkettiin mm. tyyppin 2 diabeteksen ehkäisyohjelman sekä lihavuusohjelman toimeenpanoa sekä jatkettiin kansainvälisesti ainutlaatuista kontrolloitua muistisairauksien ehkäisy-tutkimusta. Hallituksen kärkiohjelmista hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen paneutuu Yhteistyöllä terveyttä ja hyvinvointia -hanke, jonka valmisteluun ja tukemiseen osallistuttiin. Vuoden aikana raportoitiin Finriski-, Terveys 2000/2011- ja Maahanmuuttajatutkimuksesta sekä kansainvälisestä päihdetutkimuksesta ja rahapelitutkimuksesta. FINRISKI-tutkimuksen seuranta osoitti työikäisten suomalaisten miesten ja naisten sepevaltimotautikuolleisuuden vähenty-

neen noin 80 prosenttia 40 vuoden aikana. Kuolleisuuden vähenemisestä kaksi kolmasosaa johtui tupakoinnin vähenemisestä ja verenpaineen ja veren kolesterolitason laskusta. Terveys 2000/2011 –aineiston avulla osoitettiin mm. asuinympäristön vaikutus liikunta-aktiivisuuteen, ravintotekijöiden iso merkitys suun terveyden ylläpidossa, nuoren aikuisiän lihavuuden merkitys myöhempien kävelyvaikeuksien ennustajana, geneettisten tekijöiden rooli sydän- ja verisuonitautien aiheuttajina ja masennushäiriöiden odotettua huonompi ennuste 11 vuoden seurannassa. Maahanmuuttajien terveys ja hyvinvointi -aineiston analyyseissa korostuivat mielenterveysongelmat ja liikkumisrajoitusten yleisyys eräissä isoissa maahanmuuttajaryhmissä. Kaikkiaan 35 maata käsittänyt eurooppalainen koululaistutkimus osoitti alaikäisten alkoholinkäytön edelleen vähentyneen useassa maassa, mm. Suomessa. Kannabiksen oikeudellisen aseman muutosten osoitettiin heijastuvan kansainvälisesti uusiin käyttötapoihin ja niiden markkinointiin. Rahapelikyselyn mukaan joka viidennellä suomalaisella oli rahapeliongelmainen läheinen ja heistä kaksi kolmesta oli kokenut haittoja läheisensä rahapeliongelma. Toimeenpanon tuen keinoin edesautettiin tupakkalain, ehkäisevän päihdetyön lain sekä maahanmuuttajien kotouttamisen kokonaisuuksia. Lapsiperheiden ravitsemussuosituksien julkaistiin ja THL:n viestinnän tekemän julkaisujen käytön analyysin perusteella suositusten lukeminen on ollut vilkasta. Kansanterveyskeskuksen ehkäisemistyö työ kohtasi haasteita mm. alkoholi- sekä makeis- ja jäätelöveropäätöksissä, joissa arvioitiin teollisuuden ja elinkeinoelämän intres-

sien korostuneen kansanterveyden edistämisen kustannuksella.

Hyvinvoinnin edistämistyö näkyi erityisen vahvasti viiden hallitusohjelman kärkihankkeen (Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, Ikäihmisten kotihoidon ja kaikenikäisten omaishoidon kehittämisohjelma, Palvelut asiakaslähtöisiksi -hanke, Osatyökykyisille tie työelämään -hanke sekä Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta -hanke) toimeenpanon käynnistämisenä. Näiden kokonaisuuksien kautta laitoksella on ollut merkittävä näköala hallitustyöskentelyyn ja toisaalta maakunnissa tapahtuvaan laajamittaiseen ohjelmalliseen kehitystyöhön. Voidaan arvioida, että laitos on parantanut merkittävästi yhteistyömahdollisuuksiaan tulevaisuuden maakuntien SOTE-tehtävässä. Maakuntien tilaa ja palvelurakennetta ja palvelujen tarvetta profiloitiin erityisesti ikäihmisten sekä lasten ja nuorten palvelujen näkökulmasta. Lisäksi tuotettiin ehdotukset rahoituksellisista kannustimista tulevaisuuden kuntien ja maakuntien hyvinvointitehtäville. Vammaispolitiikan valmistelussa ja toimeenpanon tuessa keskityttiin erityisesti tietopohjan vahvistamiseen YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoa ja raportointia sekä vammaislainsäädännön uudistusta varten. THL osallistui myös uuden, YK-sopimukseen perustuvan vammaispoliittisen ohjelman valmisteluun.

Viranomaisyhteistyö maahanmuuttoviraston kanssa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden terveysongelmien ehkäisemiseksi oli aktiivista. Laajamittainen maahanmuutto ei merkittävästi lisännyt tartunta-

tautien esiintyvyyttä. THL:n julkaisuissa pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden terveydestä korostettiin vastaanottokeskusten ja kuntien nopeaa puuttumista terveysongelmiin. Pitkään valmistelussa ollut Tartuntalainin uudistus saatiin kalenterivuoden aikana päätökseen ja laki tulee voimaan 1.3.2017. Asiantuntijavalmistelussa THL:n esillä pitämä näkökulma lain ulottamisesta koko maassa olevaan väestöön kotipaikkaoikeudesta riippumatta todentui säädöksissä. Kansainvälinen yhteistyö infektiosairauksien torjunnassa jatkui vilkkaana. Laitoksen asiantuntijoita osallistui kolmeentoista WHO:n IHR-sopimuksen (kansainvälisiin sopimuksiin perustuva terveyssäännöstö, International Health Regulations) puitteissa tehtäviin infektio- ja ympäristöuhkien torjuntajärjestelmän maa-arviointiin.

Terveydensuojeluun liittyvät tehtävät toteutuvat hyvin. Kemiallisiin uhkiin varautuminen toteutui suunnitellusti vakavien kemiallisten uhkien osaamiskeskusten yhteistyöverkostossa. Kysymykset sisäilman laadusta olivat kalenterivuonna median vahvassa seurannassa. Laitos jatkoi tietopohjan laajentamista tuottamalla uudet kysymysversiot koululaisten sisäilmakyselyyn sekä kehittämällä edelleen tulosten tulkintaa ja raportointia.

THL:een keskitettävien valtion järjestämisen ja/tai tuottamisvastuulla olevien palvelujen kehittäminen jatkui. Helsingin yliopiston oikeuslääketieteellisten toimintojen siirto onnistui 1.1.2016 suunnitellusti. Oikeuslääkinnän kehittäminen toteutui aiemmin tehdyn ohjelman mukaisesti ja pitkään alaa vaivannut lääkäripula osoitti laantumisen merkkejä. Vankiterve-

ydenhuollon hallinnonalan siirto OM:n alaisuudesta STM:n alaisuuteen toteutui, kun Vankiterveydenhuollon yksikkö siirtyi THL:n alaisuuteen mittavan valmisteluoperaation seurauksena. Rikos- ja riita-asioiden sovittelupalveluiden koordinaatiovastuu siirtyi aluehallintovirastoilta THL:lle suunnitellusti.

THL:n neuvosto nosti toukokuussa 2016 julkaisussa arviossaan laitoksen kehittämiskohteiksi mm. seuraavat kokonaisuudet. Jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen ja aluehallinnon uudistus edellyttää muutosta THL:n rooliin. Sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän operatiivisen ohjausroolin vastaanottaminen edellyttää valmistautumista ja osaamisen kehittämistä sekä muiden tehtävien priorisointia ja karsintaa. Erityistä huomiota arviointiryhmä pyysi kiinnittämään siilomaisen toiminnan välttämiseen ja siihen, että toiminnan suunnittelun tulee pohjautua THL:n strategiaan kaikilla toimintalohkoilla. Raportissa todettiin myös tarve kehittää laitostasoinen tutkimusstrategia ja asettaa siitä vastaava tutkimusjohto sekä avata tietovarantoja kolmansien osapuolten käyttöön. THL:n yritysysteistyöstä on tehty kattava selvitys ja jatkotoimia on tarkoituksenmukaista pohtia sen pohjalta.

THL:n budjettirahoituksen leikkausten johdosta laitoksen toiminnan sopeuttaminen jatkui vuoden 2016 aikana. Toimintakustannusten alentaminen lähes 10 miljoonalla eurolla johti 220 henkilön palvelussuhteen päättymiseen. Rajuista säästötoimenpiteistä huolimatta laitos saavutti keskeiset tavoitteensa ja työilmapiiri säilyi olosuhteisin nähden hyvänä.

1.2 Vaikuttavuus

THL pyrkii toiminnallaan edistämään väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä vaikuttamaan ympäristöterveyttä koskevien yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseen. THL:n yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat toimenpiteet kohdistuivat vuonna 2016 laitoksen perustehtäviin ja strategisiin painopisteisiin, jotka olivat hyvinvointiyhteiskunnan kestävyys, varautuminen terveysuhkiin, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen, muuttuva sairauksien kirjo ja palvelujärjestelmän muutos.

THL tukee toiminnallaan hallitusohjelman (”Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015”) toimeenpanoa osallistumalla kaikkien STM:n hallinnonalan kärkihankkeiden toteutukseen. Nämä kärkihankkeet ovat: Palvelut asiakaslähtöisiksi, Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta, Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma, Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa sekä Osatyökykyisille tie työelämään.

Lainsäädäntötyöhön osallistuminen

THL osallistui vuonna 2016 merkittävällä työpanoksella lainsäädännön valmistelutyöhön sekä teki STM:n pyynnöstä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiluonnoksen vaikutusten ennakoarvioinnin. THL:n asiantuntijat kirjoittivat lähes 160 lausuntoa ja olivat eduskunnassa kuultavana noin 30 kertaa. Vuoden aikana THL nimesi edustajan yli sataan valmisteluun. THL:n asiantuntijat osallistuivat muun muassa seuraavien lakien valmistelutyöhön:

- Laki yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta 1533/2016
- Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta 1516/2016
- Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 1517/2016
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta 1346/2016
- Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta 1342/2016
- Laki makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteverosta annetun lain muuttamisesta 1535/2016
- Laki perhehoitolain muuttamisesta 510/2016
- Tartuntatautilaki 1227/2016
- Tupakkalaki 549/2016
- Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta 511/2016
- Laki perustulokeilusta 1528/2016
- Alkoholilain kokonaisuudistus
- Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntaudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi sekä niihin liittyviksi laeiksi
- Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta

Viestintäkanavien vaikuttavuus

THL:ssä panostettiin vuonna 2016 viestinnän vaikuttavuuteen ja viestintäkanavien käyttö kasvoi huomattavasti. Laitoksen tärkeimmän kanavan thl.fi:n suosio jatkui edelleen. Verkkosivustolla vierailtiin 6,5 miljoonaa kertaa ja yksittäisiä kävijöitä oli 2,9 miljoonaa. Thl.fi:n etusivun ajankohtaisuuksia käytiin lukemassa yli 200 000 kertaa. Aihesivustoista suosituimpia olivat infektioaudit, rokottaminen ja lastensuojelun käsikirja. THL:lla on lukuisia erillisverkkopalveluita, joista eniten käytetty on Fineli-elintarviketietokanta.

THL:n asiantuntijat lisäsivät laitoksen laajan asiantuntemuksen vaikuttavuutta osallistumalla aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun monin eri tavoin. Mediaseurannan mukaan osumia oli yli 9 000 kappaletta. Edelleen kirjoitetaan paljon tiedotteita ja julkaitaan uutisia. THL:n blogien kautta on välitetty säännöllisesti ajankohtaista tietoa ja blogien lukijamäärät ovat korkeat. Sosiaalisen median käyttöä on lisätty huomattavasti. THL:n Facebook-sivulla on yli 12 000 tykkääjää ja laitos on hyödyntänyt kanavan maksullista näkyvyyttä aiempaa enemmän. Laitoksen johto on esimerkiksi kasvattanut Twitterin käyttöä ja vuoden loppuun mennessä THL:n asiantuntijoista yli sadalla oli Twitter-tili. Muita laitoksen käyttämiä viestintäkanavia olivat YouTube, SlideShare, verkkokoulutukset ja perinteinen viestinnän päivystyspuhelin.

Tutkimuksen vaikuttavuus

THL on merkittävä terveyttä ja hyvinvointia koskevan tutkimustiedon tuottaja ja haluttu kumppani sekä kotimaiseen että kansainväliseen tieteelliseen yhteistyöhön. THL:n tutkijat ja asiantuntijat julkaisivat viime vuonna jopa 710 artikkelia kansainvälisissä vertaisarvioituissa tiedelehdissä. Artikkeleita ja oppaita tuotettiin myös kotimaisiin tiedejulkaisuihin ja laitoksen omiin julkaisusarjoihin. Suurin osa THL:n tuotamasta aineistosta on vapaasti saatavilla Julkari -tietokannassa.

THL:n tutkijoiden julkaisemiin vertaisarvioituihin artikkeleihin viitataan runsaasti. Viittauksien määrä aikavälillä 2009–2016 oli 23419 kpl. THL:n tutkijoita noteerattiin myös maailman siteeratuimpien tutkijoiden joukossa. Tutkimusprofessorit Veikko Salomaa ja Markus Perola olivat mukana Thomson Reutersin julkaisemalla maailman viitatuimpien tutkijoiden listalla vuodelta 2016. Yhteensä listalla on 15 suomalaista tutkijaa.

Tutkimustyön vaikutukset näkyvät usein vasta vuosien kuluttua alkuperäisten tulosten julkaisemisesta. Ohessa muutamia esimerkkejä, joissa THL on pystynyt vaikuttamaan terveyteen ja hyvinvointiin.

THL on onnistunut pitämään yllä väestön korkeaa rokotuskattavuutta tukemalla aktiivisesti kansallisen rokotusohjelman toteutusta. Tulokseen on päästy tekemällä kuntakerroksia, verkkokoulutuksilla ja viestintätoimilla, kuten erittäin onnistuneella influenssarokotekampanjalla. Vuonna 2015 Valtion ravitsemusneuvottelukunta suositteli, THL:n tutkimusten pohjalta, jodioimattoman suolan korvaamis-

ta jodiodulla versiolla jodinpuutoksen ehkäisemiseksi. Vuonna 2016 tehdyn kuntakyselyn mukaan 96 % kuntien ruokapalveluista käyttää nyt jodioitua suolaa ainakin osittain. THL on ollut aktiivisesti mukana myös väestön D-vitamiinitasoon liittyvissä tutkimuksissa. Tällä hetkellä suomalaisten D-vitamiinin saanti on riittävää ja veriarvot ovat hyviä sekä aikuisilla että lapsilla. Tähän pääsemiseksi THL:ssa tehtiin riskianalyyskejä, joiden seurauksena maitojen ja rasvavitteiden D-vitamiinitäydennys kaksinkertaistettiin ja D-vitamiinia sisältävien lisien käyttösuositus selkiytettiin ja ulotettiin 18-vuotiaisiin saakka.

Asiakkuus- ja sidosryhmätyö

THL teki vuonna 2016 aktiivisesti asiakkuustyötä. Keskeisiä asiakkaita haastateltiin ja heidän tietotarpeitaan kartoitettiin, aiempaa paremmin palvelevien tuotteiden kehittämiseksi. Vuoden aikana laitoksen johtoryhmä määritteli laitoksen tärkeimmät asiakkaat, jotta vaikuttamistyötä pystytään kohdentamaan tehokkaammin. THL otti käyttöön STM:n hallinnonalan yhteisen asiakkuuksienhallintajärjestelmän (CRM).

Vuoden 2016 lopussa käynnistettiin ylijohdajan aloitteesta maakuntavierailut. Maakuntajohtajien ja muutosjohtajien tapaamisten tarkoituksena oli perehtyä maakuntien sote-uudistuksen valmistelutilanteeseen ja keskustella THL:lle annettavasta maakuntien arviointitehtävästä.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus²

Toiminnallinen tehokkuus					
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön koko hallinnonalalle yhteiset tavoitteet ovat: <ul style="list-style-type: none"> • Hallinnonalan yhteiset ICT-hankkeet ja • hankintatoimen ja toimitilojen käytön tehostaminen. 					
Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Hallinnonalan yhteiset ICT hankkeet.		THL tekee oman ICT- linjausten toimeenpano-suunnitelman. Toimeenpanot yhteishankkeissa käynnistetty ja yhteinen hallintamalli käytössä. Korotetun tietoturvan projekti etenee ja virasto tuottaa kyberturvallisuuden tilannekuvaa.	Tehty selvitys THL:n tietohallinnon tilasta ja käynnistetty siihen liittyen kehittämissuunnitelman valmistelu. Osallistuttu hallinnonalan tietohallinnon yhteistyöhön. Ratkottu Valtori yhteistyön haasteita. THL:n turvallisuusuhka- ja riskiraportti 2016 tehty ja esitelty johtoryhmälle. Osallistuttu Tieto 2016 valmiusharjoituksen. Toteutettu VAHTI tietoturvabarometri ja raportoitu sen tulokset	4 4	Hallinnonalan tietohallinnon 2017 linjaukset sekä JulkICT- strategia toimeenpantu. HA:n ja Valtorin yhteiset ICT-palvelut käytössä. Keskeiset korotetun tietoturvallisuuden ja riskienhallinnan prosessit valmiina 2017. Korotettu tietoturvan taso kokonaisuudessaan saavutettu 2019. THL tuottaa kyberturvallisuuden tilannekuvaa.
THL:llä on valtion hankintatoimen kehittämishankkeen (HANKO) mallin mukainen ohje viraston hankintatoimen ohjauksesta ja organisoinnista. Se sisältää erityisesti hankintojen suunnittelun ja valmistelun osana toiminnan ja talouden suunnittelua.		THL laatii ohjeen viraston hankintatoimen ohjauksesta ja organisoinnista ja se on otettu käyttöön.	Ohje on laadittu ja otettu käyttöön.	4	Ohjeen käyttö on vakiintunut ja hankintojen suunnittelua hyödynnetään täysimääräisesti osana toiminnan ja talouden suunnittelua.
Valtion toimitilastrategian mukainen tilatehokkuus saavutetaan vuoteen 2019 mennessä.		THL laatii suunnitelmat siitä, miten ja missä aikataulussa valtion toimitilastrategian mukaiseen tilatehokkuuteen päästään.	THL on jatkanut toimitilastrategiansa mukaisesti toimitilojen ja työympäristön kehittämistä. Raportointivuonna käynnistetty "Työympäristömme 2020" -hanke tähtää toimitilatehokkuuden oleelliseen kasvattamiseen.	4	THL on saavuttanut toimitilojen toimitilatehokkuudessa valtion toimitilastrategian (2014) mukaisen tavoitetehtokkuuden 18 neliometriä/henkilö.

² Sanallisen toteuma-arvion lisäksi tuloksellisuutta on kuvattu arvosanan avulla (5=erinomainen, tulostavoite saavutettu ja ylitetty huomattavasti, 4=hyvä, tulostavoite saavutettu tavoitteen mukaisesti, 3=tydyttävä, tulostavoite toteutunut lähes tavoitteen mukaisesti, 2=välttävä, tulostavoite toteutunut osittain, 1=heikko, tulostavoitetta ei ole saavutettu tulossopimusvuonna).

1.3.1 Toiminnan taloudellisuus ja tuottavuus

THL:n kirjanpitoyksikön vuoden 2016 tuotot olivat 108 894 (1000 €) euroa jakaantuen alla olevan taulukon mukaisesti THL:n, valtion mielisairaaloiden, valtion koulukotien ja vankiterveydenhuollon yksikön tuottoihin. Vankiterveydenhuollon yksikkö siirtyi 1.1.2016 Rikosseuraamuslaitokselta osaksi THL-kirjanpitoyksikköä.

THL:n kirjanpitoyksikön tuotot laitoksittain yhteensä vuosina 2014-2016

	2016 1000 €	Osuus tuotoista %	2015 1000 €	Osuus tuotoista %	2014 1000 €	Osuus tuotoista %
THL ilman alaista hallintoa	31 237	29 %	29 878	27 %	27 665	26 %
Mielisairaalat	57 028	52 %	56 218	52 %	57 434	54 %
Koulukodit	20 289	19 %	19 880	18 %	20 464	19 %
Vankiterveydenhuolto	340	0 %				
TUOTOT YHTEENSÄ	108 894	100 %	105 976	97 %	105 563	100 %

Yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2014-2016

	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet 2016 1 000 €	Julkisoikeudelliset suoritteet 2016 1 000 €	Yhteis-rahoitteinen toiminta 2016 1 000 €	Yhteis-toiminta 2016 1 000 €	Toiminta yhteensä 2016 1 000 €	Toiminta yhteensä 2015 1 000 €	Toiminta yhteensä 2014 1 000 €
TUOTOT							
- maksullisen/yhteisrah. toim. tuotot/yht.toim.kust.korv.	78 877	1 659	24 365	4 711	109 612	109 453	106 025
- muut tuotot	3 756	0	5 652	0	9 408	8 738	8 255
= tuotot/yhteistoiminnan kustann. korvaukset yhteensä	82 633	1 659	30 017	4 711	119 020	118 191	114 280
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 655	133	648	47	6 483	6 257	6 516
- henkilöstökustannukset	59 270	630	14 672	2 272	76 844	75 164	78 224
- vuokrat	5 959	0	184	27	6 170	7 293	7 336
- palvelujen ostot	6 615	57	12 645	1 739	21 056	24 160	16 940
- muut erilliskustannukset	1 557	2	1 773	205	3 537	2 009	2 892
= erilliskustannukset yhteensä	79 056	822	29 922	4 290	114 090	114 883	111 908
Osuus yhteiskustannuksista							
- tukitoimintojen kustannukset	2 623	472	10 699	1 704	15 498	7 514	6 703
- poistot	138	0			138	204	414
- korot	1	0			1	34	47
- muut yhteiskustannukset	0	0			0	1 556	1 575
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	2 762	472	10 699	1 704	15 637	9 308	8 738
Kokonaiskustannukset yhteensä	81 818	1 294	40 621	5 994	129 727	124 191	120 646
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	815	365	-10 604	-1 283			
Kustannusvastaavuus-% (tuotot-kustannukset)	101 %	128 %	74 %	79 %			
HTV:t	1 113	13	187	21	1 313	1 307	1 381

THL:llä on kirjausoikeus momenteille 24.90.68, 33.01.25 ja 35.10.64. Momenteille kirjatut kustannukset esitetään vastaavasti tässä laskelmassa tuottoina. THL:ssä tulot ja menot kohdennetaan aiheutamisperiaatteen mukaisesti kustannuslajeittain toimintayksiköille ja projekteille. Erilliskustannukset ovat suoritteiden ja projektien aiheuttamia välittömiä kustannuksia. Yhteiskustannukset sisältävät toimintoyksiköille vyörytetyt tukitoimintojen kustannukset.

THL:n tuotot ja kustannukset osastoittain vuonna 2016

THL:n tuotot ja kustannukset jakautuvat alla olevan taulukon mukaisesti osastoittain.

	Hyvinvointi 1 000 €	Terveys 1 000 €	Infektiotaudit 1 000 €	Terveyden suojelu 1 000 €	Järjestelmät 1 000 €	Valtion palvelut 1 000 €	Yhteensä 2016 1 000 €	Yhteensä 2015 1 000 €
TUOTOT								
Maksullisen toiminnan tuotot	555	1 075	784	1 119	210	4 156	7 899	6 372
Yhteistoiminnan tuotot	6 057	8 770	875	3 508	2 960	437	22 606	21 165
Muut tuotot	124	160	88	121	139	191	823	250
Tuotot yhteensä	6 736	10 005	1 747	4 748	3 309	4 784	31 328	27 787
KUSTANNUKSET								
Aineet, tarvikkeet, tavarat 1)	52	641	466	56 810	25	983	58 977	21 472
Henkilöstökustannukset	7 993	10 474	4 946	6 031	6 211	7 588	43 243	41 819
Vuokrat	51	10	3	79	3	864	1 010	453
Palvelujen ostot	1 498	5 821	395	1 333	519	5 313	14 879	18 142
Muut erilliskustannukset	441	416	176	375	377	217	2 002	1 690
Poistot	9	135	173	240	0	23	580	891
Vähennetään osastojen sisäinen hallinto	-213	-187	-589	-191	-307	-395	-1 882	-2 265
Erilliskustannukset yhteensä	9 831	17 310	5 570	64 677	6 828	14 593	118 809	82 202
Osuus yhteiskustannuksista								
Osastojen sisäinen hallinto	213	187	589	191	307	395	1 882	2 265
Johto ml. viestintä	447	580	280	368	297	392	2 363	2 561
Tietopalvelut	1 521	1 973	952	1 254	1 010	1 335	8 044	10 822
Hallinto ja kehittäminen	2 780	3 607	1 740	2 292	1 846	2 440	14 706	13 530
Vuokrat	1 328	1 724	831	1 095	882	1 166	7 027	8 086
Poistot	54	70	34	44	36	47	285	242
Korot	3	4	2	3	2	3	17	148
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 346	8 145	4 428	5 247	4 380	5 779	34 324	37 655
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 177	25 455	9 998	69 924	11 208	20 371	153 133	119 856
HTV:t	174	226	109	144	116	153	921	925

1) Terveyden suojelu-osaston aine-, tarvike- ja tavarahankinnat sisältävät rokotevaraston arvonalennuksen 32 428 tuhatta euroa.

Osastokohtaiset tuotot ja kustannukset -laskelma on laadittu THL:n 1.1.2015 voimaan tulleen uudistuneen organisaation mukaisesti. Laskelma ei sisällä horisontaaliseen, pääasiassa tukipalveluja tuottavan, Tietopalvelut -osastoon kuuluvan Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikön tuottoja ja kustannuksia. Yksikön toiminta (29 htv) liittyy pääasiassa kansallisten Kanta-palvelujen käyttöönottoon. Yksikön toiminnan menojen rahoitus (12 344 tuhatta euroa ilman siirtomenoja) perustuu momentin 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön. Tukitoiminnoille kirjatut tuotot ja kustannukset on vyörytetty osastoille henkilötyövuosien suhteessa.

THL:n toimintameno-rahituksen lisäksi osastojen erilliskustannuksiin on käytetty muuta talousarvio-rahitusta seuraavasti:

Hyvinvointi-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 337050 terveyden edistäminen liittyviä menoja 57 tuhatta euroa sekä momentin 299050103 Liikunta-alan tiedolla johdolla kehittäminen käyttöön liittyviä menoja 45 tuhatta euroa.

Terveys-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 336034 Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin käyttöön liittyviä menoja 2 794 tuhatta euroa.

Terveyden suojele -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 337020 Rokotteiden hankinnat käyttöön liittyviä menoja 24 593 tuhatta euroa sekä momentin 351064 EU:n ympäristörahaston osal-

listuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin käyttöön liittyviä menoja 238 tuhatta euroa.

Järjestelmät-osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 230103 Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot liittyviä menoja 53 tuhatta euroa.

Valtion palvelut -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 330220 Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntutkimuksen menot liittyviä menoja 6 674 tuhatta euroa, momentin 336052 Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin käyttöön liittyviä menoja 197 tuhatta euroa, momentin 330106 Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 102 tuhatta euroa, momentin 330105 Terveyden ja hyvinvoinnin alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 68 tuhatta euroa, momentin 330104 Valtion mielisairaaloiden toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 60 tuhatta euroa sekä momentin 336064 Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin käyttöön liittyviä menoja 43 tuhatta euroa.

Tietopalvelut-osaston (ilman Operatiivisen toiminnan ohjaus -yksikköä) erilliskustannukset sisältävät momentin 330125 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön liittyviä menoja 193 tuhatta euroa.

Hallinto ja kehittäminen -osaston erilliskustannukset sisältävät momentin 330106 Vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 802 tuhatta euroa, momentin 330105 Terveyden ja hyvinvoinnin alaisten lastensuojeluyksiköiden toi-

mintamenot käyttöön liittyviä menoja 288 tuhatta euroa, momentin 249068 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö käyttöön liittyviä menoja 62 tuhatta euroa, momentin 330125 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköiset asiakastietojärjestelmät käyttöön liittyviä menoja 61 tuhatta euroa sekä momentin 330104 Valtion mielisairaaloiden toimintamenot käyttöön liittyviä menoja 60 tuhatta euroa.

THL:n henkilötyövuodet rahoituslähteittäin ja osastoittain

	Budjetti- rahoitus	Yhteisrahoit- nen toiminta	Yhteistoiminta	Maksullinen palvelutoiminta	Tukitoiminnot	Yhteensä 2016	Yhteensä 2015	Yhteensä 2014
Hyvinvointi	82	32	14	1	2	131	144	
Terveys	102	61	3	2	2	169	181	
Infektiotaudit	66	7	0	4	5	82	86	
Terveydensuojelu	73	31	0	3	1	108	113	
Järjestelmät	61	22	2	0	2	87	98	
Valtion sosiaali- ja terveyspalvelut	92	1	0	20	3	115	61	
Tietopalvelut	101	24	1	2	3	131	145	
Hallinto ja kehittäminen	0	1	1	4	93	99	105	
Ylin johto, viestintä	0	0	0	0	23	23	18	
Yhteensä	576	179	21	36	134	947	951	1 029

1.3.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

THL:n kirjanpitoyksikön maksulliset suoritteet on määritelty asetuksissa 1019/2013, 1132/2001, 1572/2015 ja 1748/2015. Suoritteet hinnoitellaan lii-
ketaloudellisin perustein siten, että maksullinen toi-
minta on kannattavaa. Suoritteita hinnoiteltaessa
kaikki kustannukset kohdennetaan suoritteille aiheut-
tamisperiaatteen mukaisesti. Seuraavassa taulukossa
esitetään yhteenveto THL:n kirjanpitoyksikön mak-
sullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuudesta.

THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan
kustannusvastaavuus vuonna 2016 oli 101 % (100 %
vuonna 2015). Maksullisen toiminnan ylijäämä oli
1180 tuhatta euroa (alijäämä 186 tuhatta euroa vuonna
2015). Valtion mielisairaaloiden maksullisen toimin-
nan tulos oli ylijäämäinen 49 tuhatta euroa (ylijäämä
53 tuhatta euroa vuonna 2015). Valtion koulukotien
maksullisen toiminnan tulos oli ylijäämäinen 5 tuhat-
ta euroa (alijäämä 601 tuhatta euroa vuonna 2015).

Vankiterveydenhuollon yksikön maksullisen toimin-
nan ylijäämä oli 16 tuhatta euroa. THL:n maksullisen
toiminnan tulos oli ylijäämäinen 1110 tuhatta euroa
(ylijäämä 362 tuhatta euroa vuonna 2015).

THL:n maksullisen toiminnan tiedot

Yhteenvedo THL:n kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudesta vuosina 2014-2016

Maksullinen toiminta	Maksuperustelain mukaiset muut suoritteet 2016 1 000 €	Julkisoikeudelliset suoritteet 2016 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2016 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2015 1 000 €	Maksullinen toiminta yhteensä 2014 1 000 €
TUOTOT					
- maksullisen toiminnan tuotot	78 877	1 659	80 536	79 257	81 594
- muut tuotot	3 756			4 006	3 803
= tuotot yhteensä	82 633	1 659	84 292	83 263	85 397
KOKONAISKUSTANNUKSET					
Erilliskustannukset					
- aineet, tarvikkeet, tavarat	5 655	133	5 788	5 562	5 751
- henkilöstökustannukset	59 270	630	59 900	60 315	62 338
- vuokrat	5 959	0	5 959	7 085	7 103
- palvelujen ostot	6 615	57	6 672	6 693	6 600
- muut erilliskustannukset	1 557	2	1 559	1 739	1 678
= erilliskustannukset yhteensä	79 056	822	79 878	81 394	83 470
Osuus yhteiskustannuksista					
- tukitoimintojen kustannukset	2 623	472	3 095	1 891	2 300
- poistot 1)	138	0	138	158	359
- korot	1	0	1	6	8
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0
= osuus yhteiskustannuksista yht.	2 762	472	3 234	2 055	2 667
Kokonaiskustannukset yhteensä	81 818	1 294	83 112	83 449	86 137
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	815	365	1 180	-186	-740
Kustannusvastaavuus-%	101 %	128 %	101 %	100 %	99 %
HTV:t	1 113	13	1 126	1 118	1 189

1) Poistot sisältävät vain mielisairaaloiden ja koulukotien poistot, koska THL:n osalta poistot on huomioitu kokonaiskustannusmallin mukaisessa yleiskustannuskertoimessa kohdassa tukitoimintojen kustannukset

THL:n maksullisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 7,9 miljoonaa euroa (6,4 miljoonaa euroa vuonna 2015). Toiminnan ylijäämä kasvoi 362 tuhannesta eurosta 1110 tuhanteen euroon. Tukitoimintojen kustannukset kohdistettiin toiminnalle kokonaiskustannusmallin mukaisesti (yleiskustannuskerroin 75 %). Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 116 % (tavoite 102 %). (katso seuraava taulukko).

THL:n maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuosina 2014-2016

Maksullinen toiminta	Maksu- perustelaki: muut suoritteet 2016 1 000 €	Julkis- oikeud. suoritt. 2016 1 000 €	Yhteensä 2016 1 000 €	Maksu- perustelaki: muut suoritteet 2015 1 000 €	Oikeus- geneett. isyystutk. 2015 1 000 €	Julkis- oikeud. suoritt. 2015 1 000 €	Yhteensä 2015 1 000 €	Maksu- perustelaki: muut suoritteet 2014 1 000 €	Oikeus- geneett. isyystutk. 2014 1 000 €	Julkis- oikeud. suoritt. 2014 1 000 €	Yhteensä 2014 1 000 €
TUOTOT											
- maksullisen toiminnan myyntituotot	6 239	1 659	7 898	5 383	691	298	6 372	5 512	687	200	6 399
- maksullisen toiminnan muut tuotot								0	0	0	0
= tuotot yhteensä	6 239	1 659	7 898	5 383	691	298	6 372	5 512	687	200	6 399
KOKONAISKUSTANNUKSET											
Erilliskustannukset											
- aineet, tarvikkeet, tavarat	815	133	948	899	48		947	763	57	2	822
- henkilöstökustannukset	1 821	630	2 451	1 887	306	144	2 337	2 011	294	121	2 426
- vuokrat	90		90	73	0	0	73	121	13	0	134
- palvelujen ostot	848	57	905	774	41	2	817	773	27	0	800
- muut erilliskustannukset	554	2	556	410	2	1	413	416	1	1	418
= erilliskustannukset yhteensä	4 128	822	4 950	4 043	397	147	4 587	4 084	392	124	4 600
KÄYTTÖJÄÄMÄ	2 111	837	2 948	1 340	294	151	1 785	1 428	295	76	1 799
Osuus yhteiskustannuksista											
- tukitoimintojen kustannukset	1 366	472	1 838	1 090	226	107	1 423	1 468	215	88	1 771
- poistot 1)								0	0	0	0
- korot 2)								0	0	0	0
- poistot								0	0	0	
- korot								0	0	0	
= osuus yhteiskustannuksista yht.	1 366	472	1 838	1 090	226	107	1 423	1 468	215	88	1 771
Kokonaiskustannukset yht.	5 494	1 294	6 788	5 133	623	254	6 010	5 552	607	212	6 371
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	745	365	1 110	250	68	44	362	-40	80	-12	28
Kustannusvastaavuus-%	114 %	128 %	116 %	105 %	111 %	117 %	106 %	99 %	113 %	94 %	100 %
HTV:t	23	13	36	31	6	3	40	30	6	3	39

1) poistot sisältyvät laskennallisiin tukitoimintojen kustannuksiin

2) korko on laskettu vain käyttömaksuudelle, koska lähes koko vaihto-omaisuus on rokoteohjelman mukaisia rokotteita (ei maksullista)

Vuoden 2016 alusta oikeusgeneettisiin isyyystutkimuksiin liittyvät suoritteet muuttuivat julkisoikeudellisiksi suoritteiksi. Niiden hinnoittelu poikkeaa maksuperustelain mukaisten muiden suoritteiden hinnoittelusta, jotka hinnoitellaan kokonaiskustannusmallin mukaisesti julkisoikeudellisiksi suoritteiksi.

Yhteenvedo THL:n maksullisesta toiminnasta vuosina 2014-2016

Tunnusluvut	Toteutunut 2016 1 000 €	Tavoite 2016 1 000 €	Toteutunut 2015 1 000 €	Tavoite 2015 1 000 €	Toteutunut 2014 1 000 €	Tavoite 2014 1 000 €
TUOTOT	7 898	6 300	6 372	5 397	6 399	7 250
Erilliskustannukset	4 950	4 350	4 587	4 178	4 600	
Käyttäjäämä	2 948	1 950	1 785	1 219	1 799	
Osuus yhteiskustannuksista	1 838	1 800	1 423	1 111	1 771	
KOKONAISKUSTANNUKSET	6 788	6 150	6 010	5 289	6 371	7 105
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot-kustannukset)	1 110	150	362	108	28	145
Yli-/Alijäämä % tuotoista	14 %	2 %	6 %	2 %	0 %	2 %
Kustannusvastaavuus %	116 %	102 %	106 %	102 %	100 %	102 %
Maksullisen toiminnan HTV	36		40		39	

THL:n maksullisen toiminnat tuotot asiakasryhmittäin vuosina 2014-2016

Asiakasryhmät	2016 1 000 €	2015 1 000 €	2014 1 000 €
Tuotot kunnilta ja kuntayhtymiltä	1 688	1 383	1 399
Tuotot kotitalouksilta	79	64	76
Tuotot elinkeinoelämältä	1 176	1 292	1 080
Tuotot EU:lta	492	576	584
Tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	3 240	2 596	2 550
Muut tuotot liiketaloudellisesti hinnoiteltavista suoritteista	1 093	452	703
Muut tuotot julkisoikeudellisista suoritteista	131	9	9
Tileistä poistot			-2
Yhteensä	7 899	6 372	6 399

Kunnilta ja kuntayhtymiltä sekä etenkin valtion virastoilta ja laitoksilta saadut maksullisen toiminnan tuotot ovat kasvaneet merkittävästi.

Maksullisen toiminnan tiedot mielisairaaloista ja koulukodeista

Valtion mielisairaalat

Valtion mielisairaalat harjoittavat maksullista toimintaa perimällä kunnilta hoitopäivämaksuja. Mielisai-

raaloiden tuomioistuimen määräyksestä rikoksesta epäillylle tekemät mielentilatutkimukset ovat myös niiden maksullista toimintaa.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sairaaloittain vuosina 2014-2016.

Maksullinen toiminta	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2016 1000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1000 €
TUOTOT						
- maksullisen toiminnan myyntituotot	37 847	17 809	55 656	56 917	55 129	56 324
- maksullisen toiminnan muut tuotot	982	176	1 158	987	915	1 081
Tuotot yhteensä	38 829	17 985	56 814	57 904	56 044	57 405
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 366	1 240	3 606	3 634	3 354	3 538
- henkilöstökustannukset	30 510	13 719	44 229	44 277	42 944	44 158
- vuokrat	2 778	1 382	4 160	4 474	4 786	4 796
- palvelujen ostot	2 673	1 307	3 980	4 046	4 012	3 764
- muut erilliskustannukset	319	238	557	1 032	638	615
Erilliskustannukset yhteensä	38 646	17 886	56 532	57 463	55 734	56 871
KÄYTTÖJÄÄMÄ	183	99	282	441	310	534
Osuus yhteiskustannuksista						
- tukitoimintojen kustannukset	81	39	120	123	120	120
- poistot	67	55	122	215	141	342
- korot	1	0	1	17	6	7
- siirto maksuttomaan	0	-10	-10	-10	-10	-11
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	149	84	233	345	257	458
KOKONAISKUSTANNUKSET YHT	38 795	17 970	56 765	57 808	55 991	57 329
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	34	15	49	96	53	76
Kustannusvastaavuus %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
HTV	549	254	803	809	785	799

Mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut v. 2014-2016

Valtion talousarviossa on mielisairaaloiden kannattavuustavoitteeksi asetettu, että tuotoilla katetaan toiminnasta aiheutuvat kustannukset ilman voitontavoittelua. Valtion mielisairaaloiden ylijäämä vuodelta

2016 on yhteensä 49 tuhatta euroa, joka alittaa tavoitteen (96 tuhatta euroa). Tuotot ja kustannukset jäivät tavoitteesta 2 %.

Valtion mielisairaaloiden maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2014-2016

	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2016 1000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2016 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2015 1000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1000 €
TUOTOT	38 829	17 985	56 814	57 904	56 044	57 405
Erilliskustannukset	38 795	17 970	56 765	57 808	55 991	57 329
Käyttöjäämä	183	99	282	441	310	534
Osuus yhteiskustannuksista	149	84	233	345	257	458
KOKONAISKUSTANNUKSET	38 795	17 970	56 765	57 808	55 991	57 329
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	34	15	49	96	53	76
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
Kustannusvastaavuus %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
HTV	549	254	803	809	785	799

Valtion koulukodit

Valtion koulukotien toiminta rahoitetaan pääasiassa kuntien maksamilla hoitopäivämaksuilla ja koulukohteissa annettavan perusopetuksen ja muuhun opetukseen saatavalla Opetusministeriön rahoituksella. Opetushallituksen maksamat korvaukset perustuvat laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetusminis-

teriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa vuosittain. Opetushallitukselta saatavan rahoituksen määrä perustuu laskentapäivinä (20.1. ja 20.9.) olevaan oppilaskokoumäärään. Laskentapäivien välillä tapahtuva vaihtelu vaikeuttaa koulukotien talouden suunnittelua.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosina 2014 - 2016

	Toteutuma 2016 1000 €	Tavoite 2016 1000 €	Toteutuma 2015 1000 €	Toteutuma 2014 1000 €
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	16 801	17 813	17 756	18 871
- maksullisen toiminnan muut tuotot				
- Opetushallituksen osuus tuotoista	1 260	1 236	1 410	1 484
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	971	964	1 152	1 131
- muut tuotot	367	254	529	107
Tuotot yhteensä	19 399	20 267	20 847	21 593
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 234	1 186	1 261	1 391
- henkilökustannukset	13 083	14 345	15 034	15 754
- vuokrat	1 709	1 858	2 226	2 173
- palvelujen ostot	1 783	1 748	1 864	2 036
- muut erilliskustannukset	446	586	688	645
Erilliskustannukset yhteensä	18 255	19 723	21 073	21 999
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 144	544	-226	-406
Osuus yhteiskustannuksista				
- osuus tukitoimintojen kustannuksista	1 123	408	358	409
- poistot	16	13	17	17
- korot	0	1	0	1
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 139	422	375	427
Kokonaiskustannukset yhteensä	19 394	20 145	21 448	22 426
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	5	122	-601	-833
Kustannusvastaavuus %	100 %	101 %	97 %	96 %
HTV	287		293	322

Koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut v. 2014 - 2016

Valtion talousarviossa on koulukotien kannattavuus-tavoitteeksi asetettu 100 % kustannusvastaavuus. Koulukotien maksullisen toiminnan tulos toteutui kustannusvastaavuustavoitteen mukaisesti. Lopulliseen tulokseen kirjattiin toimintakertomusvuonna edellisenä tilikautena purettu ohjauskulu 212 tuhatta

euroa. Koulukotien hyvän tuloksen takana oli Limin-gan toteutuneet hoitopäivät, jotka olivat 7 % suurem-mat kuin heidän maksimihoitopäivänsä. Koulukotien yhteinen hoitopäivätoteuma oli 89,73 % maksimihoi-topäivistä.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut vuosina 2014 - 2016

	Toteutuma 2016 1000 €	Tavoite 2016 1000 €	Toteutuma 2015 1000 €	Toteutuma 2014 1000 €
TUOTOT	19 399	20 267	20 847	21 593
Erilliskustannukset	19 394	20 145	21 448	22 426
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 144	544	-226	-406
Ouus yhteiskustannuksista	1 139	422	375	427
KOKONAISKUSTANNUKSET	19 394	20 145	21 448	22 426
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	5	122	-601	-833
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	0,0 %	0,6 %	-2,9 %	-3,9 %
Tuotot % kustannuksista	100 %	101 %	97 %	96 %
HTV	287		293	322

Koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus koulukodeittain v. 2016

Vuonna 2016 koulukodeista tekivät ylijäämän Limin-gan koulutuskeskus ja Sairilan koulukoti. Samat kou-lukodit tekivät ylijäämän myös vuonna 2015.

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma koulukodeittain vuonna 2016

	Harvialan koulukoti toteutuma 1000 €	Sairilan koulukoti toteutuma 1000 €	Lagmansgården toteutuma 1000 €	Limingan koulutuskeskus toteutuma 1000 €	Sippolan koulukoti toteutuma 1000 €	Vuorelan koulukoti toteutuma 1000 €	Koulukodit yhteensä 1000 €
TUOTOT							
Maksullisen toiminnan tuotot							
- maksullisen toiminnan myyntituotot	159	4 472	1 024	4 918	2 821	3 407	16 801
- maksullisen toiminnan muut tuotot							
- Opetushallituksen osuus tuotoista	0	305	84	315	267	289	1 260
- Valtiovarainministeriön osuus tuotoista	0	220	97	201	262	191	971
- muut tuotot	0	44	9	81	45	188	367
Tuotot yhteensä	159	5 041	1 214	5 515	3 395	4 075	19 399
KOKONAISKUSTANNUKSET							
Erilliskustannukset							
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	7	257	128	407	240	195	1 234
- henkilöstökustannukset	118	3 576	971	3 564	2 292	2 562	13 083
- vuokrat	10	482	60	436	353	368	1 709
- palvelujen ostot	5	265	69	486	250	708	1 783
- muut erilliskustannukset	4	106	48	110	86	92	446
Erilliskustannukset yhteensä	144	4 686	1 276	5 003	3 221	3 925	18 255
KÄYTTÖJÄÄMÄ	15	355	-62	512	174	150	1 144
Osuus yhteiskustannuksista							
- osuus THL:n tukitoimintojen kustannuksista	9	319	113	269	223	190	1 123
- poistot	0	4	9	0	3	0	16
- korot	0	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yht.	9	323	122	269	226	190	1 139
Kokonaiskustannukset yht.	153	5 009	1 398	5 272	3 447	4 115	19 394
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	6	32	-184	243	-52	-40	5
Kustannusvastaavuus %	104 %	101 %	87 %	105 %	98 %	99 %	100 %
HTV	(24)	72	26	63	50	52	263

Valtion koulukotien maksullisen toiminnan tunnusluvut koulukodeittain vuonna 2016

	Harvialan koulukoti toteutuma 1000 €	Kasvun Yhteisöt toteutuma 1000 €	Lagmansgården toteutuma 1000 €	Limingan koulutuskeskus toteutuma 1000 €	Sippolan koulukoti toteutuma 1000 €	Vuorelan koulukoti toteutuma 1000 €	Koulukodit yhteensä 1000 €
TUOTOT	159	5 041	1 214	5 515	3 395	4 075	19 399
Erilliskustannukset	144	4 686	1 276	5 003	3 221	3 925	18 255
Käyttäjäämä	15	355	-62	512	174	150	1 144
Osuus yhteiskustannuksista	9	323	122	269	226	190	1 139
KOKONAIS- KUSTANNUKSET	153	5 009	1 398	5 272	3 447	4 115	19 394
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	6	32	-184	243	-52	-40	5
Ali- tai ylijäämä % tuotoista	3,8 %	0,6 %	-15,2 %	4,4 %	-1,5 %	-1,0 %	0,0 %
Tuotot % kustannuksista	104 %	101 %	87 %	105 %	98 %	99 %	100 %
HTV	(24)	72	26	63	50	52	263

Vankiterveydenhuollon yksikön maksullinen toiminta

Vankiterveydenhuollon yksikön (VTH) maksullisen toiminnan tuotot (181 tuhatta euroa) muodostuivat vankien mielentilatutkimuksista ja vaarallisuusarvioista. Toimintamääräraha oli bruttobudjetoitu, minkä vuoksi maksullisen toiminnan tuotot eivät jääneet VTH:n käyttöön.

Vankiterveydenhuollon yksikön maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2016

Maksullinen toiminta	Maksuperustelaki: muut suoritteet 2016 1000 €
TUOTOT	
- maksullisen toiminnan myyntituotot	181
- maksullisen toiminnan muut tuotot	
= tuotot yhteensä	181
KOKONAISKUSTANNUKSET	
Erilliskustannukset	
- aineet, tarvikkeet, tavarat	
- henkilöstökustannukset	137
- vuokrat	
- palvelujen ostot	4
- muut erilliskustannukset	0
= erilliskustannukset yhteensä	141
KÄYTTÖJÄÄMÄ	
Osuus yhteiskustannuksista	
- tukitoimintojen kustannukset	24
- poistot 1)	
- korot 2)	
- poistot	
- korot	
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	24
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	165
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	16
Kustannusvastaavuus-%	110 %
HTV:t	4

1.3.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteiseen toimintaan saadaan rahoitusta joko valtion ulkopuolelta tai toiselta virastolta tai laitokselta ilman velvoitetta luovuttaa rahoittajalle välitöntä vastiketta, kun taas valtion sisäiseen yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin liittyy yleensä vastike, työpanos, tavara, palvelu tai muu tuotannontekijä, jonka loppukäyttäjänä on korvauksen maksaja.

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset sisältävät toisilta virastoilta ja laitoksilta saadut yhteistoiminnan ja yhteisten hankkeiden kustannusten korvaukset. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi viran-

omaistoimintaa, johon on toiselta virastolta saatu kustannusten korvausta. THL on saanut yhteistoiminnan kustannusten korvauksiin rahoitusta lähes yksinomaan STM:ltä. Yhteisrahoitteinen toiminta eroaa maksullisesta toiminnasta siten, että yhteisrahoitteisessa toiminnassa rahoittaja ei saa rahoituspanostaan vastaan välitöntä vastiketta (suoritetta). Toiminnan tulokset, esim. tutkimustulokset ovat näin ollen lähtökohtaisesti julkisia. Yhteisrahoitetun hankkeen tulokset kuuluvat lähtökohtaisesti THL:lle, eikä rahoittaja yleensä saa niihin edes rajoitettuja oikeuksia.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sekä yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja kustannukset sekä yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan yhdistelmälaskelma vuosina 2014 - 2016.

THL:n yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan tuotot ja kustannukset rahoituslähteittäin vuosina 2014-2016 (ei sisällä mielisairaloita eikä koulukoteja)

Yhteisrahoitteinen toiminta	Yhteisrahoitteisen toiminnan/ yhteistoiminnan tuotot				Yhteistoiminta			Yhteisrahoitteinen toiminta ja yhteistoiminta yhteensä		
	2016 Toteuma	2016 Tavoite	2015 Toteuma	2014 Toteuma	2016 Toteuma	2015 Toteuma	2014 Toteuma	2016 Toteuma	2015 Toteuma	2014 Toteuma
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
TUOTOT										
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	18 772	25 000	22 893	17 222	4 711	4 438	3 399	23 483	27 331	25 467
- EU:lta saatu rahoitus	3 867	2 800	2 900	2 991				3 867	2 900	
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 253	700	603	819				1 253	603	
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	5 652	4 000	4 732	4 452				5 652	4 732	
Tuotot yhteensä	29 544	32 500	31 128	25 484	4 711	4 438	3 399	34 255	35 566	33 729
KUSTANNUKSET										
Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan erilliskustannukset										
- aineet, tarvikkeet, tavarat	619		671	742	47	12	23	666	683	765
- henkilöstökustannukset	14 252		12 593	14 226	2 272	1 916	1 660	16 524	14 509	15 886
- vuokrat	165		174	217	27	34	16	192	208	233
- palveluiden ostot	12 615		16 005	8 964	1 739	1 459	1 376	14 354	17 464	10 340
- muut erilliskustannukset	1 740		1 083	1 049	205	246	166	1 945	1 329	6 060
Erilliskustannukset yhteensä	29 391		30 526	25 198	4 290	3 667	3 241	33 681	34 193	33 284
"Yhteisrahoitteisen toiminnan/yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista"										
- tukitoimintojen kustannukset	10 689		4 631	3 692	1 704	981	711	12 393	5 612	4 403
- poistot			38	46		8	9		46	55
- korot			23	32		5	6		28	39
- muut yhteiskustannukset			1 284	1 320		272	254		1 556	1 575
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	10 689		5 976	5 091	1 704	1 267	980	12 393	7 243	6 071
Kokonaiskustannukset yhteensä	40 080	38 200	36 502	30 289	5 994	4 934	4 221	46 074	41 436	39 355
OMARAHOITUSOSUUS (tuotot-kustannukset)	-10 536	-5 700	-5 374	-4 805	-1 283	-496	-822	-11 819	-5 870	-5 626
Kustannusvastaavuus %	73,7		85,3	84,1	78,6	90,0	80,5	74,3	85,8	85,7
Omarahoitusosuus, %	26,3	15	14,7	15,9	21,4	10,0	19,5	25,7	14,2	14,3
HTV:t	179		151	161	21	32	31	200	183	192

Yhteisrahoitteiseen toimintaan ja yhteistoimintaan kohdentui vuonna 2016 yhteensä 200 henkilötyövuotta, missä oli kasvua edellisvuodesta 17 henkilötyövuotta. Laskelma ei aiemmasta poiketen sisällä muilta valtion virastoilta saatua rahoitusta, jota maksetaan edelleen valtionavustuksina. Myös vertailuvuosien laskelmia on oikaistu vastaavilta osin.

Vuonna 2016 kolmelta suurimmalta rahoittajalta saatiin rahoitusta yhteensä 22 165 tuhatta euroa, joka on 73 % kaikesta yhteisrahoitteisesta toiminnasta. Vuonna 2015 vastaavat luvut olivat 37 479 tuhatta euroa ja 83 %.

Seuraavassa taulukossa on esitetty THL:n suurimmat yhteisrahoitteisen toiminnan (sis. yhteistoiminta) rahoittajat. Luvut sisältävät momenttien käytöt.

Rahoittajat luokittain vuonna 2016	1 000 €	%
Valtio	21 017	67,9 %
EU	3 880	12,5 %
Suomalaiset yritykset	1 647	5,3 %
Ulkomaiset muut rahoittajat	1 289	4,2 %
Kunnat, kuntayhtymät ja kaupungit	836	2,7 %
Suomalaiset yhdistykset	766	2,5 %
Suomalaiset rahastot	491	1,6 %
Muut	383	1,2 %
Ulkomaiset yliopistot	362	1,2 %
Suomalaiset yliopistot	111	0,4 %
Sairaanhoitopiirit	104	0,3 %
Muut kansalliset rahoittajat	57	0,2 %
Yhteensä	30 943	100,0 %

THL:n 20 suurinta yhteisrahoittajaa

YHTEISRAHOITTAJA	2016	2015		Muutos 2015-2016 1 000 €	2014	
	1 000 €		1 000 €			1 000 €
		sij.			sij.	
STM Sosiaali- ja terveysministeriö (v. 2013 rahoitus 16 023 t€)	16 226	1.	32 487	-16 261	1.	19 917
EU Euroopan Unioni	3 880	2.	2 900	980	2.	3 463
SA Suomen Akatemia	2 509	3.	2 089	420	3.	3 490
Kunnat, kuntayhtymät ja kaupungit	836	4.	744	92	6.	608
GSK GlaxoSmithKline Oy	675	5.	671	4	7.	546
VNK Valtioneuvoston kanslia	621	14.	210	411		
NIH National Institute of Health	520	7.	384	136	5.	704
Suomalaiset säätiöt (mm Yrjö Jahnessonin säätiö, Juho Vainion säätiö)	504			504		
Suomen molekyyliäketieteen insituutti	408			408		
ALKO Oyj	385	8.	360	25		
Safety2016 -seminaari (useita)	371					
TEKES Teknologian tutkimuskeskus	344	6.	401	-57	8.	530
University of South Florida (NIH)	304	10.	276	28	14.	135
Suomalaiset yhdistykset (mm. Paltamon työvoimayhdistys ry, Tieteellisten seurain valtuuskunta)	262			262		135
KELA Kansaneläkelaitos	242	9.	304	-62	4.	718
YM Ympäristöministeriö	239			239		
SITRA Suomen itsenäisyyden juhlarahasto	212			212		
UM Ulkoministeriö	178			178	18.	96
PV Puolustusvoimat	172	12.	234	-62	15.	135
Muut ulkomaiset rahoittajat	168			168		
YHTEENSÄ	29 056		(41 060)	-12 375		(30 477)
%-osuus koko yhteisrahoitteista toiminnasta	94 %					

Valtion mielisairaaloiden yhteisrahoitteinen toiminta vuosina 2014 - 2016

Sairaaloiden tieteellistä tutkimustoimintaa on rahoitettu yhteisrahoitteisena ja omarahoituksena alla olevan taulukon mukaisesti.

	Niuvanniemen sairaala Toteutuma 2016 1 000 €	Vanhan Vaasan sairaala Toteutuma 2016 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2016 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Tavoite 2016 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2015 1 000 €	Mielisairaalat yhteensä Toteutuma 2014 1 000 €
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT						
- yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	180	293	473		445	421
Tuotot yhteensä	180	293	473	0	445	421
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN ERILLISKUSTANNUKSET						
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	29	0	29	0	12	0
- henkilöstökustannukset	152	268	420	330	340	296
- vuokrat	19	0	19	0	0	0
- palvelujen ostot	1	29	30	4	6	20
- muut erilliskustannukset	16	17	33	17	21	28
Erilliskustannukset yhteensä	217	314	531	351	379	344
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN YHTEISKUSTANNUSOSUUS						
- Tukitoimintojen kustannukset	0	10	10	16	10	11
- Poistot	0	0	0	0	0	0
- Korot	0	0	0	0	0	0
- Muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	0	10	10	16	10	11
KOKONAISKUSTANNUKSET YHTEENSÄ	217	324	541	367	389	355
Omarahoitusosuus (Tuotot-kustannukset)	-37	-31	-68	-367	56	66
Kustannusvastaavuus, %	83 %	0 %	87 %	0 %	114 %	119 %
Omarahoitusosuus, %	17 %	0 %	13 %	100 %	-14 %	-19 %
HTV	2,8	4,9	7,6	6	6,1	5,4

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotoksia ja laadunhallintaa koskevan luvun rakenne noudattaa STM:n ja THL:n välisen tulossopimuksen rakennetta. Taulukkomuotoisten tulossopimuksen tavoitteiden toteutumista kuvaavan raportoinnin jälkeen esitetään raportti joistakin merkittävistä kokonaisuuksista. Luvun taulukko-osuus jakaantuu hallituksen kärkihankkeiden mukaan.

Kärkihanke: Palvelut asiakaslähtöiseksi

Hallitusohjelman tavoite:

- Palvelut asiakaslähtöisiksi -kärkihankkeessa painotetaan varhaista tukea, ennaltaehkäisevää työtettä ja vaikuttavia asiakaslähtöisiä palveluketjuja yli hallinnonrajojen.
- Hankkeessa vahvistetaan kokemusasiantuntemuksen käyttöä ja ihmisten osallisuutta sekä mahdollistetaan ihmisille omien valintojen tekeminen.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Määritellään julkinen palvelulupaus.	Asukkailla on käytössään sähköinen palvelu, jonka avulla voi kattavasti hakea ja vertailla sosiaali- ja terveyspalveluiden julkisia ja yksityisiä tuottajia. Palvelun kävijämäärät/kk.	THL osallistuu julkisen palvelulupauksen sisällön määrittelyyn.	Osallistuttu STM:n valmisteluryhmissä palvelulupausta koskevien lakipykälien ja perustelujen muotoiluun. Palveluvaaka.fi -verkkopalvelun tiedonkeruuta laajennettu yksityisen sektorin ja sosiaalihuollon palveluntuottajiin.	4	Julkinen palvelulupaus on käytössä.
Kokemus-asiiantuntijuus ja asiakkaiden osallistumisen toimintamallit.	Toiminnan kattavuus	THL osallistuu asiakkaiden osallistumisen toimintamallien ja -prosessien määrittelyyn ja kokeilun valmisteluun.	Tehty asiakasosallisuutta edistävien menetelmien kartoitus, osallistuttu aluetyöpajojen toteutukseen ja laadittu arviointisuunnitelma. Kokemusasiiantuntijoiden näkemyksiä ja kokemuksia on hyödynnetty laaja-alaisesti.	4	Asiakkaiden osallistumisen toimintamallit ja prosessit ovat laajassa käytössä.
Omahoidon ja sähköisten palveluiden kehittäminen ja käyttöönotto.		THL osallistuu omakanta-palvelun toteutukseen Operin toimintasuunnitelman mukaisesti sekä muiden sähköisten palveluiden toteutukseen SAdE-palveluiden jatkosuunnitelmia koskevien linjausten mukaisesti.	Omakanta-palvelun kehitys etenee suunnitelmien mukaan, Kanta.fi 2. arvostetuin suomalainen verkkopalvelu (taloustutkimus), Omakanta käyttäjämäärät kehittyvät voimakkaasti (900 000 kirjautumista / kk, 450 000 kävijää / kk, tallennettuna 180 000 tahdonilmaisua) Sote-palveluhakemiston käyttöönotto ja jatkokehitys etenevät koordinoitusti VM/VRK palvelutietovarannon kanssa	4	Asukkaat voivat tallentaa ja ylläpitää omia terveys- ja hyvinvointitietojaan omakanta-palvelussa. Sähköinen hoidontarpeen arviointi ja omahoitoa tukevat sähköiset palvelut ovat laajassa käytössä.
Palvelusetelikokeilu		THL osallistuu palvelusetelikokeilun valmisteluun valinnanvapausmallia koskevien linjausten mukaisesti.	Rakennettu ehdotus palvelusetelikokeilun arviointikehikoksi.	5	Valinnanvapaus/palvelusetelikokeilu on toteutettu.
Palvelusetelikokeilu		THL kehittää palvelujen hakemista, vertailua ja valintaa tukevaa tietopohjaa ja sähköisiä palveluita.	Osallistuttu palvelusetelikokeilun tietojärjestelmien kartoitukseen	4	Valinnanvapauden edellyttämät tiedonhallintaratkaisut on toteutettu

Kärkihanke: Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta

Hallitusohjelman tavoite:

- Terveyden edistäminen ja varhainen tuki ovat vahvistuneet poikkihallinnollisesti päätöksenteossa, palveluissa ja työelämässä lainsäädäntömuutoksilla sekä paremmalla toimeenpanolla. Terveys- ja hyvinvointierot ovat kaventuneet.

- Eri-ikäisten ihmisten vastuuta omasta terveydentilasta sekä elämäntavoista on tuettu. Ihmisten erilaisissa elämäntilanteissa toimivia valintoja on mahdollistettu enemmän.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Edistetään terveitä elintapoja ja mielenterveyttä sekä ehkäistään kansansairauksia ja yksinäisyyttä. Toimenpidekokonaisuuden kaikissa toimenpiteissä otetaan huomioon eriarvoisuuden loiventaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen.	Kärkihankkeessa valittujen hyvien käytäntöjen leviäminen: kuinka isossa osassa maata käytössä. Väestökyselyissä väestöryhmien hyvinvointi- ja terveyserot eivät kasva.	THL tuottaa ja tekee tunnetuksi tietopohjaa terveistä elintavoista ja ehkäisevistä palveluista sekä mielenterveyden suoja- ja riskitekijöistä, painopisteinä väestöryhmien väliset erot ja niiden taustatekijät sekä terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän toiminnan kustannusvaikuttavuus, mukaan lukien mielenterveyden edistämisen kustannusvaikuttavuus.	Julkaistu ja implementoitu Lapsiperheiden ravitsemussuositus.	4	Elintavoiltaan terveempi väestö ja parempi mielenterveys koko väestössä. Väestöryhmien välisten terveyserojen kaventuminen siten, että heikommin voivien ryhmien elintavat ja mielenterveys ovat parantuneet suhteellisesti enemmän.
			Useita julkaisuja, mm. Ravitsemuksessa eroja koulutusryhmien välillä, Laskelmat alkoholin ja huumeiden käytöstä aiheutuneista välillisistä kustannuksista, Tietoa rahapelihaittojen tunnistamisesta ja ehkäisemisestä työyhteisössä, Lasten, nuorten ja aikuisten uniongelmien terveysvaikutuksista, Aikuisväestöstä masennuksen pysyvyyden ja masennuksen ilmaantuvuuden riskitekijät, jne.	4	
			Käynnistetty uuden tupakkalain seurantaan liittyvät väestökyselyt ja jatkettu Suomalaisten rahapelaaaminen 2015 -väestökyselyn analyysseja	4	
			Tuotettu tietoa diabeteksen (DIAHEM-hanke) hoidon kustannuksista, Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden hoitoketjuista ja kustannuksista.	4	
			Kansallisen lihavuusohjelman toinen toimikausi käynnistettiin.	4	
			Viety eteenpäin terveyden edistämisen kustannusvaikuttavuustyötä ja tuotettu aiheesta tietoa	4	
			Järjestetty kansainvälinen konferenssi Safety 2016.	4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
	Positiivista mielenterveyttä kuvaavia mittareita on vakiintuneesti mukana THL:n väestökyselyissä ja tietoa saadaan eri ikäryhmistä.	THL vahvistaa tietopohjaa terveydestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä kaikissa väestöryhmissä (ml. lapset, nuoret, ikääntyneet, vammaiset sekä kulttuuriset vähemmistöt) joissa tietoja on nyt niukasti. Tiedonkeruuseen ja sen hyödyntämiseen THL tekee kokonaissuunnitelman, jossa huomioidaan nykyisen tietopohjan puutteet ja kehittämistarpeet.	<p>Tuotettu nuorten ja aikuisten päihteidenkäytön seurantatietoa RARHA, ESPAD (sis. nuorten mielenterveys) ja Huumekestely 2014 -hankkeista ja tiedonkeruu toteutettu Juomatapatutkimus 2016:sta</p> <p>THL:n tiekartalla olevaa pienten lasten tietopohjan vahvistamista valmisteltu osana LAPE-kärkihanketta</p> <p>Paloma-hanke toteutti pakolaisten ja mielenterveys-toimijoiden haastattelututkimuksen.</p> <p>Koottu terveyden, sisältäen mielenterveyden, kustannusvaikuttavuuteen liittyvä tutkimustieto THL:n sivuille. Aiheesta on tulossa myös minisymposium tammikuussa 2017.</p> <p>Yksinasuvien positiivisen mielenterveyden ja elämänlaadun tutkimus.</p> <p>Mielenterveyden edistämisen osaaminen terveys-sektorilla -tutkimuksen tekeminen (aineisto hankittu ja perusanalyysi tehty).</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>Tietoa kaikkien väestöryhmien terveydestä ja siihen vaikuttavista taustatekijöistä eri alueilla on saatavilla.</p> <p>Väestön tietoisuus hyvinvointiin, terveyteen ja mielenterveyteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt.</p>

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		THL tutkii ja arvioi hyviä toimintamalleja sekä tuottaa tutkimus- ja arviointitiedosta käytännönläheistä tietoa hyvien toimintamallien käyttöönoton edellytyksistä ja höydyistä. THL tukee hyvien toimintamallien käyttöönottoa. Painopisteenä ovat osallisuutta lisäävät hyvät toimintamallit, itsemurhien ehkäisy sekä hyvät toimintamallit, jotka kohdentuvat niihin väestöryhmiin, joissa kuolleisuus, sairastavuus ja psykososiaalinen kuormittuneisuus ovat suurimpia.	<p>Hyvinvointia perheille – raportti ja ohjausta äitiysneuvolassa. EU/JANPA-hyviä käytänteitä lasten lihavuuden ehkäisemiseksi. Kansallinen lihavuusohjelma jatkuu. Pohjoismainen ruokapalveluverkosto käynnistetty.</p> <p>Aloitettu Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman (2015) toimeenpanon koordinointia ja käynnistetty mini-intervention kehittäminen rahapeliongelmiin.</p> <p>EU:n vuosille 2014-2016 rahoittama joint action hanke RARHA on tuottanut policy-suosituksia EU jäsenvaltioiden alkoholi- ja terveystieteiden päätöksenteon avuksi.</p> <p>Arviointitutkimus osallisuutta lisäävien Icehearts- ja Kelan neuropsykiatrisen Oma väylä -kuntoutuksesta.</p> <p>Julkaisuja vakaviin mielenterveyshäiriöihin liittyvästä somaattisesta komorbiditeetista.</p> <p>Seuraavat tutkimukset jatkuvat: muistisairauksien riskitekijät ja ennaltaehkäisy, lihavuuden suoja- ja riskitekijät, syövän suoja- ja riskitekijöiden kartoittaminen.</p> <p>Viety eteenpäin YliHyväJuttu -toimintamallia.</p> <p>Osallistuttu materiaalin tuottamiseen paloturvallisuuden parantamiseksi laitoshoidossa, tuetussa asumisessa ja kotipalveluasukkaiden kodeissa sekä riskien arviointi sosiaalipalveluissa ja kotihoidossa materiaalin tuottamiseen.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	Hyvät toimintamallit ovat tunnettuja, ja niiden käyttö ammattilaisten työssä on lisääntynyt.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Lisätään mahdollisuuksia hyvinvointiin ja osallisuuteen.		THL arvioi hyvinvoinnin ja osallisuuden toteutumista väestössä ja tuottaa sitä koskevaa tietoa päätöksenteon tueksi. Erityistä huomiota kiinnitetään terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen.	<p>Ravitsemuksen seurantatietoa tuotettu eri väestöryhmissä.</p> <p>Tuotettu nuorten ja aikuisten päihteidenkäytön seurantatietoa RARHA, ESPAD ja Huumekysely 2014 -hankkeista.</p> <p>Tuotettu nuorten ja aikuisten rahapelaamisen ja rahapelihaittojen seurantatietoa (Väestökysely 2015 jatkoanalyysit).</p> <p>Sokra-koordinaatiohanke on tuottanut osallisuustestin, jolla kerätään tietoa huonoimmassa asemassa olevien osallisuudesta.</p> <p>Yksinasuvien jäsenkyselyn toteuttaminen ja aineiston analysointi. Tuotettu väestöryhmittäistä tietoa mielen-terveyshäiriöiden esiintyvyydestä ja taustatekijöistä.</p> <p>Ath-tutkimuksen tuloksia julkaistu hyvinvoinnin ja osallisuuden arvioimiseksi. Tuotettu julkaisu: Osallistuminen, hyvinvointi ja sosiaalinen osallisuus ATH -tutkimuksen tuloksia.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>4</p>	THL on tuottanut kattavasti tietoa väestön hyvinvoinnista ja osallisuudesta sekä niitä tukevista hyvistä toimintamalleista.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		THL tukee asiantuntemuksellaan syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla olevien eri-ikäisten henkilöiden parissa toimivia ammattilaisia ja kehittää syrjäytyneiden henkilöiden parissa tehtävää työtä, mukaan lukien nuoret, keski-ikäiset ja ikääntyneet.	<p>Opioidikorvaushoidossa olevien sosiaalisen osallisuuden kehittämishanke (ESR-rahoitus, 2016-2019) käynnistynyt suunnitellusti</p> <p>Tuotettu tietoa päihteiden käyttäjistä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina Päihdetapauslaskennan avulla.</p> <p>Sosiaalisen osallisuuden ESR-koordinaatiohanke Sokra ja Sosiaalisen kuntoutuksen kehittämishanke SOSKU ovat edistäneet huono-osaisten osallisuuden edistämisen hyviä käytäntöjä.</p> <p>Lastensuojelun kehittämistyötä tehty osana LAPE-kärkihankkeen toimeenpanoa.</p> <p>Arviointitutkimus osallisuutta lisäävien Icehearts- ja Kelan neuropsykiatrisen Oma väylä -kuntoutuksen hyödyistä, soveltavuudesta ja vaikuttavuudesta. Nuorten miesten syrjäytymistä ehkäisevän Aikalisä! Elämä raiteilleen! toimintamallin valtakunnallinen koordinointi, toiminnan tuki ja uusien ohjaajien koulutus.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	Valtakunnallisilla, alueellisilla ja kuntatason päätöksentekijöillä on käytössään tieto keinoista ja tekijöistä, joilla väestön hyvinvointia ja osallisuutta voidaan lisätä sekä syrjäytymistä ja huono-osaisuutta ehkäistä ja vähentää.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		<p>THL kokoaa ja levittää tietoa hyvinvointia ja osallisuutta lisäävistä hyvistä toimintamalleista ja -politiikoista.</p> <p>THL kokoaa ja levittää tietoa hyvinvointia ja osallisuutta lisäävistä hyvistä toimintamalleista ja -politiikoista, erityisesti liittyen mielenterveyteen sekä elintapoihin (ml. liikunta ja ravitsemus).</p>	<p>Kansallinen lihavuusohjelma jatkuu (2016-18) painopisteenä lasten lihavuuden ehkäisy</p> <p>Pohjoismainen ruokapalveluverkosto käynnistetty (käytänteet)</p> <p>Sosiaalisen osallisuuden valtakunnallinen koordinaatiohanke Sokra on koonnut ja levittänyt tietoa ESR-kehittämishankkeiden toimintamalleista.</p> <p>Toteutettu I vaihe toimeentulotuen Kela-siirron vaikutusten arvioinnista sosiaalityöhön, asiakkaiden saamaan palveluun ja aktivointiin.</p> <p>WHO mielenterveysalan yhteistyökeskus on välittänyt tietoa useissa erilaisissa kansallisissa ja kansainvälisissä seminaareissa ja työpöytäkokouksissa. Pohjoismaisen Ministerineuvoston Psykiatria -työryhmän puheenjohtaja 2016.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>4</p>	<p>Ammattilaisilla on käytössään hyvinvointia ja osallisuutta lisääviä ja syrjäytymistä ja huono-osaisuutta ehkäiseviä toimintamalleja.</p>
		<p>THL tukee neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelujen kehittämistä niin, että niissä tunnistettaisiin ja tuettaisiin nykyistä tehokkaammin riskiryhmiin kuuluvia perheitä, lapsia ja nuoria.</p>	<p>Hyvinvointia perheille - raportti laadittu. Ohjausta äitiysneuvolassa.</p> <p>EU/JANPA-hyviä käytänteitä lasten lihavuuden ehkäisemiseksi kerätty ja arvioitu.</p> <p>Neuvola- ja opiskeluhuollon palveluita kehitetty osana LAPE-kärkihanketta.</p> <p>Saatiin päätökseen EU Mental Health at Schools Joint Action ja sen kansainvälinen loppuraportti ja julkaistiin suomenkielinen raportti varhaiskasvatuksessa ja koulussa käytettävistä mielenterveyden edistämisen menetelmistä.</p> <p>Laadittiin työkirja opiskeluterveydenhuollon työntekijöille mielenterveys- ja päihdeongelmien tunnistamisesta ja hoidosta opiskeluterveydenhuollossa.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Varmistetaan rakennusten terveellisyttä koskevien ratkaisujen oikea-aikaisuus ja tehokkuus.		THL kehittää uusia menetelmiä rakennusten terveydellisten olosuhteiden selvittämiseksi.	Testattu Mycometer-menetelmää homekasvun toteamiseen. Laadittu raporttia ja ohjeistusta QPCR-menetelmän käytöstä mikrobikasvun toteamiseksi. Kehitetty oppilaiden sisäilmakyselyä ja sen raportointia ja kerätty vertailuaineistoa.	4 3 4	Rakennusten terveydellisten olosuhteiden selvittämiseksi on kehitetty uusia menetelmiä.
		THL osallistuu rakennusterveyteen liittyvään viestintään välittämällä ihmisille tutkittua tietoa eri tekijöiden riskeistä ja niiden hallinnasta.	Osallistuttu Käypähoitosuosituksen "Kosteusvaurioituneessa rakennuksessa altistuneen potilaan kohtaamisessa" valmisteluun ja siitä tiedottamiseen. Tiedotettu mm. kannanotosta Biosidien käytöstä homevauriokorjausten yhteydessä, huonon sisäilman vaikutuksesta oppimiseen, metsäpalojen terveysvaikutuksesta, sisälämpötilan vaikutuksista. Eesityksiä ja viestintää kosteus- ja homevaurioiden terveyshaitoista ja homevaurioiden toteamisesta. Katsaus, esityksiä ja viestintää tuulivoimamelun terveysvaikutuksista. Viestitty tuulivoimamelun infraäänistä sekä oppilaiden sisäilmakyselyn käytöstä ja mahdollisuuksista. Järjestetty seminaareja ja viestitty Rakennusterveyteen liittyvästä VNK:n hankkeesta Avaimet terveelliseen ja turvalliseen rakennukseen sekä kirjoitettu kaksi artikkelia Lääkärilehteen.	4 4 4 4	Rakennusterveyteen liittyvistä tekijöistä on viestitty siten, että ihmisille on muodostunut realistinen kuva rakennusterveyteen liittyvistä riskeistä ja niiden hallinnasta.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Luodaan pysyvät tavat tehdä poikkihallinnollista yhteistyötä.	Poikki-hallinnollisen yhteistyön uusia tapoja on kokeiltu ja arvioitu. Kokeilun pohjalta on mallinnettu pysyvät tavat tehdä poikkihallinnollista työtä.	THL tukee ja kehittää laaja-alaista ja poikkihallinnollista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä sekä tukee eri hallinnonaloja kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla ottamaan huomioon päätöstensä vaikutukset hyvinvointiin, terveyteen ja eriarvoisuuteen.	Poikkihallinnolliset rakenteet -projekti (PORA) osana STM:n kärkihanketta, PORA:n tavoitteena saada terveyden edistäminen ja varhainen tuki nykyistä vahvemmin poikkihallinnolliseen päätöksentekoon. Terveydenedistämisen vertailutietojärjestelmä (TEAvisari) on tuottanut tietoa kuntien terveyttä edistävästä liikunnasta ja terveyden edistämisestä peruskouluissa. Osallistutaan valtionravitsemusneuvottelukunnan (VRN) sidosryhmäyhteistyön suunnitteluun uudella tavalla. Koko väestön jodin ja D-vitamiinin saantia edistetty ja raskautta suunnittelevien foliaattisuositus uudistettu. Kuntia on tuettu ja ohjattu mielenterveys- ja päihdestrategioiden toimeenpanossa erityisesti ehkäisevän työn interventioiden ja edistävän työn menetelmien käyttöön oton osalta. Mielenterveyden edistämiseen liittyviä hankesuunnitelmia on arvioitu TE-rahojen jaon yhteydessä. Kansalliseen mielenterveys- ja päihdesuunnitelmaan sisältyvien edistävää ja ehkäisevää työtä koskevien ehdotusten implementointia on tuettu THL:n seurantaryhmässä.	4 4 4 4	Mallinnus poikkihallinnolliselle yhteistyölle on valmistunut.
		THL osallistuu asiantuntemuksellaan valtionhallinnon poikkihallinnollisen yhteistyön rakenteiden luomiseen suunnittelu-, kokeilu-, arviointi- ja juurruttamisvaiheessa.	Osallistuttu mainittuun valtionhallinnon PORA hankkeeseen ja tehty yhteistyötä: MMM ja alaiset laitokset, VRN, OPH, TEM, YM, VM, VN. Annettu lausuntoja elintarvikkeiden terveystieteisistä verotuksesta Osallistuttu Agenda2030 indikaattorityöhön.	4 4 4	
Toimeenpannaan kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus		THL tukee omalta osaltaan kuntoutuksen kokonaisuudistuksen toteutumista ja osallistuu kuntoutuskäytäntöjen uudistamiseen.	THL:een on perustettu kuntousasiantuntijoiden verkosto ja THL:ssa on edustus sekä komiteassa ja toimintakykyryhmässä. Tuotettu tietoa päihdeiden käyttäjien kuntoutusjärjestelmästä Päihdetapauskannan avulla.	4 4	Sosiaali- ja terveystieteiden toimijat kykenevät arvioimaan oikea-aikaisesti ja vaikuttavasti asiakkaidensa kuntoutustarpeita ja kuntoutusprosesseja.

Lapsi ja perhepalvelujen muutosohjelma

Hallitusohjelman tavoite:

- Lasten ja perheiden hyvinvointi ja omat voimavarat ovat vahvistuneet.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma. Lasten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia edistävät ja varhaisen tuen ja hoidon palvelut muodostavat monialaisen toimivan kokonaisuuden.	Kodinhoitoapua vuoden aikana saaneita lapsiperheitä. Lapsiperheiden tarvitsemien ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen saatavuus. Lapsiperheiden kotiin annettavien palveluiden määrä.	THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	Matalan kynnyksen palvelukokonaisuutta kehitetty osana LAPE-kärkihankkeen toimeenpanoa. Osallistuttu matalankynnyksen tiimin työskentelyyn, erityisesti arvioinnin suunnitteluun ja vedetty työryhmää, jossa on valmisteltu suunnitelma lasten psykososiaalisten menetelmien EB-portaalin työn (Kasvun tuki) jatkamiseksi ja EB menetelmien implementoimiseksi.	4 4	Matalan kynnyksen monialaiset perhekeskukset ovat toiminnassa eri puolilla maata.
Vaativaa tukea ja hoitoa tarvitsevat lapset ja nuoret saavat viiveettä tarvitsemansa monialaisen asiantuntija-avun.	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17 -vuotiaat.	THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	Vammaisten lasten tilannetta selvitetään. Erityis- ja vaativien palveluiden kokonaisuutta kehitetty osana LAPE-kärkihankkeen toimeenpanoa. On osallistuttu LAPE-hankkeen vaativat palvelut -osioon ja tutkittu koulukotiin sijoitettujen nuorten selviytymistä aikuisiässä.	4 4 4	Alueelliset lasten ja nuorten vaativien palvelujen osaamis- ja tukikeskukset ovat osana sosiaali- ja terveydenhuollon rakennetta.
Lapsi- ja perhepalvelujen kokonaisuuden muutosta tuetaan hankkeen aikana täsmentyvin toimenpitein. Näihin kuuluvat mm. lapsivaikutusten arvioinnin edistäminen ja tietopohjan vahvistaminen.		THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	Tietopohjaa vammaisista lapsista vahvistetaan. Pienten lasten tietopohjaa on vahvistettu osana LAPE-kärkihankkeen toimeenpanoa.	4 4	Lapsivaikutusten arviointimalli on vakiintunut laajasti käytettäväksi päätöksenteon osaksi.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Luodaan uudistusta toimeenpaneva ja käytännön työtä ohjaava koordinaatio-rakenne		THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	On luotu LAPE-kärkihankkeen toimeenpanoa tukeva THL-tason organisaatio sekä osallistuttu STM:n LAPE-projektiryhmän ja LAPE-ohjausryhmän työhön. Valmisteltu maakuntien LAPE-kehittämishankkeiden tuki.	4	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistusta on otettu käyttöön lapsi- ja perhepalvelujen palvelukokonaisuutta ohjaava alueellinen ja kansallinen koordinaatio-rakenne.
Kärkihankkeen toimeenpanon tueksi käynnistetään paikallisia ja alueellisia kokeiluhankkeita.		THL tukee kärkihankkeeseen liittyvien kokeiluhankkeiden valmistelua, toteuttamista ja arviointia.	THL toimii kokeiluhankkeiden kummeina. On osallistuttu maakuntien LAPE-hankkeiden arviointiin, suunniteltu niiden toteutuksen tuki. On osallistuttu LAPE hankkeen kansallisiin työ-pajoihin syksyllä 4 alueellisen työn suunnittelun tukemiseksi.	4 4 4	

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaiken ikäisten omaishoitoa

Hallitusohjelman tavoite:

- Ikääntyneiden ihmisten kotiin saatavia palveluja on painotettu.
- Omaishoitoa on vahvistettu.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa. Kärkihankkeessa luodaan iäkkäiden palvelujen asiakaslähtöinen, kustannusvaikuttava ja hyvin yhteen sovitettu kokonaisuus.	<p>lääkäiden palvelujen rakennemuutos edistyy</p> <p>- omaishoidon tuella hoidettavien määrä lisääntyy</p> <p>-perhehoidon (erit. iäkkäät) asiakasmäärä kasvaa.</p> <p>Kotona asuvat 75 ja 80 vuotta täyttäneet vastaavanikäisistä, %</p> <p>- Omaishoidon tuella hoidettavat vuoden aikana (ikäryhmittäin)</p> <p>- Perhehoidossa olevien iäkkäiden määrä (lyhyt- ja pitkäaikaisesti).</p> <p>Tietolähde: sotka-net.fi, pl. lyhytaikaisesti perhehoidossa olevat iäkkäät.</p> <p>lääkäiden ihmisten palvelurakennetilasto-tiedot.</p> <p>Omaishoidon tuella hoidettavien määrä ja määrän muutokset.</p> <p>Kotona asuvien 75 ja 80 -vuotiaiden suhteellinen osuus koko ikäluokasta ja osuuksien muutokset.</p> <p>Perhehoidossa olevien asiakkaiden (ikäluokittain eritelty) suhteelliset osuudet ja niiden muutokset.</p>	THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen, koordinaatorakenteen luomiseen ja mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	<p>THL on mallintanut keskitetyn palveluohjauksen mallin. Lisäksi THL on toteuttanut I&O hankkeen maakuntakierroksen ja tukenut laatusuosituksen uudistamistyötä asiantuntija ja asiantuntijasihteeri panoksella.</p> <p>THL seuraa vanhuspalvelulain seurannan avulla ja rekisterien avulla palvelurakenne muutosta.</p>	<p>4</p> <p>4</p>	lääkäiden palvelujen kokonaisuus on määritetty, mallinnettu ja pilotoitu. Palvelujen rakenne on muuttunut niin, että mahdollisimman tervettä ja toimintakykyistä ikääntymistä turvaava toiminta on vakiintunut, kotiin annettavat palvelut ovat lisääntyneet asetettujen tavoitteiden mukaisesti ja niiden sisältö on uudistettu. Palvelurakennetta on kehitetty kokonaisuutena.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Hankkeessa toteutetaan omais- ja perhehoitajien hyvinvointia tukevia palvelumalleja.		THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen, koordinaattiorakenteen luomiseen ja mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	THL on mallintanut keskitetyn palveluohjauksen mallin. Hankesuunnitelmaa on toteutettu sovittu mukaisesti Vanhuspalveluhankkeessa tuotettu tietoa henkilöstön kokemuksista vanhuspalveluiden hoidon laadusta suhteessa työhyvinvointiin.	4 4	Omais- ja perhehoidon uusia toimintamalleja on otettu käyttöön (pilotoinnin ja arvioinnin pohjalta), omais- ja perhehoidon keskuskeskukset ovat toiminnassa ja perhehoito on vakiinnuttamassa asemaansa iäkkäiden palvelujen rakenteessa.
Luodaan uudistusta toimeenpaneva ja käytännön työtä ohjaava koordinaattiorakenne. Kärkihankkeen toimeenpanon tueksi käynnistetään paikallisia ja alueellisia kokeiluhankkeita.		THL osallistuu palvelukokonaisuuksien mallintamiseen, koordinaattiorakenteen luomiseen ja mallintamiseen sekä erikseen sovittavien hankkeen osakokonaisuuksien toteuttamiseen hankesuunnitelman mukaisesti.	THL tukee koordinaatiota ja sen rakennetta ja on toteuttanut osakokonaisuudet. (vanpal seuranta).	4	Osana sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutosta on otettu käyttöön iäkkäiden palvelukokonaisuutta ohjaava alueellinen ja kansallinen koordinaattiorakenne. Yhdenvertaisuutta parantavia käytänteitä levitetään sen kautta.

Osatyökykyisille tie työelämään

Hallitusohjelman tavoite:

- Selkeytetään sosiaaliturvajärjestelmää osatyökykyisten työllistymistä kannustavaksi ja edistäväksi.
- Edistetään vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksia avoimille työmarkkinoille.
- Alentuneen työkyvyn omaavien vaikeasti työllistyvien työttömien aktivoinnissa huomioidaan osallistavat toimet.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Lisätään merkittävästi osatyökykyisten työssä pysymistä ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille.		<p>THL tukee asiantuntemuksellaan Osatyökykyisille tie työelämään kärkihankkeen toimeenpanoa.</p> <p>THL osallistuu TTL:n johdolla toteutettavaan hankkeeseen, jossa kehitetään osatyökykyisten ja työttömien työ- ja toimintakyvyn arviointia sekä hoitopolkuja perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja työterveyshuollon yhteistyökäytäntöjen tukemiseen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä työ- ja elinkeinohallinnon uusiin palvelurakenteisiin.</p>	<p>THL on tukenut asiantuntemuksellaan kärkihankkeen toimenpiteiden suunnittelua ja käynnistämistä. THL on käynnistänyt STM:n erillisrahoituksella kaksi kärkihankkeen toteutusta tukevaa koordinaatiohanketta.</p> <p>Oma väylä -neuropsykiatrisen kuntoutuksen arviointitutkimus toteuttaminen.</p>	<p>4</p> <p>4</p>	<p>Osatyökykyiset saavat aiempaa paremmin tarvitsemansa tuen työllistymiseen tai muuhun aktiiviseen osallisuuteen.</p> <p>Osatyökykyiset ja työttömät pääsevät tarvitsemaansa hoitoon ja kuntoutukseen, työllistyvät paremmin ja pysyvät työelämässä.</p> <p>Työttömien saama hoito ja kuntoutus on parantunut työkyvyn näkökulmasta tarpeenmukaisemmaksi.</p>

Nuorisotakuuta yhteiskuntatakuun suuntaan

Hallitusohjelman tavoite:

- Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on vähentynyt.
- Koulutuksen keskeyttäneiden määrä on laskenut.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Riskiryhmissä eläviä lapsia ja nuoria tuetaan.	Koulutuksen ja työn ulkopuolella olevien nuorten määrän kehittyminen.	THL tukee asiantuntemuksellaan syrjäytyneiden ja syrjäytymisuhan alla olevien nuorten parissa toimivia ammattilaisia ja kehittää nuorten parissa tehtävää työtä.	<p>Kehitetty lastensuojelua osana LAPE-kärkihanketta.</p> <p>Koordinoitu Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeen STM:n osahankkeen valtionavustusten hakemusten arviointia.</p> <p>Tuettu nuorten parissa toimivia ammattilaisia Ice Hearts -toiminnassa ja tuotettu toiminnan vaikuttavuudesta arviointitietoa.</p> <p>Nuorten miesten syrjäytymistä ehkäisevän Aikalisä! Elämä raiteilleen! toimintamallin valtakunnallinen koordinointi, toiminnan tuki ja uusien ohjaajien koulutus.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	Syrjäytyneiden nuorten määrä on vähentynyt ja heidän saamansa tuki parantunut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus
 Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamisen tavoitteena on terveyserojen kaventaminen ja kustannusten hallinta. Uudistus toteutetaan palvelujen täydellis-

lä horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla sekä vahvistamalla järjestäjien kantokykyä. Tavoitteena on ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden kannalta tärkeä palveluketjujen saumaton kokonaisuus.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä itsehallintoalueille.					
Uudistus edellyttää uuden sote-järjestämislain säätämistä ja sen toimeenpanemiseksi erillisen voimaannolain.		HE:n vaikutusarviointi THL osallistuu sote-valmisteluryhmiin.	Koordinoitu ja tuotettu sote-järjestämislauluonnoksen vaikutusten ennakoarviointi.	5	Seuranta ja jatkuva vaikutusten arviointi on toiminnassa.
			Osallistuminen THL:n sisäiseen sote-vaikutusarvioinnin valmisteluprosessiin.	4	
			Osallistuminen sote-digi valmisteluryhmään.	4	
			Aktiivinen osallistuminen työryhmiin ja vaikutusarviointien sekä taustamateriaalin tuottamiseen.	5	
THL osallistuu sote-valmisteluryhmiin, vastaa säädösten vaikutusten ennakoarvioinnista, suunnittelee seurannan ja jälkikäteen vaikutusarvioinnin ja vastaa riittävästä tietopohjasta.		THL vastaa säädösten vaikutusten ennakoarvioinnista.	Osallistuttu lakiuudistusten valmisteluryhmiin; tuotettu tausta-muistioita; koordinoitu ja tuotettu ennakoarvioraportti ja päätösten tueksi -julkaisu. Tuotettu vaikutusarviointien taloudelliset analyysit.	5	
			Päihdepalveluja koskeva ennakoarviointi tuotettu THL:n sote-ennakoarvioinnin liitteeksi sekä osallistuttu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osakokonaisuuden valmisteluun ehkäisevän päihdetyön osalta.	4	
			Osallistuttu arviointiin mielenterveyspalvelujen näkökulmasta.	4	
			On osallistunut ikääntyneitä, vammaisia koskevan valmisteluryhmiin ja suunnittelee seurantaa.	4	
			On toteuttanut lapsia, nuoria ja perheitä koskevan ennakoarvioinnin.	4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		THL suunnittelee seurannan ja jälkikäiteisen vaikutusarvioinnin.	Valinnanvapauden osalta rakennettu palveluseteli-kokeilun arviointikehikko, jota voidaan hyödyntää myös myöhemmässä lainsäädännön arvioinnissa.	4	
		THL vastaa riittävästä arviointien tietopohjasta.	Raportoitu SOTE-väestökyselyn pilotin tuloksia, jatkettu vuonna 2018 toteutettavan SOTE-väestökyselyn suunnittelua. Osallistuttu ATH-kyselyn palveluosion suunnittelutyöhön	5	
THL osallistuu roolinsa mukaisesti SOTE-uudistuksen ohjausjärjestelmän rakentamiseen.		THL osallistuu uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon.	Osallistuttu uudistuksen valmisteluryhmien työhön sekä kansallisen toimeenpanon valmisteluryhmään. Fasilitoitu muutosjohtajan maakuntakierroksia ja osallistuttu muutoksen toimeenpanon tiekartan valmisteluun. I&O hankkeessa tehdään ohjausjärjestelmän rakentamista samoin ikääntyneiden laatusuosituksen uudistustyössä	4 4	
Sosiaali- ja terveydenhuollon välinen yhteistyö palvelujärjestelmässä lisääntyy.		THL seuraa, kehittää ja levittää asiakaskeskeisiä sosiaali- ja terveydenhuollon välisen yhteistyön malleja sekä perus- ja erityistasojen välisen yhteistyön malleja.	Tuotettu sote-integraatiota koskevia kansallisia ja kv. kokemuksia kuvaavia materiaaleja; järjestetty integraatiofoorumi. Tuotettu tietoa päihdeiden käyttäjien palvelujärjestelmän rakenteesta Päihdetapauskannan avulla. Edistetty sosiaali- ja terveydenhuollon välistä yhteistyötä osana LAPE-kärkihanketta. Saatettiin loppuun materiaalit opiskeluterveydenhuollon työntekijöille mielenterveys- ja päihdeongelmien hoidosta opiskeluterveydenhuollossa. Osallistuttu Lasten ja perhepalveluiden muutosohjelman matalan kynnyksen ja vaativien palveluiden kehittämiseen. On edistetty perus- ja erityistason yhteistyötä tiedottamalla turvakotipalveluista.	4 4 4 4 4	Sektorirajat ylittäviä, asiakaslähtöisiä ja asiakkaan näkökulmasta toimivia kokonaisuuksia on otettu laajasti käyttöön palvelujärjestelmässä.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Yhteistyö perus- ja erityistason palveluiden välillä tiivistyy.		THL antaa asiantuntijatu- keua sote-palvelujen kehittämisessä osana uudistuvaa palvelu- järjestelmää.	Julkaistu sote-integraatiota koskevia kansallisia ja kv. kokemuksia kuvaavia materiaaleja ja tuotettu taustamuistioita; julkaistu perus-terveydenhuollon tilaa ja yhteistyötä koskevia materiaaleja; järjestetty integraatiofoorumi.	5	
			Jatkettu mielenterveys- ja päihdetyön yhteisen kehittämisen tukemista (THL:n sisäinen horisontaalinen mielenterveys- ja päihdetyön yhteistä kehittämistä tukeva ryhmä perustettu, artikkeleita, luentoja yms. informaatio-ohjausta).	4	
			Tuotettu tietoa päihteiden käyttäjien palvelujärjestelmän rakenteesta Päihdetapauslaskennan avulla.	4	
			Edistetty perus- ja erityistason palveluiden välistä yhteistyötä osana LAPE-kärkihanketta.	4	
			On osallistuttu seurantaindikaattoreiden valmisteluun, mallinnettu keskitetty palveluohjauksen malli iäkkäille.	4	
			On annettu asiantuntijatu- keua LAPE- kärkihankkeen lähisuhdeväkivallan syventävään osaan. Käynnistetty lähisuhdeväkivallan sovittelun selvitystyö (sis. mm. poliisin ja syyttäjän sovitteluun ohjaamisen kriteerit ja sovittelumenettely).	4	
			Mielentilatutkimus-opas ja valvonta-aika suositus päivitetty (tavoite tasalaatuiset oikeuspsykiatriset tutkimukset ja hoidon vaikuttavuus).	4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa tarvittavaa tietopohjaa uudistetaan.		THL osallistuu roolinsa mukaisesti SOTE-uudistuksen tietopohjan rakentamiseen ja tietotuotannon uudistamiseen.	Kartoitettu tämänhetkisen rekisteri- ja tilastopohjaisen tietotuotannon tilanne ja puutteita. Alustava suunnitelma ja kustannusarvio tietopohjan vahvistamisesta tehty.	4	Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa tarvittava tietopohjaa on uudistettu. Kansalliset sote-indikaattorit on otettu käyttöön ja THL:n tietovarannot mahdollistavat tehokkaan ja ajantasaisen seurannan.
			Osallistuttu sote-tietojen hyödyntämislainvalmisteluun, jolla mahdollistetaan tietopohja, tietojohtaminen sekä tutkimus- ja innovaatiotoimintaa.	4	
			Osallistuttu Palvelupaketti-hankkeen pilotteihin ja tehty arviointiraportti laatu- ja vaikuttavuusindikaattoreista palvelupakettien näkökulmasta.	4	
			Terveydenhuollon hoitoilmoitusten (Hilmo) tiedonkeruu- ja julkaisuprosessia automatisoitu, mikä mahdollistaa siirtymisen kk-tason raportointiin v. 2017.	4	
			Julkaistu tiedon julkaisua ja käsittelyä helpottavia verkkotyökaluja (TIKU - Tiivisteet ja kuutiot) ja tehty koko laitoksen väestötutkimukset kattava tiekartta, jossa huomioitu sote-tietotarpeita.	4	
			Palvelupakettiin tuotettu päihdepalveluja sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluja koskevien indikaattoreiden arviointi.	4	
			Toimintakyvyn tietomalli on rakenteistettu ja osallistutaan sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteistamiseen.	4	
			On laadittu datakoonti sovittelun toimialueiden tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta ja käynnistetty toimialueiden uudelleen tarkastelu sote-ratkaisun tuomissa muutoksissa.	4	
			Raportoitu SOTE-väestökyselyn pilotin tuloksia, jatkettu vuonna 2018 toteutettavan SOTE-väestökyselyn suunnittelua. Osallistuttu ATH-kyselyn palveluosion suunnittelutyöhön	5	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Hoidon saatavuuden linjaukset ja yhtenäiset perusteet sekä erikoissairaanhoidon keskittämisen kriteerit on valmisteltu.		THL osallistuu hoidon saatavuutta ja yhtenäisiä perusteita valmistelemaan työryhmän työhön sekä tuottaa tietopohjaa valmistelun tueksi.	Osallistuttu työryhmän työhön ja sen materiaalien tuottamiseen sekä annettu asiaa koskevia lausuntoja.	4	Yhtenäiset kiireettömän ja kiireellisen hoidon perusteet ovat käytössä osana sote-uudistusta.
Palvelujärjestelmä tunnistaa riskiryhmät ja erityisryhmät.	Erityisryhmien integroiduista palveluista on käytävissä tiedot.	THL tukee integroitujen palveluketjujen kehittämistä heikoimmassa asemassa olevien väestöryhmien osallisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseksi ja rakentaa tietopohjan palvelujen monikäyttäjistä.	<p>Osallistuttu vankiterveydenhuollon kehittämissuunnitelman sekä vankiterveystutkimuksen valmisteluun päihdetyön näkökulmasta.</p> <p>Tuotettu tietoa päihdeiden käyttäjistä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina Päihdetapauskannan avulla. Osallistuttu uuden vankien terveystutkimuksen valmisteluun päihdetyön näkökulmasta.</p> <p>On tuotettu tietoa turvakotipalveluiden, auttavan lähisuhteiden uhrien puhelinvälisen ja rikos- ja riita-asioiden sovittelupalvelujen asiakkaista .</p> <p>SOSKU-hankkeessa on kehitetty ja pilotoitu sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalleja.</p> <p>Perfect-hankkeen sekä Bridge-hankkeen eteenpäin saattaminen ja tietopohjan rakentaminen.</p> <p>Kartoitettu mielenterveyspalvelujärjestelmän toimivuutta REFINEMENT -hankkeessa ja uusiutuvaa psykiatriasta sairaalahoidon CEPHOS-LINK-hankkeessa. Julkaisu avun hakemisesta mielenterveys- ja päihde-ongelmiin / hoidon ulkopuolelle jäämisestä sukupuolittain ja ikäryhmittäin ATH-aineiston pohjalta.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>4</p>	<p>Riskiryhmille ja erityisryhmille on tarjolla varhaista tukea sekä ehkäiseviä ja korjaavia palveluita.</p> <p>Nuorten palvelutarpeeseen on kehitetty uudet integroidut palvelukokonaisuudet.</p>

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Palvelujärjestelmän uudistuksessa vahvistetaan asiakkaan ja potilaan oikeuksia ja valinnanvapauksia.		THL osallistuu omalta osaltaan valinnanvapautta koskevien linjausten valmisteluun ja toimeenpanoon mm. vastaamalla www.hoitopaikanvalinta.fi -nettisivuston (Kelan yhteydessä toimivan yhteyspisteen sivusto) kansallista valinnanvapautta koskevien tekstien päivittämisestä.	Osallistuttu valinnanvapautta koskevien linjausten valmisteluun. Päivitetty ja tuotettu hoitopaikanvalinta.fi-verkkosivuston edellyttämää tietoa.	4	Palvelujärjestelmä turvaa asiakkaan ja potilaan oikeudet.
		THL osallistuu usein kysytyjen kysymysten ja vastausten valmisteluun ja asiakastiedusteluihin vastaamiseen (yhdessä STM:n kanssa, sovittujen linjausten pohjalta).	Osallistuttu itsemääräämisoikeus- sekä mielen-terveys- ja päihdehuollon lainsäädännön uudistustyön valmisteluun. Pakon käytön vähentämisen työkirja valmistunut.	4	
		THL osallistuu itsemääräämisoikeuslainsäädännön valmisteluun.	Itsemääräämisoikeuslainsäädännön valmistelu ei ole käynnistynyt.	1	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Palvelujärjestelmän muutoksessa varmistetaan kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen.	Kuntien terveyden edistämisen aktiivisuus	THL tukee kuntien ja sote-alueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa.	Tuotettu tietoa kuntien terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmään, järjestetty Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen päivät, koordinoitu Terve Kunta -verkostoa sekä avien Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä eriarvoisuuden kaventamisen oppimisverkostoa. Kokonaisvastuu Terveyden edistämisen määrärahojen hallinnoinnista.	4	Kunnat saavat tukea hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteuttamiseen.
			Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa kuntien valtionosuuden määräytymisen perusteeksi sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin maakuntien rahoituksen määräytymisen perusteeksi valmistelu on edennyt suunnitellusti.	4	
			Osana ehkäisevän päihdetyön kansallista ohjaustehtävää edistetty ja arvioitu ko. sisältöjen näkymistä kuntien työssä.	4	
			Kuntia on tuettu ja ohjattu mielenterveys- ja päihdestrategioiden toimeenpanossa erityisesti ehkäisevän työn interventioiden ja edistävän työn menetelmien käyttöön oton osalta.	4	

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinta

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Kuntien kustannusten karsinta kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä -hanke.		THL arvioi kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinnan vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen.	Osallistuttu kuntien kustannusten / velvoitteiden karsimiseen asiantuntija-apua antamalla.	4	Kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinnan vaikutuksia väestön hyvinvointiin ja terveyteen on arvioitu, ja vaihtoehtoisia toimintatapoja on tunnistettu.
			Tuotettu seurantatietoa, joka mahdollistaa arvioinnin.	4	

Digitalisaatio

Hallitusohjelman tavoite:

Johtamista ja toimeenpanoa on rohkeasti uudistettu vahvistamalla tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja avoimuutta sekä hyödyntämällä kokeiluja ja kansalaisten osallisuutta tukevia toimintatapoja.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Julkisia palveluja ja hallinnon prosesseja digitalisoidaan.	Sähköisten palveluiden lukumäärä ja avattujen tietokantojen lukumäärä.	THL tekee oman digitalisatiosuunnitelman ja käynnistää toimeenpanon.	<p>Valmisteltu tiedonhallinnan strateginen kehittämissuunnitelma, tehty päätös sähköisen allekirjoituksen käyttöönotosta ja käynnistetty sen käyttöönotto laitoksen hallinnollisissa prosesseissa.</p> <p>Julkaistu THL:n datapolitiikka joka on toiminut mallina laajennetun SOTERKO yhteistyön puitteissa usealle muulle laitokselle/virastolle. Julkaistu THL:n aineisto- ja järjestelmärekisteri avoimena datana.</p> <p>Osallistuttu Junction ja Ultrahack hackahton-tapahtumiin laitoksen avoimilla tietoaineistoilla.</p> <p>www.fineli.fi verkkopalvelu uudistettu ja elintarvikkeiden koostumustietokannan päivitys julkaistu - 180 000 käyttäjää/kk.</p> <p>Osallistuttu asiakasasiakirjojen rakenteistamiseen. Kehitetty toimintakyvyn arviointiin mobiilisovelluksen prototyyppi mICF.</p> <p>Oikeuspsykiatria: sähköisen allekirjoituksen pilotointi ja hanke toiminnan digitalisoimiseksi käynnistynyt.</p>	4 5 4 4 4	THL:n hallinnon prosessit on pääosin digitalisoitu.
Digitalisaation toteuttaminen STM:n kärkihankkeissa.		Merkittävässä hankkeissa (1. milj. €) KA-menetelmä ja hankesalkku ovat käytössä. THL toimii KA-vuosikellon ja hallintamallin mukaisesti noudattaen yhteistä arkkitehtuuria.	<p>Säännöllinen raportointi hankesalkkuun kolmesti vuodessa.</p> <p>Tietojärjestelmäkehityksessä kattavasti käytössä JIRA projektihallintatyökalu, projektisalkun hallintaa kehitetty.</p>	4 4	Digitalisaatio on toteutettu kaikissa kärkihankkeissa KA-menetelmällä.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Terveyden ja hyvinvoinnin seurannan ja tilastoinnin digitalisointi, toimipaikkatiedot ja tiedolla johtaminen.		Sovittujen hankkeiden osalta THL käynnistää tavoitetilan määrittelyn ja hankesuunnittelun yhdessä toimialan muiden toimijoiden kanssa. Hankesuunnitelman toteutus STM:n kanssa erikseen sovittavalla tavalla.	Sote-organisaatietietojen yhtenäistä hallintaa koskeva hankesuunnitelma tehty, ensimmäisen vaiheen toteutuksen määrittelyprojektit käynnistetty yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.	5	Terveyden ja hyvinvoinnin seuranta ja tilastointi on digitalisoitu. Toimialan toimipaikkatietojen hallinta integroitu kokonaisuutena mahdollisimman kattavasti ja päällekkäiset prosessit poistettu. Yhdessä sovitun hankesuunnitelman mukainen toimeenpano on uudistanut THL:n tietotuotannon ja tiedolla johtamista tukevia tietopalveluja.
Lupa- ja valvontatoiminnan digitalisointi.	Sähköistettyjen palveluiden lukumäärä.	THL osallistuu nykytilan kartoitukseen, valvonnan arkkitehtuurin suunnitteluun ja sähköisen asiointin kehittämiseen.	Arkaluonteisten tietojen käyttöön liittyvän lupatoiminnan digitalisointi etenee Isaacus hankkeissa. Sote-palvelujen lupa- ja valvontatoiminnan osalta ei ole juuri edennyt (THL:sta riippumattomasta syystä)	4 1	Terveyden ja hyvinvoinnin lupa- ja valvontatoiminta on digitalisoitu.

Varmistetaan yhteiskunnan toimivuus

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen mekanismien tunnistaminen paranee		THL tutkii eriarvioistumisen, köyhyyden ja syrjäytymisen mekanismeja ja tuottaa niitä koskevaa ajankohtaista tietoa päätöksentekoa varten.	Luotu uusi julkaisumuoto ilmiöpohjaiselle ja ajan-kohtaiselle sosiaaliraportoinnilla (Suomen sosiaalinen tila raporttisarja), jossa julkaistu mm. köyhyydestä ja eriarvoisuudesta. Tuotettu kolme Suomen sosiaalinen tila -tutkimusta, aiheina lapsiköyhyys, yksinasuvien hyvinvointi sekä pienituloisten asuminen.	5	Eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä aiheuttavat keskeiset mekanismit on tunnistettu.
			Tuotettu ja analysoitu tilastotietoa sekä laadittu asiakaspalautejärjestelmän turvakotipalveluista, auttavan puhelimen palveluista sekä rikos- ja riita-asioiden sovittelun palveluista.	4	
			Tutkittu koulukotiin sijoitettujen nuorten pitkä-aikaisennustetta. Tutkittu mielenterveyshäiriöiden pitkäaikaisvaikutuksia työ- ja toimintakykyyn ja fyysiseen terveyteen.	4	
			Selvitetty ennenaikaisen kuolleisuuden sosioekonomisia eroja alueittain sekä eri kuolemansyiden merkitystä erojen ja niiden muutosten kannalta.	4	
			Tutkittu autonomian sekä merkityksellisyyden ja arvokkuuden kokemuksia osallisuuden ja köyhyydessä selviytymisen edistäjinä. Tuotettu kaksi tieteellistä artikkelia.	4	
			Tutkittu Paltamon täystyöllisyyskokeilun (2009-2013) pitkäaikaisvaikutuksia hyvinvointiin, terveyteen ja osallisuuteen.	4	
			Laadittu laadullisen tutkimuksen pohjalta kysymykset osallisuuden kokemuksen ja koetun hyvinvoinnin välisten yhteyksien analysoimiseksi kysely-tutkimuksissa.	4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		THL tutkii ja arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon mahdollisuuksia ehkäistä ja torjua eriarvoisuutta, köyhyyttä ja syrjäytymistä	<p>Luotu uusi julkaisumuoto ilmiöpohjaiselle ja ajankoh- taiselle sosiaaliraportoinnilla (Suomen sosiaalinen tila raporttisarja), jossa julkaistu SOTE-palvelujen digitalisaatiosta, toimivuudesta ja kohdentumisesta eri väestöryhmissä.</p> <p>Tuotettu tietoa päihteiden käyttäjistä sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakkaina Päihdetapauslaskennan avulla. Osallistuttu vankiterveystutkimuksen valmiste- luun.</p> <p>Valmisteltu turvakotipalveluiden tietoisuuden lisää- misen vaikuttavuuden arviointitutkimusta.</p> <p>On tuotettu tietoa uuden sosiaalihuoltolain ja sosiaalisen kuntoutuksen lainsäädännön vastaanotosta kunnissa osana SOSKU-hanketta.</p> <p>EU-HEMP hankkeen loppuun saattaminen ja julkaisun käynnistäminen.</p> <p>Tutkittu koulukotiin sijoitettujen nuorten pitkä- aikaisennustetta.</p> <p>Tehtiin selvitys lasten käytöshäiriöiden hoidoista Suomessa, ja aloitettiin lasten kh-hoidon RCT ja osallistuttiin ko. asian Käypä hoito -työhön.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	Sosiaali- ja terveydenhuollon toimin- tamahdollisuudet eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisyssä ja torjunnassa ovat vahvistuneet.
		THL käynnistää romanivä- estön hyvinvointia selvittävän perustietotutkimuksen sekä osallistuu romanipoliittisen ohjelman arviointiin, seurantaan sekä ohjelman toimien vaikuttavuutta arvioivien indikaattoreiden kehittämistyöhön erikseen sovittavalla tavalla.	THL on käynnistänyt romanien hyvinvointitutkimuksen osana Nevo Tiija -ESR-hanketta ja osallistunut ROMPON seurantaan ja arviointiin.	4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
		THL koordinoi esteettömyyden edistämiseen liittyvää työtä ja levittää sitä koskevia hyviä käytäntöjä eri hallinnonaloilla.	On koordinoinut esteettömyyden edistävää työtä ja levittää jatkuvasti sitä eri hallinnon aloilla	4	
		THL kehittää tietopohjaa YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoa, raportointia ja vammaislainsäädännön uudistusta varten. THL saattaa loppuun Suomen vammaispoliittisen ohjelman toimeenpanon seurannan sekä osallistuu uuden YK-sopimukseen perustuvan vammaispoliittisen ohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon. THL kehittää aktiivisesti pohjoismaista vammaispolitiikkaa ja -tutkimusta.	THL kehittää tietopohjaa YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoa, raportointia ja vammaislainsäädännön uudistusta varten. THL saattaa loppuun Suomen vammaispoliittisen ohjelman toimeenpanon seurannan sekä osallistuu uuden YK-sopimukseen perustuvan vammaispoliittisen ohjelman valmisteluun ja toimeenpanoon. THL kehittää aktiivisesti pohjoismaista vammaispolitiikkaa ja -tutkimusta.	5	THL on osallistunut YK:n vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toimeenpanoon Suomessa sekä kehittänyt pohjoismaista vammaispolitiikkaa ja -tutkimusta. Vammaisia koskeva tietopohja on vahvistunut.
		THL tekee yhteistyötä muiden tahojen kanssa maahanmuuttajien kotouttamisessa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.	Kehitely toimintatapoja nuorten rikosentekijöiden nopeutetusta ohjaamisesta sovitteluun rikosten uusimisen ehkäisemiseksi. THL:n monikulttuurisuuden asiantuntijaryhmä MONET on koonnut eri maahanmuuttajatoimijoista kumppaniraadin yhteistyön tiivistämiseksi. On osallistuttu Paloma-hankkeeseen, jossa kehitetään vuosina 2016-2018 turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten mielenterveyden edistämistä ja hoitoa.	4 4 4	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
<p>Tiivistetään yhteistyötä maahanmuuttajien kotouttamista, terveyttä ja hyvinvointia tukevien toimien kehittämisessä.</p>		<p>THL kehittää yhdessä muiden tahojen kanssa maahanmuuttajien terveyden ja hyvinvoinnin tietopohjaa.</p>	<p>Osallistuttu toimintasuunnitelman tekoon monikulttuurisen väestön terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi vuosiksi 2016-2019.(MONET- THL:n monikulttuurisuuden asiantuntijaryhmä)</p> <p>THL on tuottanut tutkimustietoa eri tutkimustahojen kanssa Maamu-aineiston pohjalta sekä jatkanut yhteistyötä Tilastokeskuksen ja TTL:n kanssa Ulkomaista syntyperää olevien työ- ja hyvinvointitutkimusaineiston (UTH) käytössä.</p> <p>Ensimmäinen julkaisu laajasta maahanmuuttajien mielenterveyttä selvittävästä rekisteripohjaisesta tutkimushankkeesta.</p> <p>On osallistuttu maahanmuuttoviraston mielenterveystyöryhmän työhön ja koulutettu ammattilaisia liittyen turvapaikanhakijoiden (tph) ja pakolaisten mielenterveyden edistämiseen jaa hoitoon.</p> <p>Järjestettiin suomalaisen terveydenhuoltoon perehdyttävää seminaarisarja terveydenhuollon ammattiaisille, jotka ovat tph tai pakolaisina ja tehtiin selvitys kohderyhmästä ja raportti.</p>	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<p>Maahanmuuttajien kotoutumista on edistetty ja tietopohjaa heidän terveydestään ja hyvinvoinnista on vahvistettu.</p>
		<p>THL jatkaa FGM (tyttöjen ympärileikkauksen ehkäisy)-toimintaohjelman toimeenpanoa vuoden 2016 loppuun.</p>	<p>THL järjesti FGM-työkokouksen, edisti FGM-tiedonkeruuta, osallistui kansalliseen IOL:n yhteistyöverkoston ja EIGE:n konsultaatiokokoukseen, antoi useita lausuntoja sekä toteutti toimintaohjelman loppuarvioinnin.</p>	<p>4</p>	

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Ylläpidetään varautumista ympäristöterveyden riskitilanteisiin. Vahvistetaan väestön kriisikestävyyttä ja kykyä selvityä poikkeusoloissa.		THL ylläpitää varautumistaan ympäristöuhkien aiheuttamiin häiriötilanteisiin.	<p>THL on osaltaan toteuttanut C-osaamiskeskus (COSK) 24/7 päivystystä kemikaaleihin liittyvien erityistilanteiden hoidon varalta, neljä päivystäjää on hoitanut yhteensä 20 päivystysviikkoa vuoden 2016 aikana.</p> <p>Olemme avustaneet kuntien terveydensuojeluviranomaisia (konsultaatio ja analyysit) kolmen juomavesivälitteisen sekä kuuden legionella -bakteerin aiheuttaman vesiepidemian selvittelyssä. Avustimme myös yli 40 mikrobiologisen tai kemiallisen juomaveden kontaminaatiotilanteen selvittelyssä vuoden aikana.</p> <p>Olemme ylläpitäneet uusilla laitehankinnoilla sekä analyysivalmiutemme kehittämisellä (mm. suurten vesitilavuuksien näytteenotto ja saastelähteiden jäljitys) valmiuttamme vastata ympäristöterveyden erityistilanteisiin.</p>	4	Ympäristöterveyden häiriötilanteisiin on varauduttu ja siihen liittyviä menetelmiä kehitetty.
Varmistetaan valmius torjua tarttuvia tauteja kansallisesti.	Asiantuntijaresurssien määrä ja laatu.	<p>THL osallistuu tartuntatautilain kokonaisuudistuksen toimeenpanoon ja ylläpitää valmiutta vaativiin analyysiin keskeisten taudinaiheuttajien tunnistamiseksi.</p> <p>THL selvittää tartuntatauti torjunnan sekä rokotusohjelman kustannusvaikuttavuutta.</p>	<p>Tartuntatautilaki hyväksytty pääosin asiantuntija-valmistellun ehdotuksen mukaisesti.</p> <p>Rokotusohjelman eri rokotteiden sekä hepatiitti B rokotusten kustannusvaikuttavuus arvioitu.</p>	4	Tartuntatauti seuranta torjunta on hyvällä kansainvälisellä tasolla.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Varaudutaan maahanmuuttajien infektiosairauksien torjuntatoimiin ja epidemioihin ja rokotusten täydentämiseen.		Tehostettu seuranta, tautitaakan seuranta, asiantuntijaohjaus, viestintä ja tiedotus. Yhteistyö muiden hallinnonalojen kanssa.	THL on järjestänyt maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden infektiosairauksien seurannan ja tuottanut STM:lle viikottaista tilannekuvaraporttia THL on ohjeistanut infektiosairauksien torjunnan ja ennaltaehkäisyn vastaanottokeskuksissa sekä kunnissa THL on viranomaisyhteistoimintana tuottanut asiantuntijalääkäripalveluita Maahanmuuttovirastolle THL on tuottanut 2 raporttia infektioautien torjunnan ja ennaltaehkäisyn toteutumisesta vastaanottokeskuksissa ja kunnissa	4 4 5 5	Sairastavuus, tautitaakka ja rokotuskattavuus ei poikkea muusta väestöstä. Epidemioita ei esiinny vastaanottokeskuksissa.
Mikrobilääkeresistenssi ei lisääny.	Mikrobilääkeresistenssin esiintyvyyden muutokset. Laboratoriodiagnostiikkavalmiuden laajuus ja laatu. Seurantatietojen kattavuus. Epidemiaselvitysten tuloksellisuus.	Asiantuntijaohjeistus Erityistason laboratorioanalytiikan ylläpito. THL selvittää tartuntatautien torjunnan sekä rokotusohjelman kustannusvaikuttavuutta.	THL on seurannut mikrobilääkeresistenssi kehittymistä ja tuottanut FIRE vuosiraportin. THL on tukenut Tartuntatautilain uudistusta mikrobilääkeresistenssin seurannan ja torjunnan vahvistamiseksi. THL on tuottanut erityistason laboratorioanalytiikkaa kansallisia tarpeita vastaavasti.	4 4 4	Resistenssitilanne säilyy ennallaan tai paranee.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Rokotuskattavuuden parantaminen Kansallisen rokotusohjelman kehittäminen tuottamalla tietoa rokotusten turvallisuudesta, tehosta ja kustannusvaikutavuudesta.		THL lisää koulutuksella ja informaatiopalveluilla terveydenhuollon ammattilaisten asiantuntemusta ja yleisön tietoisuutta hyvän rokotussuojan merkityksestä. THL tukee kuntia rokotusohjelman toimeenpanossa ja väestön rokotustietoisuuden parantamisessa.	Järjestetty säännöllisiä verkkokoulutuksia ja useita valtakunnallisia rokotusohjelmaa tukevia koulutustilaisuuksia. Järjestetty 13 kunnan kanssa rokotustoimintaa käsittelevä yhteistyökokous, jossa käyty THL:n valtakunnallista rokotusrekisteriä hyödyntäen systemaattisesti läpi kunnan rokotustoimintaan liittyvät hyvät käytännöt ja haasteet sekä laadittiin suunnitelman kunnan rokotuskattavuuden parantamiseksi.	4	Kansallisen rokotusohjelman rokotuskattavuus säilyy, kausi-influenssa rokotekattavuus paranee. Jokaisella on mahdollisuus tehdä tietoon perustuva päätös omasta tai lapsensa kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvasta rokotuksesta.
		THL tekee rokotetutkimusta ylläpitääkseen kansallista asiantuntijuutta.	THL on kehittänyt edelleen kansallisen rokotusohjelman vaikutusten arviointia rekisteritietoja yhdistelemällä reaktiivisempaan suuntaan. Esimerkkinä kesällä pikatahtia tuotettu laaja arvio nenäsumuterokotteen vaikutuksista jolla oli suuri kysyntä kansainvälisesti ja oli myös tärkeässä roolissa tulevan influenssakauden suositusta laadittaessa.	4	
Parannetaan ilmastomuutoksen ja sen torjuntatoimenpiteiden aiheuttamien terveysvaikutusten arviointia.		THL on käynnistänyt toimenpiteet ilmastomuutoksen ja sen torjuntatoimenpiteiden aiheuttamien terveyshaittojen arvioimiseksi.	Arvioitu Energia- ja ilmastostrategian ilmastotoimien terveysvaikutukset (VNK-hanke), arvioitu maastopalosavujen kuolleisuusvaikutukset Suomessa ja Euroopassa, kehitetty terveysvaikutuksille indikaattoreita (Sopeutumistyöryhmä), arvioitu ilmastoriskien hallinnan tilaa Suomessa (VNK-hanke)	4	Ilmastomuutoksen ja sen torjuntatoimenpiteiden aiheuttamia terveydellisiä haittoja on arvioitu.
Väestön kemikaalialtistus ja altistumisen ehkäisemiseksi käytettävissä olevat keinot tunnetaan nykyistä paremmin.		THL toimeenpanee osaltaan vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman väestön kemikaalialtistumista koskevat suositukset.	THL on osallistunut Kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman viestintäverkoston toimenpiteohjelman toteuttamiseen ja osallistunut ohjelman välitarkasteluun syksyn 2016 aikana. Olemme tuottaneet tutkimustietoa altistumisesta eri ympäristöperäisille altisteille, esim. kampaajien ja väestön altistumisesta hormonitoimintaa häiritseville kemikaaleille, selvitys kaukokulkeutuvista ympäristömyrkyistä Suomen Lappiin ja tietoa puunpolton savujen kulkeutumisesta ulkoilmasta sisäilmaan	4	Vaarallisia kemikaaleja koskeva ohjelma on toteutettu kemikaalialtistuksen arvioinnon osalta.

Tavoite	Mittari tai muu seuranta	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Arvio	Tavoite 2019
Vankiterveydenhuollon siirto.		THL tukee Vankiterveydenhuollon yksikön toiminnan käynnistämistä ja tulosohjaa sitä, ja kehittää vankien terveydenhuoltoa ja henkilöstön koulutusta. THL tuottaa vankiterveydenhuollon yksikölle tehokkaat ja asiakasystävälliset hallinnon palvelut konsernipalveluina.	Hallinnonalan siirto tapahtui sujuvasti. THL:n tulosohjaus ja konsernipalvelut toimivat. VTH:n kehittäminen on aloitettu yhteistyössä THL:n kanssa. Yhteistyön sujuvuus Rikosseuraamuslaitoksen kanssa on varmistettu. On valmisteltu vankiterveydenhuollon tietojärjestelmän hankintaa	4 4	Vankiterveydenhuollon yksikön toiminta on vakiintunut ja vankiterveydenhuoltoa on kehitetty kehittämisohjelman toimintalinjausten mukaisesti.
Terveysturvallisuuden ylläpitoa vahvistetaan kansainvälisessä yhteistyössä.		Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuus, EU/ECDC, WHO, GHSA. THL osallistuu GHSA -hankkeen maa-arviointien toteuttamiseen erikseen sovitavain voimavaroin.	THL on tukenut ministeriötä GHSA hankkeen sekä WHO:n JEE-arvioinneissa osallistumalla valmistelu- ja kehittämistyöhön, ohjausryhmä- ja asiantuntijakokouksiin sekä osoittamalla asiantuntijoita 13 JEE maa-arviointiin	5	Terveysturvallisuuden ylläpito ja kehittäminen on varmistettu.

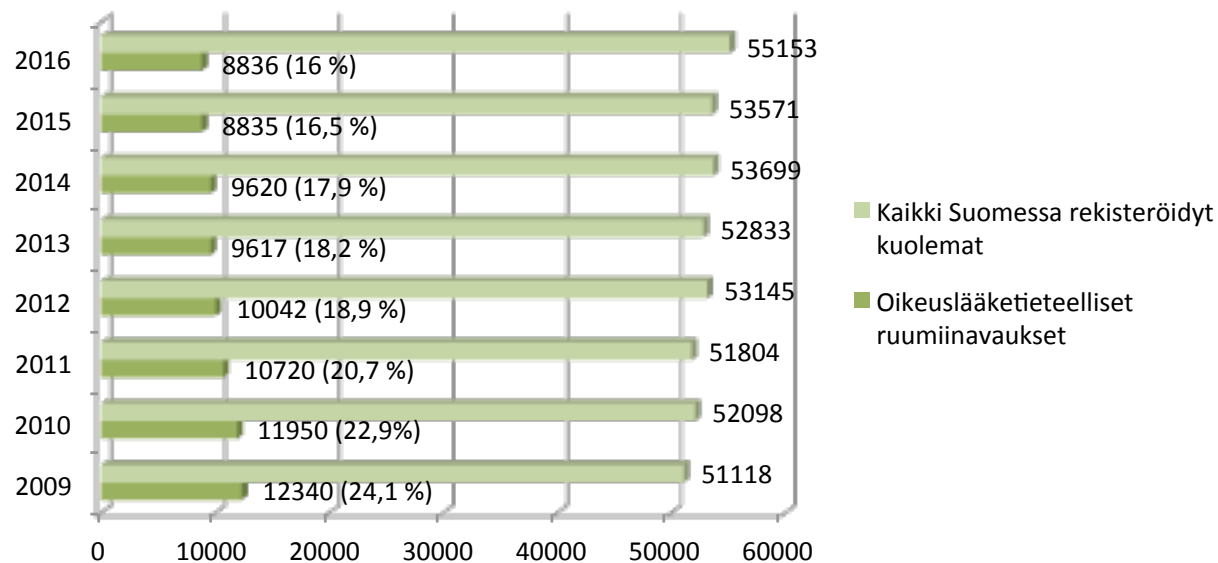
Oikeuslääkintä

THL on ollut vuoden 2010 alusta lähtien kuolemansyyn selvittämisestä vastaava viranomainen. THL:n oikeuslääkintäyksikkö vastaa oikeuslääketieteellisesti ruumiinavaustoiminnasta sekä kuolemansyyn selvityksen ohjauksesta ja valvonnasta Suomessa. Kuolemansyyn selvittämisen valvonta toteutuu Suomessa kirjoitettavien kuolintodistusten tarkastamisen yhteydessä. Vuonna 2016 THL:n oikeuslääkärit tarkastivat lähes 54 000 kuolintodistusta. Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset tehdään THL:n avauspaikoilla,

jotka sijaitsevat sairaanhoitopiirien sekä yliopistojen oikeuslääketieteen tiloissa viidellä paikkakunnalla. THL on hankkinut aiemmin Helsingin yliopistolta Etelä-Suomen alueen oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten tekemiseen liittyvät palvelut, histologiset näytteet sekä oikeuslääketieteelliseen diagnostiikkaan tarvittavat oikeuskemialliset tutkimukset. THL:n oikeuslääkintäyksikköön siirtyi Helsingin yliopistolta ruumiinavaustoimintaan osallistuva henkilökunta sekä histologian laboratorio 1.1.2016 alkaen.

Oikeuslääketieteelliset ruumiinavaukset ovat vähentyneet toiminnan siirryttyä THL:n vastuulle. Oi-

keuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin vuonna 2016 yhteensä 28 % vähemmän (8 836 kpl), kuin vuonna 2009, jolloin niiden lukumäärä oli 12 340 kpl. Oikeuslääketieteellinen ruumiinavaus tehtiin v. 2009 noin 24 %:lle Suomessa kuolleista henkilöistä, kun vuonna 2016 oikeuslääketieteelliseen ruumiinavaukseen ohjautui enää noin 16 % kuolleista. Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrän vähentyminen on tulosta poliisin, hoitavien lääkäreiden ja oikeuslääkäreiden välisistä lisääntyneistä konsultaatioista.

Oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten osuus kaikista Suomessa rekisteröidyistä kuolemista vuosina 2009-2016

Yliopistojen tehtävänä on varmistaa oikeuslääketieteellisen tutkimuksen jatkuvuus sekä antaa oikeuslääketieteen perusopetusta ja erikoislääkärinkoulutusta. Toteutetuista kehittämistoimenpiteistä huolimatta alalla on edelleen liian vähän oikeuslääkäreitä tutkittaviin tapauksiin verrattuna. Vallitsevan oikeuslääkärivajauksen vähentämiseksi myös THL on palkannut ja kouluttanut erikoistuvia lääkäreitä. Yliopistoissa tapahtuva kahdeksan lääkärin erikoistumiskoulutus maksettiin oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen arviomäärärahasta. Vuoden 2016 lopussa alalla toimi 17 THL:n viroissa olevaa oikeuslääkä-

riä sekä yliopistojen palveluksessa kolme professoria ja yksi oikeuslääketieteen erikoislääkäri. Oikeuslääkärinä näkyy edelleen suurina lääkärikohtaisina avausmäärinä.

Vuonna 2016 käyttöön otettu oikeuslääkinnän sähköinen asiakirjajärjestelmä on mahdollistanut nykyaikaisen ja samalla tehokkaamman ja tietoturvalisemmän asiakirjatuotannon. Uuden järjestelmän myötä kaikki kuolemansyyn selvittämiseen liittyvät asiakirjat laaditaan, allekirjoitetaan ja arkistoidaan sähköisesti. Väestörekisterikeskus myönsi 17.5.2016 ensimmäisenä organisaationa THL:lle luvan ilmoittaa oikeuslää-

ketieteelliseen kuolemansyyn selvittämiseen liittyviä kuolintietoja reaaliaikaisesti ja konekielellisesti väestötietojärjestelmään.

Oikeuspsykiatria

THL:n oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta käsittelee kaikki tuomioistuimen määräyksestä suoritetut mielentilatutkimuslausunnot sekä Helsingin hovioikeuden pyytämät koko rangaistusajalle tuomittujen vaarallisuudesta laadittavat arviot. Suurin osa tutkitavista on tehnyt henkirikoksen tai muun väkivaltarikoksen. Syyntakeisuudella tarkoitetaan henkilön kykyä ymmärtää tekonsa tosiasiallista luonnetta tai oikeudenvastaisuutta tai hänen kykyään säädellä käyttäytymistään syytteenalaisten tekojen hetkellä. THL antaa syyntakeisuudesta ja vaarallisuudesta oman lausuntonsa. THL päättää psykiatriseen sairaalahoitoon tai kehitysvammaisten erityishuoltoon määräämisestä silloin, kun henkilön terveydentila mielentilatutkimuksen päättyessä edellyttää mielenterveyslain 8§ mukaista tahdosta riippumatonta psykiatrista sairaalahoitoa tai kehitysvammalain mukaista kehitysvammaisten erityishuoltoa. Sairaalahoidon tarpeen päättyessä oikeuspsykiatrinen potilas voi aluksi valvotusti avohoidossa harjoitella kotiutumistaan. THL päättää valvonta-ajalle päästämisestä enintään puoleksi vuodeksi kerrallaan sekä oikeuspsykiatrisen hoidon tai huollon lopettamisesta. THL tekee aktiivisesti työtä oikeuspsykiatrisen toiminnan kehittämiseksi yhdessä sidosryhmien kanssa. Meneillään on myös tutkimusprojekteja.

Vuosien 2007 ja 2016 välisenä aikana THL on käsitellyt sairaaloissa tehtäviä mielentilalausuntoja keskimäärin 113 kpl vuosittain, vuodesta 2012 alkaen keskimäärin 104 kpl vuodessa, 96 kpl vuonna 2016. Naisten osuus on ollut keskimäärin 17 % (vuonna 2016 14 %). Alaikäisten määrä on vaihdellut, keskimäärin kaksi vuosittain, vuonna 2016 neljä. Vuositasolla eniten mielentilatutkimuksia tehdään Niuvanniemen sairaalassa (vuonna 2016 lähes 50 %) ja Vanhan Vaasan sairaalassa (vuonna 2016 24 %). Vuonna 2016 oikeuspsykiatristen asioiden lautakunta arvioi sairaaloissa tutkituista potilaista suurimman osan, noin 55 % syyntakeisiksi, syyntakeettomiksi 37 % ja alentuneesti syyntakeisiksi 12 %. THL määräsi vuonna 2016 mielentilatutkimuksen jälkeen tahdosta riippumattomaan psykiatriseen hoitoon 30 henkilöä. Vuonna 2016 ensimmäiselle valvonta-ajalleen päästettiin 47 henkilöä, valvonta-aikaa jatkettiin 86 henkilöllä. 38 henkilön oikeuspsykiatrisen hoidon tarve päättyi.

Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat 2007-2016

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sairaaloissa laaditut mielentilatutkimuslausunnot yht.	126	126	120	123	108	112	101	110	101	96
Tutkimuspyynnön lähettäjä										
Käräjäoikeus	117	119	109	114	107	106	95	102	88	89
Hovioikeus	9	7	9	9	1	6	6	8	13	7
Korkein oikeus	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Tutkittavat										
Mies	107	112	94	103	96	96	87	97	83	84
Nainen	19	14	26	20	12	16	14	13	18	12
Vangittu	97	102	93	101	86	90	86	77	82	68
Ei vangittu	29	24	27	22	22	22	15	33	19	28
Alle 18-vuotias	2	4	2	1	4	4	1	1	5	4
Pääsyyte										
Henkirikos	58	52	50	55	46	47	40	41	37	29
Muu väkivaltarikos	47	52	49	44	39	43	43	39	39	45
Tuhotyö	8	6	6	9	13	10	6	9	5	4
Seksuaalirikos	5	12	11	10	9	7	5	15	10	12
Omaisuusrikos	2	2	1	2	0	4	5	5	7	4
Muu syyte	6	2	3	3	1	1	2	1	3	2
Tutkimuspaikat										
Niuvanniemen sairaala	45	45	44	47	46	51	53	59	50	46
Vanhan Vaasan sairaala	20	19	21	39	34	26	26	26	19	23
Psykiatrinen vankisairaala - Turun yksikkö	0	0	1	7	2	8	2	3	6	6

...taulukko jatkuu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Psykiatrinen vankisairaala - Vantaan yksikkö	-	-	4	2	4	3	2	2	5	3
OYS/Psykiatrian klinikka	14	10	9	8	4	7	6	5	4	6
TAYS/Oikeuspsykiatrian klinikka	10	8	7	6	5	4	1	3	5	3
TAYS/EVA-yksikkö	1	2	1	0	2	1	0	0	0	0
HUS/HYKS Kellokosken sairaala	0	2	17	14	11	12	11	12	12	9
HUS/HYKS Psykiatriakeskus	30	33	16	-	-	-	-	-	-	-

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Lautakunnan syyntakeisuusarvio sairaalassa tutkitun mielentilasta										
Syyntakeinen	70	78	73	82	59	57	54	64	59	52
Alentuneesti syyntakeinen	19	19	14	13	13	21	9	9	11	7
Syyntakeeton	35	29	33	27	34	32	35	36	28	35
Syyntakeinen ja alentuneesti syyntakeinen	1	0	0	1	2	2	2	1	0	1
Alentuneesti syyntakeinen ja syyntakeeton	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Syyntakeinen ja syyntakeeton	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1
Vaarallisuusarviot										
Vaarallisuusarviot mielentilatutkimuksen yhteydessä	12	9	7	15	9	10	4	5	8	6
Helsingin hovioikeuden pyytämät vaarallisuusarviot	8	2	1	4	6	5	4	3	7	4
Asiakirjojen perusteella annetut lausunnot										
Mielentilalausunnot	9	6	7	6	6	1	7	4	5	2
MTL 21 §:n mukaiset hoidon tarpeen arviot	5	4	0	0	1	4	2	0	0	1
Hoitoonmääräämispäätös mielentilatutkimuksen jälkeen - yhteensä	36	33	33	31	33	30	32	32	32	33
Valtion mielisairaalaan	32	23	25	23	27	24	27	29	27	26

...taulukko jatkuu	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kunnalliseen sairaalaan	3	7	6	7	5	3	3	0	2	4
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	1	3	2	1	1	3	2	3	3	3
Hoitoonmääräämispäätös hoidon tarpeen arvion jälkeen, MTL 22 § - yht.	2	0	0	0	1	0	3	0	0	0
Valtion mielisairaalaan	2	0	0	0	1	0	2	0	0	0
Kunnalliseen sairaalaan	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoitoonmääräämispäätös muussa tilanteessa - yhteensä	0	3	8	7	8	4	4	11	8	1
Psykiatriseen sairaalahoitoon	0	2	3	3	5	2	2	9	6	1
Kehitysvammaisten erityishuoltoon	0	1	5	4	3	2	2	2	2	0

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sairaalasta poistaminen sairaanhoitopiirin toimintayksikön valvonnassa										
Päästetty ensimmäiselle valvonta-ajalle	38	25	37	26	45	29	58	29	45	47
Valvonta-aikaa jatkettu	17	29	30	27	26	47	48	77	75	86
Ei päästetty valvonta-ajalle	0	2	3	1	0	1	6	5	3	4
Hoidon tarve päättynyt - yhteensä	29	25	41	25	33	29	39	29	30	38
Poistettu sairaalasta ilman valvonta-aikaa	7	4	7	3	4	2	5	3	2	3
Poistettu sairaalasta valvonta-ajan jälkeen	22	21	32	22	27	27	31	24	26	34
Kehitysvammaisten erityishuolto päättynyt	0	0	2	0	2	0	3	2	2	1
Oikeuspsykiatristen asioiden lautakunnassa käsitellyt asiat yhteensä	232	222	247	237	234	253	293	296	281	289

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on lailla säädelty, maksuton palvelu, jossa rikoksen tai riita-asian osapuolet voivat kohdata toisensa luottamuksellisesti puolueettomien, tehtävään koulutettujen sovittelijoiden välityksellä. Sovittelu on rikosprosessille rinnakkainen tai sitä täydentävä menettely. Asian käsittely ja ratkaisu poliisi- tai syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa eivät estä sovittelua. Sovittelupalvelut on tarkoitettu koko väestölle ja niitä on saatavilla kaikkialla Suomessa. Sovittelu voidaan toteuttaa vain sellaisten osapuolten kesken, jotka ovat henkilökohtaisesti ja vapaaehtoisesti ilmaisseet suostuvansa sovitteluun ja jotka pystyvät ymmärtämään sovittelun sekä siinä tehtävien ratkaisujen merkityksen.

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta, (1015/2005) astui voimaan 1.1.2006. Lakimuutoksella rikos- ja riita-asioiden sovittelutoi-

minnan järjestämisvastuu siirtyi vuoden 2016 alussa aluehallintovirastoilta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtäväksi. Järjestämisvastuun siirtymisen myötä THL on laatinut sovittelutoiminnan kehittämisohjelman vuosille 2016 - 2020 ja käynnistänyt pitkäjänteisen kehittämistyön. Tavoitteena on turvata sovittelupalvelun asiakkaille tasavertaiset mahdollisuudet saada laadukkaita palveluja kaikkialla Suomessa.

Valtio rahoittaa rikos- ja riita-asioiden sovittelusta palveluntuottajille aiheutuvat kustannukset. Vuonna 2016 sovittelutoimintaan varattu määräraha oli 6,3 miljoonaa euroa. Määräraha on pysynyt samana vuodesta 2006 lähtien. Sovittelupalveluiden tuottajina voivat toimia kunnat, yhdistykset tai järjestöt. THL teki vuonna 2016 kolmentoista (13) kuntapalveluntuottajan ja kuuden (6) järjestön tai yhdistyksen kanssa

toistaiseksi voimassa olevat puitesopimukset. Vuonna 2016 Suomen sovittelutoimistoissa toimi 90 sovittelun ammattihenkilöä ja heidän ohjauksessaan ja tuellaan 1 172 vapaaehtoista, tehtävään koulutettua vapaaehtoissovittelijaa.

Alustavien, palveluntuottajilta erikseen kysytyjen ennakkotietojen mukaan vuonna 2016 rikos- ja riita-asioiden sovitteluun ohjattiin yhteensä noin 9 500 sovittelualoitetta, jotka sisälsivät noin 13 700 rikos- tai riita-asiaa. Aloitteista noin 80 % tuli poliisilta ja noin 13 % syyttäjältä. Lisäksi aloitteita tuli muilta viranomaisilta ja osapuolilta itseltään. Kaikista sovitteluun ohjatuista rikos- ja riita-asioista noin puolet on väkivaltarikoksia. Yhden sovitteluun ohjatun rikos- tai riita-asian käsittelyn hinta on keskimäärin noin 520 euroa.

Turvakotitoiminta

Turvakotipalvelut ovat valtion erityispalveluja, jotka ovat suoraan valtion rahoittamia ja keskitetysti koordinoituja. Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014) tuli voimaan 2015. Laki on historiallinen saavutus, koska ennen lakia palvelu oli suurilta osin järjestöjen vastuulla ja palvelun rahoituspohja oli epävakaa ja riippuvainen kuntien antamista maksusitoumuksista. Laissa säädetään THL:n tehtäväksi palveluiden järjestämisvastuu sekä valtakunnallinen koordinointi ja kehittäminen. Palvelun tuottajia ovat sekä järjestöt (16) että kunnat (7). Turvakodit tarjoavat välitöntä krii-

siapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille henkilöille ja perheille. Vuonna 2016 turvakoteja oli 19 ja perhepaikkoja turvakodeissa oli 118. Vuonna 2016 turvakodeissa oli 3 366 asiakasta, joista noin puolet oli lapsia. Turvakotijaksot kestävät keskimäärin noin 2 viikkoa.

Vuoden 2016 valtion talousarviossa on turvakotipalveluiden tuottamiselle osoitettu 11 300 000 euroa. Turvakotipalveluiden tuottajille myönnettiin vuodelle 2016 valtion rahoitusta yhteensä 11 609 160 euroa.

Vuoden 2015 ylijäämää käytettiin turvakotien lisäpaikkojen kattamiseen. Vuoden 2017 valtion talousarviossa osoitettiin turvakotitoiminnalle 13 550 000 euroa. Korotetulla määrärahalla saatiin turvakotien määrää lisättyä kolmella uudella turvakodilla sekä yhden perhepaikan sisältävällä etäyksiköllä harvaan asutulla alueella. Uudet turvakodit sijoittuvat alueille, joissa on tarpeeseen nähden liian vähän turvakotipaikkoja sekä alueille, joista turvakotipalvelut puuttuvat kokonaan. Vielä ei ole saavutettu laissa määritettyä vaatimusta, että eri puolilla Suomea on tarjolla ja saatavilla palveluja tarpeeseen nähden riittävästi.

Rokotteiden hankinta

Rokotehankintamäärärahalla toteutettiin kansallisen rokotusohjelman rokotteiden hankintaa. Eduskunta hyväksyi joulukuussa 2016 hallituksen esityksen rokotehankintamäärärahan korotuksesta, millä mahdollistetaan vuoden 2017 aikana vesirokkorokotteen lisääminen rokotusohjelmaan, ja puutiaisaivotulehdusrokotusten laajennus Paraisten ja Simon kun-

tiin. Voimassa olevia rokotteiden hankintasopimuksia oli vuoden 2016 lopussa yhteensä 19, joista 9 solmittiin vuoden 2016 aikana. Hankittujen rokotteiden arvo oli noin 23 miljoonaa euroa. Vuoden aikana kunnitiin toimitettujen rokotetilausten määrä oli 1 852. Ne sisälsivät yhteensä 2,9 miljoonaa rokoteannosta. Rokotteiden kansainväliset toimitusvaikeudet jatkuivat

edelleen. Rokotteita onnistuttiin kuitenkin hankkimaan riittävästi eikä rokotusohjelman toteutus vaarantunut. Rokotehankintamäärärahalla tuettiin myös kansallisen rokotusohjelman toteutusta ja väestön korkeaa rokotuskattavuutta ylläpitävää toimintaa.

Tiedolla vaikuttaminen

Strategiamme yksi keskeisiä lupauksia on, että uudistumme kumppaneitamme ja asiakkaitamme varten. Asiakkuustyöhön, asiakkaiden tiedontarpeiden ymmärryksen parantamiseen ja tuotekehitykseen kiinnitetään erityistä huomiota lähivuosina. Tuotteidemme käyttäjien tiedontarpeiden tuntemus ja tuotettyytyväisyys on strateginen tavoitteemme.

Asiakkuustyöhön liittyen vuonna 2016 haastateltiin keskeisiä asiakkaita ja kartoitettiin heidän tietotarpeitaan, koulutettiin THL:n henkilöstöä, määriteltiin laitoksen tärkeimmät asiakkuudet ja otettiin koko STM:n hallinnonalan yhteinen asiakkuudenhallintajärjestelmä (CRM) käyttöön.

Jokaisen tutkijan ja asiantuntijan työhön liittyy vaikuttaminen ja viestintä. Tavoitteena on saada THL:ssä tuotettu tieto mahdollisimman tehokkaasti hyötykäyttöön niin päättäjille, valmistelijoille, asiantuntijoille, ammattilaisille kuin mediallekin.

Verkkopalvelu on THL:n tärkein tiedon välittämisen kanava sekä yleisin meidän ja asiakkaamme kohtaamispiste. Tästä syystä sen kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää ja jatkuvaa. Vuonna 2016 THL toteutti thl.fi-verkkopalvelun käyttäjäselvityksen. Vastaajien suosittelun keskiarvo oli 8,7 ja vastaajista 44 % oli valinnut korkeimman arvosanan. Tyytyväisimpiä verkkopalvelussa oltiin sisällön hyödyllisyyteen. Selvästi tärkeimpänä asiana verkkopalvelua käytettäessä pidetään tietoa ajankohtaisista asioista.

Thl.fi verkkopalvelun suosio jatkoi kasvuaan. Kiinnostus lisääntyi myös muissa THL:n kanavissa välitettyyn tietoon. Verkkopalvelun yksittäisten käyntien määrä oli 6,5 milj (+22 %) ja yksittäisten kävijöiden määrä 2,9 milj (+16 %). Thl.fi:n sisällön ydintä ovat aihesivustot, joista suosituimpia olivat infektioaudit, rokottaminen ja lastensuojelun käsikirja. Kun verkkopalvelu uudistettiin vuonna 2014, thl.fi:stä tehtiin mobiiliyhteensopiva, mikä on lisännyt omalta osaltaan palvelun käyttöä. Tällä hetkellä mobiilikäyttö on 44 %.

THL:n erillisverkkopalveluista erityisen käytetty oli Fineli-elintarviketietokanta (1,9 miljoonaa käyntiä). Myös THL:n tilastotieto- ja datapalvelut olivat suosituja. Sotkanettiin tehtiin 9 miljoonaa rajapintakyselyä eli tietoa haettiin avoimen rajapinnan kautta esimerkiksi asiakkaan palveluun.

Kanta.fi oli Suomen toiseksi arvostetuin verkkobrändi Taloustutkimuksen selvityksen mukaan (arvostetuin vuonna 2016 oli Yle Areena). Kanta.fi-palvelua käyttää noin 35 prosenttia (2015 osuus oli 25 %) suomalaisista verkon käyttäjistä.

Media on THL:n keskeinen kanava. THL:n henkilöstö osallistui viime vuonna aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun niin keskustelun avaajana, tietolähteenä kuin haastateltavana. Vuoden 2016 aikana ilmestyi 285 tiedotetta ja uutista, joita luettiin verkkosivuiltamme 210 000 kertaa (lisäys 5 %) ja mediaosuimia kertyi reilu 9 000. Asiantuntijamme olivat myös kysytyjä luennoitsijoina ja alustajina.

Sosiaalisen median kanavien käyttöä onnistuttiin myös lisäämään merkittävästi. Asiantuntijat ovat ottaneet sosiaalisen median kanavakseen vähitellen. Twitterin asiantuntijatilien määrä kaksinkertaistui viime vuonna ja on nyt noin 100. Suurin positiivinen muutos tapahtui YouTubessa (katseluja 262 000, +161 %), mikä oli luonnollinen seuraus kanavatarjontaan tehdyistä panostuksista. SlideShare-tilimme on ollut aina niin omien asiantuntijoidemme kuin sidosryhmiemme suosiossa (katseluiden määrä 692 000, +100 %). Seuraajien määrä jatkoi kasvuaan myös Twitterissä (+29 %). Facebookissa puolestaan jokaisen postauksemme näkee noin 8 000 henkilöä (näyttökerrat).

Tieteellinen julkaiseminen ja tutkimus ovat keskeinen osa laitoksen tiedollista kivijalkaa. Kansainvälisissä vertaisarvioituissa lehdissä ilmestyneiden artikkeleiden, jotka on indeksoitu Web of Science -tietokantaan, julkaisumäärät ovat pysyneet vuonna 2016 suuruusluokaltaan samanlaisina eli noin 700 julkaisuna.

Laitoksen omissa julkaisusarjoissa julkaistiin 145 nimikettä. Kirjoja myytiin 10 500 kappaletta ja julkaisumyynnin euromääräinen arvo oli 240 000 €. Valtaosa THL:n julkaisuista ja asiantuntijoiden artikkeleista on vapaasti saatavilla verkossa, Julkari-tietokannassa, pdf-versioina. Julkarissa tehtiin eri julkaisujen latauksia 684 000 kertaa.

Tesso-lehti ilmestyi viimeisen painettuna paperiversiolla kerran joulukuussa 2016. Toimitusneuvosto päätti syksyllä lopettaa lehden julkaisemisen resursien supistumisen vuoksi. Lehti oli STM:n ja THL:n yhteinen julkaisu. Lehti ilmestyi viime vuonna neljä kertaa ja sen levikki oli noin 23 000.

Yhteiskuntapolitiikka-lehti (YP) ilmestyi kuusi kertaa. Lehdessä julkaistiin muun muassa 29 vertaisarvioitua artikkelia. Painetulla lehdellä oli 1 000 tilaajaa. Lehden artikkeleita ladattiin Julkari-tietokannasta 240 000 kertaa eli noin kolmannes koko Julkarin lausumamäärästä.

Tapahtumat ja seminaarit ovat olennainen osa THL:n asiantuntijoiden sidosryhmävuorovaikutusta. THL oli viime vuonna päävastuinen järjestäjä noin 100 tapahtumassa. THL:n suurin vuosittainen koulutus- ja näyttelytapahtuma TERVE-SOS järjestettiin Seinäjäoella toukokuussa. Tapahtumaan osallistui 1 200 sote-alan päättäjää, asiantuntijaa ja ammattilaisista. Merkittävin kansainvälinen konferenssi oli THL:n järjestämä Safety, World Conference on Injury Prevention and Safety Promotion, joka pidettiin syyskuussa Tampereella. Konferenssiin osallistui noin tuhat tutkijaa ja asiantuntijaa sadasta eri maasta.

THL:n lausunnot, eduskuntakuulemiset ja viralliset nimeämiset eri valmisteluelimiin ovat keskeinen vaikuttamisen keino yhteiskunnallisesti merkittäviin arviointeihin ja uudistuksiin. THL:n asiantuntijoilla on vuosittain STM:n työryhmissä puheenjohtajuuksia, jäsenyyksiä ja sihteeritehtäviä huomattava määrä.

Lisäksi THL:n asiantuntijat palvelevat runsaasti myös muuta valtionhallintoa (eri ministeriöitä, neuvottelukuntia, työryhmiä) vastaavanlaisissa tehtävissä. Vuoden 2016 aikana THL nimesi edustajan 107 valmisteluelimeen. Lisäksi THL:n henkilökuntaa kuullaan asiantuntijana STM:n toiminnassa ja muussa valtionhallinnossa. Eduskunnassa THL:n asiantuntijat olivat kuultavana 31 kertaa. Laitos antoi 157 lausuntoa, joista suuri osa on STM:n pyytämiä, mutta myös muun keskushallinnon osuus on merkittävä.

Alainen hallinto

THL:n alaisuudessa on kaksi valtion mielisairaala ja viisi koulukotia sekä vankiterveydenhuolto, jotka solmivat tulossopimuksen THL:n kanssa.

Valtion mielisairaaloiden toiminnan tarkoituksena on tuottaa oikeuspsykiatrian erikoisalan palveluja koko maata varten. Sairaaloissa hoidetaan kriminaalipotilaita, jotka on oikeudessa mielentilatutkimuksen perusteella jätetty tuomitsematta, sekä erityisen vaarallisia ja/tai vaikeahoitoisia psykiatrisia potilaita. Molemmissa sairaaloissa suoritetaan mielentilatutkimuksia ja annetaan oikeuspsykiatrian erikoisalan perus-, jatko- ja täydennyskoulutusta sekä tehdään alan tieteellistä tutkimustyötä. Tämän lisäksi Niuvanniemen sairaala toimii Itä-Suomen yliopiston oikeuspsykiatrian klinikkana. Sairaaloiden hoitotoiminta on ollut jatkuvasti yhteiskunnallisesti merkittävää, koska se on kohdentunut pääasiassa vaikeasti psyykkisesti sai-

raisiin henkilöihin, jotka voivat olla sairautensa takia vaarallisia toisten hengelle, terveydelle tai turvallisuudelle.

Niuvanniemen sairaalan hoitopäivistä 58 % kohdistui kriminaalipotilaille ja 40 % vaikeahoitoisille sekä 2 % tutkimuspäiviä mielentilatutkimuksiin. Niuvanniemen sairaalan vuotuinen hoitopotilaiden vaihtuvuus on ollut 40 - 60, toimintakertomusvuonna sairaalan otettiin 46 potilasta ja uloskirjoitettiin 36 potilasta. Yhteensä sairaalassa tutkittiin tai hoidettiin 361 eri potilasta vuonna 2016.

Vanhan Vaasan sairaalassa oli tarkasteluvuoden lopussa 63 oikeuspsykiatrista potilasta ja 68 vaikeahoitoista potilasta. Sairaalan potilasmäärä lisääntyi kesäkuun lopusta noin kymmenellä ollen samalla tasolla kuin edellisellä vuotena.

Sairaaloissa on ollut viime vuosina ollut kaksi henkilökunnan toimintaan vaikuttavaa isoa muutosta: potilastietojärjestelmän kilpailutus, koulutus ja käyttöönotto sekä Kieku-järjestelmän koulutus ja käyttöönotto.

Valtion koulukotien toimintaa ohjaava Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010) tuli voimaan 1.1.2011. Uuden lainsäädännön mukaisesti valtion lastensuojeluyksiköillä on yhteinen johtokunta ja toiminnasta vastaava johtaja. Valtion koulukotien suomenkielinen palvelu tuotetaan Limingan, Sairilan, Sippolan ja Vuorelan yksiköissä. Näiden yksiköiden toimitiloja ja palvelurakennetta on kehitetty johtokunnan syksyllä 2015 tekemän koulukotiverkkoa koskevan päätöksen mukaisesti. Toimitiloja kehitetään yhteistyössä Senaatti

-kiinteistöjen kanssa vastaamaan toimintavolyymia, jossa yksikön paikkaluku voi vaihdella 30 ja 40 välillä. Toimintakertomusvuoden aikana Limingassa toteutettiin erityisen huolenpidon osaston rakennushanke, Sairilassa käynnistyi koulurakennuksen laajennus ja Sippolassa toteutettiin osastorakennuksen peruskorjaus sekä perhekotirakennuksen muutuskorjaus. Vuorelan uuden osaston rakennussuunnittelu käynnistyi vuoden lopulla.

Valtion viidessä koulukodissa on yhteensä 149 paikkaa. Koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja peruskouluopetusta tai ammatillista koulutusta sellaisille lastensuojelulain perusteella sosiaalilautakunnan päätöksellä huostaan otetuille lapsille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa perhehoidossa, lastenkodissa tai muussa lastensuojelulaitoksessa ja jotka eivät sairautensa tai vammaisuutensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa.

Kunnat ostavat sijaishuollon, jälkihuollon ja erityisopetuksen palveluita koulukodeilta. Koulukotien lastensuojelutoiminnasta aiheutuvat menot katetaan johtokunnan vuosittain vahvistamien hoitopäivämaksujen tuotoilla, mutta jo yli puolet palveluiden myynnistä perustuu kuntien kanssa tehtyihin puitesopimuksiin, jolloin palveluhinnat on sidottu sopimuksella usean vuoden ajaksi. Valtion talousarvioon sisältyy määräraha, jota voidaan käyttää oppilashoito- paikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun taasaamiseen. Lisäksi määrärahaa voidaan suunnata toiminnan sisällölliseen kehittämiseen ja tutkimukseen.

Valtion koulukotikoulujen perusopetuksen ope- tussuunnitelmatyö työllisti koulun henkilöstöä koko toimintakertomusvuoden ajan. Työ oli vaativaa kou- lukotien määrällisesti pienillä resursseilla, mutta ope- tussuunnitelmakokonaisuuden ensimmäinen osa hy- väksyttiin ja otettiin käyttöön aikataulun mukaisesti.

Koulukotien vaikuttavuutta pyritään mittaamaan mm. kuntien tilaaja-asiakaspalautteen ja arvioinnin avulla sekä lapsille ja heidän vanhemmilleen osoi- tetuilla kyselyillä sijoituksen aikana ja sen jälkeen. Toimintakertomusvuoden aikana otettiin kaikissa yksiköissä käyttöön kasvat- ja hoitotyön seuran- tamittaristo, joka on sisällytetty koulukotien käyttä- mään Nappula-asiakasjärjestelmään. Koulukodeilla on käytössään sähköinen IMS-laadunhallintajärjes- telmä.

Vankiterveydenhuollon toiminta perustuu lakiin Vankiterveydenhuollon yksiköstä (1635/2015). Van- kiterveydenhuollon yksikön (VTH) tehtävänä on järjestää vankien ja tutkintavankien terveyden- ja sairaanhoito vankeuslaissa (767/2005) ja tutkintavan- keuslaissa (768/2005) säädetyn mukaisesti. VTH or- ganisoi vankien terveydenhuollon Suomen vankilois- sa ja vastaa vankien terveydenhuollon kehittämistä tavoitteena tehokkaat, toimivat ja kattavat palvelut. VTH toimii vankiloiden yhteydessä ja tuottaa pe- rusterveidenhuollon avohoitopalveluja 27 poliklini- kalla eri puolilla Suomea ja laitoshuollon palveluja Hämeenlinnan vankisairaalassa ja psykiatrisen van- kisairaalan Turun ja Vantaan osastoilla. Yksiköllä on lisäksi oma lääkekeskus. VTH:ssä työskentelee noin 200 terveydenhuollon ammattihenkilöä.

Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH) siirtyi vuoden 2016 alusta Oikeusministeriön alaiselta Ri- kosseuraamuslaitokselta (RISE) osaksi THL:n alaista hallintoa. THL tuottaa kaikki hallinnon tukipalvelut konsernipalveluna VTH:lle, mikä on poikkeukselli- nen konsepti. VTH:n toiminnan siirto RISEltä onnis- tui erinomaisesti ja se on saanut osakseen myönteis- tä huomiota kansainvälisestikin. Hallinnonalan siirto ei aiheuttanut katkoksia palvelujen saatavuudessa ei- kä siirto heikentänyt palvelujen laatua. Kuitenkin toi- mminen sekä Sosiaali- ja terveysministeriön että Oikeusministeriön hallinnonaloilla on ollut tietotek- nisesti haastavaa ja aiheuttanut selkeästi enemmän kustannuksia kuin mihin kehyksessä oli varauduttu.

VTH:n toimintamenomääräraha vuonna 2016 oli 16 522 000 euroa. Toiminnan suurimmat kuluerät oli- vat henkilöstökulut (10 153 000 euroa), palvelujen os- tot (4 242 000 euroa) ja lääke- sekä hoitotarvikehan- kinnat (1 300 000 euroa). Palvelujen ostojen suurin kuluerä oli ulkopuoliset terveyspalvelut (3 554 000 eu- roa). VTH:n toiminnan kokonaiskustannukset olivat 15 814 000 euroa.

Maksullisen toiminnan tuotot (181 000 euroa) muodostuivat vankien mielentilatutkimuksista ja vaa- rallisuusarvioista. Toimintamenomääräraha oli brut- tobudjetoitu, minkä vuoksi maksullisen toiminnan tuotot eivät jääneet VTH:n käyttöön.

Avohoidon ja suun terveyden suoritteet

Suoritteet	Toteuma 2016
Potilaskäynnit poliklinikalla	159 151
Potilaskäynnit poliklinikalla/htv	2145
Ulkopuoliset poliklinikkakäynnit	3 740
Hoitovuorokaudet ulkopuolisissa sairaaloissa	427
Potilaskäynnit hammashuollossa	6131
Ulkopuoliset hammashuoltokäynnit	194

Laitoshoidon suoritteet 2016

Suoritteet	Psykiatrinen vankisairaala	Vankisairaala
Käyttöaste (%)	84	82
Hoitojaksot	527	342
Hoitovuorokaudet	15 976	9716
Hoitovuorokaudet / htv	242	261

THL:n alaisten valtion laitosten toimintaa kuvaavat luvut vuosilta 2016 - 2014 olivat seuraavat:

Laitos	Henkilöstö			Paikkaluku			Suoritteiden lukumäärä			Käyttöaste-% 2016
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014	
MIELISAIRAALAT										
Niuvanniemen sairaala (htv)	552	549	545	297	296	296	102 971	101 704	103 301	94,73
Vanhan Vaasan sairaala (htv)	259	255	259	152	152	152	45 979	47 742	50 307	82,65
Yhteensä	811	812	829	449	448	448	148 950	149 446	153 608	91,0
KOULUKODIT										
(Harvialan koulukoti)	(24)	25	30	10	15	15	1 813	6 366	8 038	82,79
Sairilan koulukoti	72	76	79	35	35	34	16 448	16 886	17 154	89,73
Lagmansgårdenin koulukoti	26	27	40	15	15	22	4 433	6 346	7 935	51,42
Limingan koulutuskeskus	63	64	67	30	30	40	16 888	17 394	17 060	107,28
Sippolan koulukoti	50	53	57	33	33	33	12 317	13 969	15 020	92,23
Vuorelan koulukoti	52	47	49	26	26	26	13 242 PO: 2 485	12 265 PO: 1 933	11 711 PO: 3 160	90,91
YHTEENSÄ	263 (287)	292	322	149	154	170	65 142 +PO: 67 627	73 226 +PO: 75 159	76 918 +PO : 80 078	89,73

Niuvanniemen sairaalan henkilötyövuodet ovat vähentyneet vuodesta 2006 (615 htv) vuoteen 2016 (552 htv) yhteensä 63 henkilötyövuotta. Vanhan Vaasan sairaalassa kertyi 259 henkilötyövuotta, jossa on lisäystä vuoteen 2006 verrattuna (225 htv) yhteensä 34 henkilötyövuotta.

Valtion mielisairaaloiden yhteinen sairaansijamäärä oli kertomusvuoden lopussa 449: Niuvanniemen sairaalassa oli 297 ja Vanhan Vaasan sairaalassa 152 paikkaa.

Niuvanniemen sairaalassa aikuisosastojen käyttöaste oli 94,49 % (tavoite 93,13 %) ja alaikäisten hoito-osaston käyttöaste oli 99,83 % (tavoite 98,47 %). Toimintavuonna koko sairaalan käyttöaste 94,73 % ylittäen tavoitteen (93,37 %) 1,36 % -yksiköllä. Vanhan Vaasan sairaalan käyttöaste oli 82,65 % (tavoite 85,68 %).

Niuvanniemen sairaalan henkilökunnan sairauspoissaolot vähentyivät edelleen ja olivat kertomusvuotena 12,42 päivää. Vanhan Vaasan henkilökunnan sairaalan sairauspoissaolot lisääntyivät hiukan ollen kertomusvuotena 12,99 pv/henkilötyövuosi.

Niuvanniemessä tehtiin 48 mielentilatutkimusta, joista nuoriso-osastolla kolme. Vanhan Vaasan sairaalassa tehtiin 23 mielentilatutkimusta. Valtion mielisairaaloissa tehtiin vuonna 2016 yhteensä 71 mielentilatutkimusta (tavoite oli 80).

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Vuonna 2016 merkittävin henkilöstövoimavaroja koskeva asia oli talousarviorahoituksen vähenemisestä johtuvat leikkaukset, jonka seurauksena laitoksen henkilöstöresursseja jouduttiin vähentämään samalla kun valmistauduttiin hallituksen kärkihankkeiden ja tulevan sote- ja maakuntauudistuksen myötä laitokselle tuleviin uusiin tehtäviin. Leikkausten seurauksena laitoksesta irtisanottiin 81 henkilöä.

Leikkauksiin ja uusiin tehtäviin varauduttiin tuomalla henkilöstösuunnittelu entistä vahvemmin osaksi laitoksen toiminnan ja talouden suunnittelua. Ke-

vällä käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen yhteydessä leikattavien toimintojen henkilöstöä pyrittiin mahdollisuuksien mukaan sijoittamaan uusiin tehtäviin jäljelle jääviin ja vahvistettaviin toimintoihin. Toimenpiteillä onnistuttiin osaltaan pienentämään irtisanottujen määrää.

Laitoksen henkilöstömäärää kasvatti vuoden alusta Helsingin yliopiston oikeuslääketieteelliset toimintojen siirtäminen THL:een. Siirtyviä henkilöitä oli n. 50. Siirto on osa oikeuslääketieteellisten toimintojen valtakunnallista keskittämistä THL:een.

Inhimillisen pääoman kehittämissuunnitelma (IPO)

Vuonna 2016 jatkettiin laitoksen kolmivuotisen inhimillisen pääoman kehittämissuunnitelman (IPO) toteutusta. Suunnitelmaa päivitettiin osana vuosien 2016 - 2019 toiminnansuunnittelua ja vuoden 2016 kulu-

sa: kehittämisresursseja kohdennettiin erityisesti kevään 2016 mittavaan sopeutusprosessiin ja sen jälkeiseen hoitoon sekä syksyllä 2016 koko laitosta koskevaan Työympäristömme 2020 -muutokseen.

Osaaminen

Vuoden 2016 keskeisiä tavoitteita osaava henkilöstö -osa-alueella olivat toiminnansuunnitteluun integroidun henkilöstösuunnittelukäytännön uudistamisen jatkaminen, priorisoitujen valmennusten järjestäminen sekä laitokseen tulo -toimintatavan prosessien ja ohjeiden päivitys.

Laitoksessa keväällä 2016 toteutetun sopeutuksen yhteydessä tehtiin päätökset siitä, miten laitoksen toimintaa karsitaan ja mihin toimintaan ja osaamiseen vastaavasti panostetaan. Kevään sopeutuksen val-

mistelutyö muodostikin merkittävän raamin syksyllä 2016 toteutetulle henkilöstösuunnittelulle. Määrällinen henkilöstösuunnittelutyö toteutettiin (vuoden 2015 tapaan) osana toiminnansuunnittelua ja siihen liitännäistä budjetoitintprosessia. Henkilöstön sisäistä sijoittamista edistettiin osana sopeuttamista. Sisäisen sijoittamisen keinona hyödynnettiin yt-prosessin aikaista ennakoivaa sijoittamissuunnittelua ja sopeutuksen jälkeistä uudelleensijoittamistyötä. Yt-neuvottelujen aikana voimaan asetetun rekrytointikiellon ja

siihen liittyvän poikkeuslupamenettelyn avulla varmistettiin, että jokaisen suunnitellun rekrytoinnin tarve arvioitiin osasto- ja laitostasoisesti.

Keskitettyä koulutusta tarjottiin henkilöstösuunnitelmassa nimetyissä aiheissa. Vuonna 2016 järjestetyissä sisäisissä koulutuksissa painotuksina olivat projektijohtamisen, tiimijohtamisen teemat sekä kieli- ja excel-koulutukset. Perehdytyksen ja rekrytoinnin toimintatapoja ja ohjeaineistoja päivitettiin osana hallinnon prosessien uudistamistyötä syksyllä 2016.

Työhyvinvointi

IPO:n **Hyvinvoiva työyhteisö** -osa-alueen olennaimpia tavoitteita olivat joustavien käytäntöjen laajentaminen koko laitokseen, muutostukipalveluiden järjestäminen sopeutuksen tueksi, palkitsemisen kehittäminen sekä laitoksen mittavan työympäristön kehittämishankkeen toteuttaminen henkilöstöä osallistaen.

Vuoden 2016 aikana Joustoilla jaksamista -kokeilu laajennettiin koskemaan koko laitosta ja määräajaksi asetettiin 1.3.2017. Uusien joustojen käyttöönoton tueksi järjestettiin koulutus- ja opastustilaisuuksia sekä esimiehille että koko henkilöstölle. Vuoden 2016 lopussa tehtiin päätös joustavien käytäntöjen vakiinnuttamisesta koeajan päättymisen jälkeen.

Palkitsemisen kehittämisen taustaksi toteutettiin kesällä 2016 selvitys muissa virastoissa käytössä olevista palkitsemisen muodoista. Saadun benchmark-tiedon pohjalta laadittiin yhteenveto sekä ehdotus THL:n palkitsemiskokonaisuudeksi. Työ jatkuu vuonna 2017.

Vaikeuksiin ajautuneita työyhteisöjä tuettiin vuonna 2016 erilaisten ohjausten ja mm. sovitteluprosessien muodossa. Muutoksen kohteeksi joutuneille työntekijöille järjestettiin työllistymistä edistävää muutosturvakoulutusta ja tarjolla oli myös henkilökohtaista ohjausta.

Keväällä 2016 käynnistetyn Työympäristömme 2020 -hankkeen valmistelussa päätettiin mahdollistaa

henkilöstön laaja osallistuminen työympäristösuunnitteluun ja työnteon tapojen kehittämistyöhön.

Hankkeen alustavan suunnitelman mukaan suurin osa THL:n Helsingin työntekijöistä siirtyy uudenlaiseen toimitilojen hyödyntämistapaan vuoden 2017 aikana.

Työturvallisuutta ja työsuojelua edistettiin järjestämällä poistumis- ja alkusammutusharjoituksia laajasti laitoksen eri yksiköissä ja toimipisteissä. Vuoden aikana nimettiin suojelevalvojat ja nimetyille henkilöille järjestettiin koulutusta.

Johtaminen

IPO:n **Laadukas johtaminen** -osa-alueen tavoitteisiin kuului johtamisen kehittämispalvelujen (valmennukset, ohjaukset, arvioinnit) jatkaminen, johdon raportointitiedon kehittäminen ja raportointiosaamisen lisääminen sekä sopeutuksen toteutus laitoksen muutostukimallin mukaisesti (ml. esimiesten valmennus ja tuki muutoksissa).

Esimiestaitoja kehitettiin JET-, LAT- ja projektivalmennuksen muodossa. Esimiehille järjestettiin koulutusta laitoksen sisäisissä johtamisfoorumeissa (vuosittain 6 tilaisuutta). Sopeutuksen tueksi oli tarjolla valmennusta irtisanomiskeskustelujen käymiseen. Esimiesten Kieku-osaamisen tueksi järjestettiin kliinikkatyypisiä koulutustilaisuuksia.

Sopeuttamisen tuki toteutettiin laitoksen muutostukimallin mukaisesti. Muutosturvalainsäädännön mukaista ennakoivaa sijoittamista sekä uudelleensijoittamista tuettiin 1.3.2016 voimaan astuneella rekrytointikiellolla ja siihen liittyvällä poikkeuslupamenettelyllä. Muutoksen jälkeistä työnohjaustukea ja työyhteisön kehittämisprosesseja toteutettiin useissa yksiköissä.

Työhyvinvointimittarit

Työhyvinvoinnin kehittymisen arvioinnin tärkein työkalu on laitoksen VMBaro-työtyytyväisyyskysely. Tulossopimuksessa asetettiin tavoitetaso vain VMBaron keskiarvolle. Vuonna 2015 VMBaron työtyytyväisyysindeksin keskiarvo oli 3,47, vuonna 2016 se oli hiukan korkeampi, 3,56.

Kaikkiaan laitoksen VMBaro-tulokset ovat kehittyneet positiiviseen suuntaan vuodesta 2010. Toistuvien sopeutusten aiheuttama epävarmuus tulevasta ja arvioinnin ajankohta kesken yt-prosessin näkyy kuitenkin vuoden 2016 tuloksissa.

VMBaro-tuloksissa oli nähtävissä, että työhyvinvoinnin lähteenä toimi oma työ (työn mielenkiintoisuus ja haasteellisuus) sekä mahdollisuus oppimiseen ja kehittymiseen työssä. Myös lähityöyhteisö ja sen osoittama arvostus ja hyvä ilmapiiri toimivat voimallisten lähteenä. VMBaron sanallisissa palautteissa nostettiin esille myös joustavat työtavat ja niiden tuottama hyöty omalle jaksamiselle.

Kehittämiskohteista tärkein on työn määrän soveltaminen sopivaksi suhteessa käytettävissä olevaan työaikaan. Epävarmuus työn jatkumisesta ja tulevaisuudesta heijastui myös luottamukseen työnantajaa kohtaan. Johdon ja henkilöstön vuoropuhelua tulee jatkossakin vahvistaa.

	2010		2012		2013		2015		2016	
	THL	STM hallinnonala	THL	STM hallinnonala	THL	STM hallinnonala	THL	STM hallinnonala	THL	STM hallinnonala
Johtaminen	3,2	3,5	3,4	3,4	3,5	3,4	3,6	3,5	3,4	3,4
Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet	3,7	3,8	3,7	3,7	3,8	3,7	3,9	3,8	4,1	4,0
Palkkaus	2,3	2,9	2,7	2,9	2,9	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0
Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen	2,9	3,3	3,1	3,2	3,2	3,3	3,3	3,4	3,6	3,5
Työyhteisön toimintakulttuuri	3,7	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9	3,8
Työ- ja toimintaympäristö	3,3	3,5	3,4	3,6	3,3	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6
Vuorovaikutus ja viestintä	3,1	3,1	3,2	3,0	3,3	3,2	3,3	3,2	3,3	3,4
Työnantajakuva ja arvot	2,7	3,2	3,1	3,2	3,0	3,3	3,1	3,3	3,4	3,6
Kokonaistyötyytyväisyys	3,2	3,4	3,3	3,4	3,4	3,4	3,5	3,5	3,6	3,5

Henkilöstörakenne THL-kirjanpitoyksikkö

	2014	2015	2016	Vuosi- muutos %
1. HENKILÖSTÖRESURSSIT				
Henkilöstömäärä	2 249	2 155	2 288	6,2
naiset	1 456	1 388	1 494	7,6
miehet	793	767	794	3,5
Henkilötyövuodet	2 159,3	2 062,2	2 233,2	8,3
Keski-ikä	45,4	45,5	45,7	0,4
naiset	45,4	45,6	45,7	0,3
miehet	45,3	45,5	45,8	0,6
Henkilöstömäärät ikäluokittain				
-24	46	38	39	2,6
25-34	414	393	387	-1,5
35-44	609	582	653	12,2
45-54	659	640	682	6,6
55-64	491	470	499	6,2
65-	30	32	28	-12,5
Koulutustasoindeksi	5,5	5,5	5,4	-2,1
naiset	5,6	5,7	5,5	-2,2
miehet	5,2	5,3	5,1	-2,2

	2014	2015	2016	Vuosi- muutos %
Vakinaiset	1 750	1 710	1 848	8,1
naiset	1 153	1 107	1 214	9,7
miehet	597	603	634	5,1
Määräaikaiset	499	445	440	-1,1
naiset	303	281	280	-0,4
miehet	196	164	160	-2,4
Kokoaikaiset	1 923	1 854	2 047	10,4
naiset	1 244	1 190	1 335	12,2
miehet	679	664	712	7,2
Osa-aikaiset	326	301	241	-19,9
naiset	212	198	159	-19,7
miehet	114	103	82	-20,4
Säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityö- ajasta, %	78,5	77,5	81,8	5,5

Henkilöstörakenne THL

	2014	2015	2016	Vuosi- muutos %
1. HENKILÖSTÖRESURSSIT				
henkilöstömäärä	1 088	1 034	969	-6,3
naiset	779	738	690	-6,5
miehet	309	296	279	-5,7
Henkilötyövuodet	1 029,6	951,5	946,3	-0,5
Keski-ikä	46,9	46,7	46,9	0,4
naiset	46,7	46,6	46,6	0,1
miehet	47,6	47,2	47,6	0,9
Henkilöstömäärät ikäluokittain				
-24	7	9	6	-33,3
25-34	170	164	132	-19,5
35-44	286	283	294	3,9
45-54	328	299	279	-6,7
55-64	273	255	238	-6,7
65-	24	24	20	-16,7
Koulutustasoindeksi	6,3	6,3	6,2	-1,2
naiset	6,2	6,2	6,2	-0,8
miehet	6,7	6,5	6,4	-2,2

	2014	2015	2016	Vuosi- muutos %
Vakinaiset	865	816	782	-4,2
naiset	618	581	553	-4,8
miehet	247	235	229	-2,6
Määräaikaiset	223	218	187	-14,2
naiset	161	157	137	-12,7
miehet	62	61	50	-18,0
Kokoaikaiset	904	857	841	-1,9
naiset	657	620	608	-1,9
miehet	247	237	233	-1,7
osa-aikaiset	184	177	128	-27,7
naiset	122	118	82	-30,5
miehet	62	59	46	-22,0
Säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityö- ajasta, %	78,7	77,8	81,2	4,4

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoitusrakenne

THL:n toiminta rahoitetaan talousarviorahoituksella, yhteistoiminnan ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottojen rahoitusosuuksilla, maksullisen palvelutoiminnan tuotoilla sekä valtion muiden kirjanpitoyksiköiden (ministeriöiden ja virastojen) THL:n käyttöön osoittamalla määrärahoilla (kirjausoikeus).

THL:n 165 miljoonan euron kokonaisrahoituksesta valtion talousarviorahoituksen osuus kaikki THL:n käyttämät momentit huomioiden (sis. toimintamenomomentin 33.04.04 siirtyneen erän 6,8 milj. €) on 134 miljoonaa euroa eli 81 %. Rahoituksen kehityksestä nähdään, että THL:n toimintamääräraha on pienentynyt jatkuvasti, mutta muu talousarviorahoi-

tus on jatkanut kasvuaan. Muun talousarviorahoituksen kasvun syynä on erilaisten erityistehtävien siirtyminen THL:n vastuulle (mm. turvakotitoiminta, rikos- ja riita-asioiden sovittelu).

Ulkopuolisen rahoituksen (yhteisrahoitteinen/yhteistoiminta 22,3 miljoonaa euroa ja maksullinen palvelutoiminta 8,2 miljoonaa euroa) osuus on yhteensä 29,8 miljoonaa euroa eli 19 % kokonaisrahoituksesta (ei sisällä momentin käyttöjä yhteisrahoitteiseen toimintaan, jotka on huomioitu jo edellä). Vuonna 2015 ulkopuolisen rahoituksen kokonaismäärä oli 29,8

miljoonaa euroa ja osuus kokonaisrahoituksesta 18 %. Ulkopuolisen rahoituksen tuotot ovat kasvaneet 0,75 miljoonaa euroa vuodesta 2015. Erityisesti maksullisen palvelutoiminnan tuotot ovat kasvaneet merkittävästi. Maksullisen palvelutoiminnan 2,3 miljoonan euron kasvu selittyy oikeustoksikologian ja oikeusgenetiikan toimintojen siirrolla Helsingin yliopistolta THL:n toiminnaksi sekä samanaikaisella isyyslain muutoksella.

Toiminnan rahoitus	2016	%	2015	%	2014	%
Talousarviorahoitus (THL:n toimintamenomomentti ja siirtynyt erä)	63 154	38 %	70 482	42 %	74649	49 %
Talousarvion muiden momenttien käyttö (pl.arvonlisäveromomentit)	70 775	43 %	67 446	40 %	50184	33 %
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot*	17 466	11 %	19 465	12 %	17800	12 %
Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset toisilta valtion virastoilta*	4 871	3 %	4 448	3 %	3400	2 %
Maksullisen palvelutoiminnan tuotot*	8 230	5 %	5 905	4 %	6400	4 %
Muut tuotot*	670	0 %	59	0 %	65	0 %
YHTEENSÄ	165 166	100 %	167 805	100 %	152498	100 %

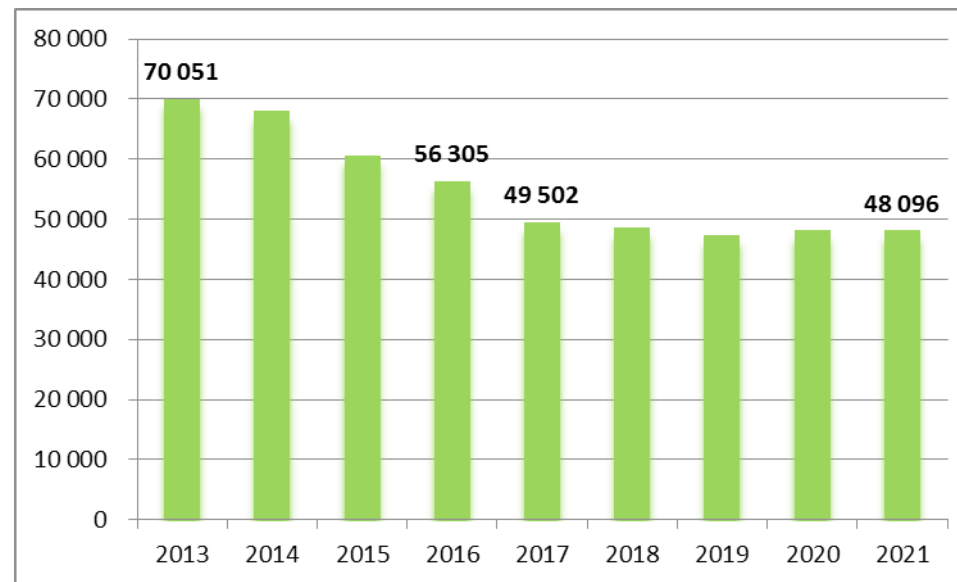
*Tuotto- ja kululaskelmalta lkp-tilien mukaisesti (ilman teknisiä oikaisuja)

THL-kirjanpitoyksikön (sis. alainen hallinto) liikekirjanpidon mukainen tuottorakenne poikkeaa THL:n vastaavasta siten, että THL-kirjanpitoyksikön maksullisen toiminnan tuottojen osuus on merkittävästi suurempi kuin THL:ssa. Maksullisen toiminnan tuotot muodostivat 75 % tuotoista kirjanpitoyksikössä vuonna 2016 (75 % myös vuonna 2015). THL:lla yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan tuotot ovat suurin tuottoerä muodostaen tuotoista yhteensä 73 % (78 % vuonna 2015).

THL:n budjettirahoitukseen on kohdistunut viime vuosina merkittäviä leikkauksia valtion heikon taloustilanteen vuoksi. Määrärahaileikkauksien perusteina ovat olleet STM:n hallinnonalalle kohdistettu sektoritutkimuslaitossäästö, tutkimuslaitosuudistukseen liittyvä rahoituksen siirtäminen Valtioneuvostoon ja Suomen Akatemiaan sekä erilaiset laskennalliset tuotavuus- ja toimintameno säästöt. Talousarviorahoituksen euromääräistä kehitystä vuosien 2013 ja kehyskauden 2021 loppuun asti kuvaa alla oleva taulukko.

THL:n talousarviorahoitusta on leikattu vuoden 2013 tasosta vuoden 2017 tasoon reaalisesti noin 32 %. Tässä on otettu huomioon kustannusneutraalit muutokset, kuten toiminnan siirrot THL:ään (HY+OY-oikeuslääkintä), KIKY-sopimuksen vaikutus ja Senaatti-kiinteistöjen vuokrien omakustannusperiaate.

THL:n talousarviorahoitus (1000 €)

THL:n toimintamenojen jakautuminen kululajeittain

THL:n toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2014-2016

	2016 1000 €	Osuus toimintamenoista %	2015 1000 €	Osuus toimintamenoista %	2014 1000 €	Osuus toimintamenoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	60 321	45,3 %	23 028	17,3 %	24 275	18,4 %
Varaston muutos 1)	-32 439	-24,4 %	-1 141	-0,9 %	419	0,3 %
Henkilöstökulut	58 490	44,0 %	58 080	43,7 %	60 938	46,3 %
Vuokrat	8 055	6,1 %	8 584	6,5 %	9 373	7,1 %
Palvelujen ostot	33 516	25,2 %	39 784	29,9 %	31 937	24,3 %
Muut kulut	3 255	2,4 %	3 341	2,5 %	3 708	2,8 %
Poistot	865	0,7 %	1 133	0,9 %	827	0,6 %
Sisäiset kulut	975	0,7 %	213	0,2 %	121	0,1 %
Kulut yhteensä	133 038	100,0 %	133 022	100,0 %	131 598	100,0 %

1) Varaston muutos sisältää rokotetaraston arvon vähenemisen 32.428 tuhatta euroa ja julkaisutaraston arvon vähenemisen 11 tuhatta euroa. Aine- ja tarvikkekulut ovat kasvaneet edellisvuodesta, palvelujen ostot ovat vähentyneet.

THL kirjanpitoyksikön toimintamenojen jakautuminen kululajeittain

Toiminnan kulujen osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2014-2016

	2016 1000 €	Osuus toimintamenoista %	2015 1000 €	Osuus toimintamenoista %	2014 1000 €	Osuus toimintamenoista %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	66 706	29,3 %	28 839	13,6 %	30 111	14,2 %
Varaston muutokset 1)	-32 440	-14,3 %	-1 141	-0,5 %	-466	-0,2 %
Henkilöstökulut	128 129	56,3 %	117 044	55,1 %	121 677	57,6 %
Vuokrat	14 759	6,5 %	16 091	7,6 %	16 345	7,7 %
Palvelujen ostot	44 049	19,4 %	45 828	21,6 %	37 927	17,9 %
Muut kulut	4208	1,9 %	4 398	2,1 %	4 630	2,2 %
Poistot	1 026	0,5 %	1 291	0,6 %	1 067	0,5 %
Sisäiset kulut	1 009	0,4 %	213	0,1 %	121	0,1 %
Kulut yhteensä	227 446	100,0 %	212 563	100,0 %	211 412	100,0 %

1) Varaston muutos sisältää rokotetaraston arvon vähenemisen 32.428 tuhatta euroa ja julkaisutaraston arvon vähenemisen 11 tuhatta euroa. Kirjanpitoyksikön henkilöstökulut ovat kasvaneet, mihin on vaikuttanut Vankiterveydenhuollon yksikön siirtyminen osaksi THL:n alaista hallintoa vuoden 2016 alusta.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Kirjanpitoyksikkötasolla talousarviomäärärahojen käyttö on jatkunut edellisen vuoden kaltaisena.

THL:n tulot (harvinaisten rokotteiden ja muiden myytävien rokotteiden myynnistä ja muut tulot) olivat noin 186 tuhatta euroa, mikä oli tavoitearviota runsaat 300 tuhatta euroa pienempi. Vuoteen 2015 verrattuna tulot kaksinkertaistuivat. Tälle bruttobudjetoidulle momentille kirjautuvat tulot rokotetuotteista, joita mikään muu taho ei tuo maahan (esim. Japanin aivokuumetta vastaan). Momentille kirjattiin myös vankiterveydenhuollon yksikön tuloja 181 tuhatta, koska vankiterveydenhuollon toimintamomentti oli merkitty bruttobudjetoiduksi momentiksi, jolle tuloja ei voitu kirjata.

THL:n vuoden 2016 toiminta on ollut 4-vuotisen tulossopimiskauden 2016 - 2019 ensimmäinen vuosi. Budjetoinnissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. THL:n käyttöön talousarviossa ja lisätalousarvioissa osoitettu toimintamääräraha oli vuonna 2016 yhteensä 56 305 000 euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen 4,1 miljoonaa euroa. THL:n toimintamäärärahoista siirtyy seuraavalle vuodelle 8 106 971,57 euroa, jossa kasvua edellisvuoteen on 1 258 276,74 euroa. Kasvu selittyy pääosin onnistuneilla sopeuttamistoimilla, talon sisäisten määrärahaa kulluttavien hankkeiden viivästyksellä ja maksullisen palvelutoiminnan kasvulla.

Alaisen hallinnon osalta valtion mielisairaaloiden siirtyvä määräraha seuraavalle vuodelle on 540 980,93 euroa. THL:n alaisilta lastensuojeluyksiköiltä (valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto) siirtyi määrärahaa seuraavalle vuodelle 629 917,61 euroa. Lastensuojeluyksiköiden maksullisen palvelutoiminnan kannattavuus parani merkittävästi, mikä säästi määrärahaa. Edellisvuonna määrärahaa siirtyi vain 4 272,17 euroa. Vankiterveydenhuollon yksikön määräraha käytettiin kokonaan ja osa konsernipalveluina tuotetuista hallintopalveluista jäi THL:n määrärahasta maksettaviksi. Toiminnan realistista kustannustasoa vastaavaa rahoitustasoa haetaan lisätalousarviossa.

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot olivat vuonna 2016 yhteensä 6 686 026,39 euroa. Määräraha pieneni vuodesta 2015 yhteensä 3,736 miljoonaa euroa kun Helsingin yliopiston erillisyksikön, eli entisen Hjelt-säätiön osuus oikeuslääkinnän palveluista siirrettiin THL:n hoidettavaksi.

Vuoden 2016 talousarviossa rokotteiden hankintamäärärahaan aiempina vuosina tehdyt kertaluonteiset sopeutustoimet (yhteensä 12 miljoonaa euroa) palautettiin määrärahaan. Määrärahan tilanne on edelleen hyvä, siirtyvää määrärahaa jäi edelleen 21 713 777,33 euroa. Kuitenkin rokotehankintoihin liittyy edelleen epävarmuustekijöitä johtuen joidenkin rokotteiden maailmanlaajuisista tuotanto-ongelmista ja tästä

seuranneesta hintatason vaihtelusta. Rokotemarkkinat ovat keskittyneet harvoille toimijoille ja joitakin rokotteita on jouduttu tarjoajien puutteessa hankkimaan suoraan hankintoina. Rokotevalmistajien fuusioista ja pandemiarokotteiden myyntilupiin liittyvien järjestelyiden johdosta pandemiarokotteiden varaus sopimuksen kilpailuttaminen siirtyi vuodelle 2017. Vuonna 2017 on tarkoitus toteuttaa myös vesirokkorokotteen hankinta. Alkuvaiheen täydennysrokotuksiin tarvittavien rokotteiden hankintakulu pienentää siirtyvää määrärahaa selvästi vuoden 2017 aikana.

Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menot -momentilta siirtyvää määrärahaa jäi 1 451 578,27 euroa.

Uutena talousarviomäärärahatilinä THL:lle tuli vuoden 2016 alusta lukien valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisestä aiheutuneisiin kustannuksiin yhteensä 6,3 miljoonaa euroa. Tästä toiminnasta siirtyvää määrärahaa jäi yhteensä 344 640,68 euroa.

Talousarvion toteutumalaskelman muilta osin ei ole muuta erityistä esitettävää.

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelma on laadittu liikekirjanpidon periaatteita noudattaen. Tuotto- ja kululaskelma kuvaa kirjanpitoyksikön tuotto- ja kulurakennetta. THL-kirjanpitoyksikön tuotot olivat vuonna 2016 yhteensä 108,9 miljoonaa euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 2,9 miljoonaa euroa. Kaksi aiempaa vuotta jatkunut laskutettavien tuottojen lasku päättyi (momentin käyttöjä ei huomioida). Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat noin 2,1 miljoonaa euroa, mikä johtui päävirasto THL:n maksullisen toiminnan kasvusta.

Toiminnan kokonaiskulut olivat 259,9 miljoonaa euroa. Kokonaiskulut kasvoivat 47,4 miljoonaa euroa eli 22,3 %. Kokonaiskulujen kasvua selittää vankiterveydenhuollon yksikön siirtyminen THL:n alaiseksi hallinnoksi (yhteensä 16,7 miljoonaa euroa eri kuluryhmissä), rokotehankintojen kasvu (6 miljoonaa euroa) ja varastoon muutoksena kirjattu vanhentuneen influenssarokote-erän alaskirjaus (37 miljoonaa euroa, nettona muutos 32,4 miljoonaa euroa). Kuluryhmistä vuokrat (1,3) ja palvelujen ostot (1,8 miljoonaa euroa) laskivat yhteensä 3,1 miljoonaa euroa. Palvelu-

jen oston laskua selittää osaltaan se, että Helsingin yliopiston erillisyyksikön, eli entisen Hjelt-säätiön osuus oikeuslääkinnän palveluista siirrettiin THL:n hoidettavaksi, mikä siirsi osan kuluista henkilöstökuluiksi.

Henkilöstökulut kasvoivat 11,2 miljoonaa euroa edellisvuodesta, mistä vankiterveyden huollon yksikön siirtyminen selittää 10,4 miljoonaa euroa.

Toiminnan muissa kuluryhmissä oleellisin muutos oli myönnettyjen valtionapujen määrän kasvu THL:lle siirtyneiden uusien valtionavustusviranomaistehtävien vuoksi (rikosasioiden sovittelu).

1.6.4 Tase

THL:n kirjanpitoyksikön taseen loppusumma on 37,2 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma pieneni edellisvuodesta 36,1 miljoonaa euroa. Taseen pieneneminen johtuu vaihto-omaisuuteen kirjattujen rokotteiden alaskirjauksesta (alaskirjaus 37 miljoonaa euroa, nettona muutos 32,4 miljoonaa euroa) ja myyntisaamisten pienenemisestä yhteensä 9,9 miljoonalla eurolla.

Myyntisaamiset tilinpäätöksessä normalisoituivat viime tilinpäätöksen Kieku-järjestelmään siirtymisestä aiheutuneesta kasvusta. Muut saamiset kasvoivat 6,9 miljoonaa euroa, mikä johtuu pääosin Kiekun tuomasta kirjauskäytännön muutoksesta. Taseen osalta ei ole muuta erityistä esitettävää.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) johto vastaa THL-kirjanpitoyksikön sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

THL:n sisäinen tarkastus on arvioinut talousarvioasetuksen 65 §:n mukaisesti laitoksen, ja vastaavasti alaiseen hallintoon kuuluvien valtion koulukotien ja valtion mielisairaaloiden johto sekä vankiterveydenhuollon yksikön johto on arvioinut omien virastojensa sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä.

Sisäisen valvonnan tilaa vuonna 2016 on arvioitu soveltaen COSO ERM -viitekehykseen perustuvaa ja valtiovarain controller-toiminnon suosittamaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Laitoksen sisäisen valvonnan tilan arvioinnissa käytettiin aineistona laitoksen asiakirja-aineistoa, kuten laitoksen määräyksiä ja ohjeita, suunnitelmia ja raportteja sekä sisäisen tarkastuksen laatimia tarkastusraportteja. Lisäksi arvioinnissa hyödynnettiin laitoksen ylimmälle johdolle suoritettua sisäisen valvonnan tilaa koskevaa haastattelua. Alaisen hallinnon arvioinnissa hyödynnettiin edellä mainitun arviointikehikon lisäksi muun muassa johtamisen ja laadunhallinnan työkaluihin sekä riskienhallintasuunnitelmiin perustuvia itsearviointeja.

Vuonna 2016 THL:ssä panostettiin talouden seurantatietojen kehittämiseen ja niiden hyödyntämisen edistämiseen, laitoksen turvallisuus- ja tietoturvariskien tunnistamiseen, hankintatoimen tuen ja osaami-

sen parantamiseen sekä sopimusten hallinnan parantamiseen. Näiltä osin laitoksen sisäisessä valvonnassa on tapahtunut edistymistä. THL:n sisäisessä valvonnassa havaittiin joitakin epäkohtia, joiden johdosta laitoksen sisäistä valvontaa on edelleen kehitettävä. Erityisesti laitoksen riskienhallinnan selkeydessä ja sisällössä on vielä parannettavaa.

Vanhan Vaasan sairaalan henkilökuntaa koulutettiin riskitapahtumien ilmoittamisessa riskienhallintajärjestelmään sekä sisäisen valvonnan asioissa. Niuvanniemen sairaalassa suoritettiin SHQS-kriteereihin perustuva ylläpitoauditointi. Valtion koulukodeissa panostettiin turvallisuusriskien hallintaan ja hallinnon sekä prosessien yhtenäistämiseen. Vankiterveydenhuollon yksikössä käynnistettiin hankintaprosessin ja sopimusmenettelyjen kehittäminen.

Vuoden 2017 sisäisen valvonnan ensisijaiset kehittämiskohteet ovat seuraavat:

- Selkeytetään ja konkretisoidaan laitoksen riskienhallinnan menettelyt. Jatketaan toimintaprosessien riskien tunnistamista ja niiden hallintakeinojen määrittelyä.
- Tuetaan laitoksen päälliköitä ja johtajia oman tehtäväalueensa sisäisen valvonnan menettelyiden riittävyden arvioinnissa ja kehittämisessä.

Vuoden 2016 kehittämiskohteista vaativat seuraavat osiot edelleen kehittämistyötä:

- Laitoksen tieto- ja turvallisuusriskien havainnot työstetään edelleen toimenpiteiksi sekä vastuutehtaan ja aikataulutetaan toimenpiteet sekä seurataan niiden kehittymistä.
- Laitoksen tutkimusrahoitustoiminnan johtamista ja hallintaa kehitetään edelleen ja laaditaan laitoksen tutkimusstrategia vuonna 2017.

Vanhan Vaasan sairaalan kehittämiskohteiksi on tunnistettu tiedottaminen, päätösten läpinäkyvyys ja arvojen noudattaminen. Niuvanniemen sairaalan kehittämiskohteina on hoitohenkilöstön toiminnan sisäisen valvonnan tehostaminen.

Valtion koulukotien tietoturvaohje päivitetään vuoden 2017 aikana.

Vankiterveydenhuollon yksikön hankintaprosessia ja sopimusmenettelyjä sekä riskienhallinnan menettelyjä kehitetään vuoden 2017 aikana.

1.8 Arviointien tulokset

THL:n neuvoston keskuudestaan nimeämä arviointijaosto teki kattavan arvioinnin laitoksen toiminnasta. Raportti julkaistiin toukokuussa 2016 ja se sisälsi suosituksia sekä SMT:lle että THL:lle.

Syyskuussa 2016 STM asetti Osmo Soininvaaran selvittämään hallinnonalansa laitosten mahdollisuuksia tukea sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamista. Toimeksianto kesti 31.12.2016 asti.

Edellä kuvattujen sisäisten arviointien lisäksi THL:n toimintaan kohdistui erillisiä ulkoisia tarkastuksia mm. Valtion tarkastusviraston (VTV) toimesta.

FINAS (Finnish Accreditation Service) arvioi THL:n akkreditoitujen laboratorioden toiminnan uudelleenakkreditointia varten. Päätös akkreditoinnin jatkumisesta astui voimaan 20.11.2016. THL:ssä on vuoden 2016 alusta lukien ollut myös sertifioitua

toimintaa harjoittava Oikeuslääkintäyksikkö, jossa noudatetaan standardia SFS-EN ISO 9001:2015 ”Laadunhallintajärjestelmät. Vaatimukset”. Arvioijana toimii Inspecta Sertifiointi Oy. Lisäksi THL:n laboratorioissa tehtiin jatkuvaa toimintaprosessien arviointia toimintakäsikirjan mukaisesti.

1.9 Yhteenvetotiedot väärinkäytöksistä

Vuoden 2016 aikana tehtiin myönnettyihin valtionavustuspäätöksiin yksi 8 000 euron ja yksi 5 000 euron takaisinperintäpäätös. Lisäksi vuonna 2015 raportoitu maksuaikakortin väärinkäyttö on selvitetty.

2 Talousarvion toteumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	716 988,30	526 132	526 132,25	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	716 988,30	526 132	526 132,25	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	411 911,49	1 049 458	735 410,47	-314 047,62	70
12.33.03. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot	99 765,08	500 000	185 952,38	-314 047,62	37
12.35.99. Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot		238 687	238 687,24	0,00	100
12.35.99.3. EU-rahoitus		238 687	238 687,24	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	32 581,62				
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	279 564,79	310 771	310 770,85	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	1 128 899,79	1 575 590	1 261 542,72	-314 047,62	80

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	46,97	0,00	0,00	0,00	0,00		53 012,80	53 012,80	53 012,80	0,00
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)							53 012,80	53 012,80	53 012,80	0,00
23.01.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	46,97									
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	0,00	0	0,00	0,00	0,00		62 338,21	62 338,21	61 659,05	679,16
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)							62 338,21	62 338,21	61 659,05	679,16
25. Oikeusministeriön hallinnonala		406 000	406 000,00		406 000,00	0,00				
25.01.50. Avustukset (kiinteä määräraha)		406 000	406 000,00		406 000,00	0,00				
25.01.50.2. Avustukset rikosten uhrien tuki-palveluja tuottaville yhteisöille (EK) (enintään)		406 000	406 000,00		406 000,00	0,00				
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	260 334,70	35 262	35 261,79	0,00	35 261,79	0,00	0,00	34 053,00	34 053,00	0,00
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	260 334,70	1 209	1 208,79		1 208,79	0,00				
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		34 053	34 053,00	0,00	34 053,00		0,00	34 053,00	34 053,00	0,00
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala	221 903,98	104 040	104 040,00		104 040,00	0,00				
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	31 904,38	59 040	59 040,00		59 040,00	0,00				
29.90.50. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen (arviomääräraha)	189 999,60	45 000	45 000,00		45 000,00	0,00				
29.90.50.10.3 Liikunta-alan tiedolla johtamisen kehittämiseen (KPY)	99 999,60	45 000	45 000,00		45 000,00	0,00				

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	18 694,33	12 426	12 425,58	0,00	12 425,58	0,00	0,00	11 644,26	11 644,26	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	5 158,29	781	781,32		781,32	0,00				
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yritys-palvelut (siirtomääräraha 2 v)	13 536,04	11 644	11 644,26	0,00	11 644,26		0,00	11 644,26	11 644,26	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	13 536,04	11 644	11 644,26	0,00	11 644,26		0,00	11 644,26	11 644,26	0,00
33.Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	114 564 707,54	139 760 392	103 283 723,24	32 123 805,64	135 407 528,88	4 352 863,49	56 569 457,11	170 988 457,11	132 258 508,55	38 729 948,56
33.01.04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	590 000,00	576 000	35 019,07	540 980,93	576 000,00		441 770,23	1 017 770,23	476 789,30	540 980,93
33.01.05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2v)	1 031 000,00	1 016 000	386 082,39	629 917,61	1 016 000,00		4 272,17	1 020 272,17	390 354,56	629 917,61
33.01.06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	421 000,00	16 522 000	16 522 000,00	0,00	16 522 000,00		196 276,65	16 718 276,65	16 718 276,65	0,00
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)							15 358 202,29	15 358 202,29	13 395 322,25	1 962 880,04
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	10 840 308,86	10 717 392	10 717 392,37		10 717 392,37	0,00				
33.02.20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	10 243 572,97	7 614 000	6 686 026,39		6 686 026,39	927 973,61				
33.02.20.01. Kuolemansyyn selvittämisen menot (KPY)	10 243 572,97	7 614 000	6 686 026,39		6 686 026,39	927 973,61				
33.03.04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	60 412 000,00	56 305 000	48 198 028,43	8 106 971,57	56 305 000,00		6 848 694,83	63 153 694,83	55 046 723,26	8 106 971,57

Päluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.50.30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 084 626,62	1 450 000	790 910,54		790 910,54	659 089,46				
33.60.34.01. Mielenterveyslain mukaiset korvaukset (KPY)	2 600 199,09	5 560 000	2 794 199,58		2 794 199,58	2 765 800,42				
33.60.52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	11 550 000,00	11 550 000	10 098 421,73	1 451 578,27	11 550 000,00		1 641 393,11	13 191 393,11	11 739 814,84	1 451 578,27
33.60.64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)		6 300 000	5 955 359,32	344 640,68	6 300 000,00		180 205,40	6 480 205,40	6 135 564,72	344 640,68
33.60.64.01. Rikosasioiden sovittelu (KPY)		6 237 000	5 912 684,81	324 315,19	6 237 000,00			6 237 000,00	5 912 684,81	324 315,19
33.60.64.02. Sovittelutoiminnan kehittämisen ja järjestämisen toimintamenot (EK (enintään))		63 000	42 674,51	20 325,49	63 000,00			63 000,00	42 674,51	20 325,49
33.70.20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	11 790 000,00	18 790 000	80 122,01	18 709 877,99	18 790 000,00		27 516 541,88	46 306 541,88	24 592 764,55	21 713 777,33
33.70.50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 930 000,00	2 430 000	90 161,41	2 339 838,59	2 430 000,00		4 382 100,55	6 812 100,55	2 832 898,42	3 979 202,13
33.70.52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 072 000,00	930 000	930 000,00	0,00	930 000,00		0,00	930 000,00	930 000,00	0,00
35.Ympäristöministeriön hallinnonala	1 591,57	0	0,00	0,00	0,00		238 687,24	238 687,24	238 687,24	0,00
35.01.29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 591,57									
35.10.64. EU:n ympäristörahoituksen osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)							238 687,24	238 687,24	238 687,24	0,00
Määrärahatilit yhteensä	115 067 279,09	140 318 120	103 841 450,61	32 123 805,64	135 965 256,25	4 352 863,49	56 923 495,36	171 388 192,62	132 657 564,90	38 730 627,72

3 Tuotto- ja kululaskelma

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	81 531 304,70		79 440 926,52	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	752 739,54		625 312,40	
Muut toiminnan tuotot	26 610 371,65	108 894 415,89	25 909 777,20	105 976 016,12
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	34 266 862,93		26 598 384,72	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	32 428 602,34		1 099 644,27	
Henkilöstökulut	128 146 799,85		116 996 133,20	
Vuokrat	14 759 274,80		16 090 687,48	
Palvelujen ostot	44 048 913,65		45 828 482,46	
Muut kulut	4 207 779,20		4 357 074,12	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	11 043,20		40 614,60	
Poistot	1 026 201,73		1 291 244,79	
Sisäiset kulut	1 009 360,23	-259 904 837,93	212 740,64	-212 515 006,28
JÄÄMÄ I		-151 010 422,04		-106 538 990,16
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	8 277,24		91,03	
Rahoituskulut	-8 299,74	-22,50	-8 023,70	-7 932,67
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	7 945,51		31 594,78	
Satunnaiset kulut	-17 710,68	-9 765,17	-46 249,45	-14 654,67
JÄÄMÄ II		-151 020 209,71		-106 561 577,50

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Paikallishallinnolta	981 261,80		1 163 929,43	
Sosiaaliturvarahastoilta	9 294,54		9 426,46	
Elinkeinoelämältä	9 306,70		3 763,30	
EU:n toimielimiltä	238 687,24		0,00	
Muut	1 300,00	1 239 850,28	105,28	1 177 224,47
Kulut				
Paikallishallinnolle	9 056 864,37		13 422 617,45	
Elinkeinoelämälle	880 709,66		139 214,46	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	15 263 624,37		9 976 322,32	
Kotitalouksille	466 257,51		443 364,11	
Yliopistoille	690 197,28	-26 357 653,19	677 064,60	-24 658 582,94
JÄÄMÄ III		-176 138 012,62		-130 042 935,97
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	526 132,25		716 988,30	
Suoritetut arvonlisäverot	-10 794 362,45	-10 268 230,20	-11 149 131,28	-10 432 142,98
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ				
		-186 406 242,82		-140 475 078,95

4 Tase

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	14 173,24		31 762,20	
Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	14 173,24	3 159,86	34 922,06
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennelmat	71 693,94		77 471,22	
Koneet ja laitteet	2 135 599,78		2 171 535,12	
Kalusteet	548 076,64		778 606,39	
Muut aineelliset hyödykkeet	58 719,46		58 719,46	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	38 904,38	2 852 994,20	20 831,50	3 107 163,69
KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	21 231,20	21 231,20	21 231,20	21 231,20
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		2 888 398,64		3 163 316,95
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS				
VAIHTO-OMASUUS				
Aineet ja tarvikkeet	130 445,40		57 326,90	
Valmiit tuotteet/Tavarat	15 960 196,65	16 090 642,05	48 396 907,61	48 454 234,51
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	8 808 385,13		18 751 678,73	
Siirtosaamiset	359 983,00		69 127,35	
Muut lyhytaikaiset saamiset	8 999 700,30		2 062 824,21	
Ennakkomaksut	68 100,55	18 236 168,98	858 946,12	21 742 576,41

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	11 462,78		8 469,04	
Muut pankkitilit	6 675,37		12 151,36	
Muut rahat ja pankkisaamiset	3 105,20	21 243,35	3 037,30	23 657,70
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		34 348 054,38		70 220 468,62
VASTAAVAA YHTEENSÄ		37 236 453,02		73 383 785,57

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	5 600 498,85		5 600 498,85	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	24 283 046,00		18 786 754,93	
Pääoman siirrot	150 534 092,14		145 971 370,02	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	-186 406 242,82	-5 988 605,83	-140 475 078,95	29 883 544,85
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	3 105,20	3 105,20	3 037,30	3 037,30
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		-5 985 500,63		29 886 582,15
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	10 284 418,23		12 213 039,32	
Ostovelat	7 560 344,11		7 236 363,72	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 650 026,95		2 397 436,33	
Edelleen tilitettävät erät	2 358 238,44		2 184 940,11	
Siirtovelat	19 877 618,89		17 988 203,24	
Muut lyhytaikaiset velat	491 307,03	43 221 953,65	1 477 220,70	43 497 203,42
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		43 221 953,65		43 497 203,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		37 236 453,02		73 383 785,57

5 Liitetiedot

LIITE 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Ulkomaanrahan määräiset velat samoin kuin ulkomaanrahan määräiset saamiset ja muut sitoumukset on niiden vähäisyyden perusteella muunnettu maksuperusteisesti Suomen rahaksi Euroopan keskuspankin kurssin mukaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Vuoden 2016 tiedot ovat pääosaltaan vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin siirtyi THL:n vastuulle vuoden 2016 alusta.

Valtion mielisairaalat

Vuoden 2016 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna.

Valtion koulukodit (THL:n alaiset lastensuojeluyksiköt)

Vuoden 2016 tiedot ovat vertailukelpoisia edellisen vuoden tilinpäätökseen verrattuna. Vuorelan koulukodin yhteyteen on hallinnollisesti sijoitettu vankilan perheosasto-toiminta.

Vankiterveydenhuolto (THL:n alainen vankiterveydenhuollon yksikkö)

Vankiterveydenhuolto siirtyi THL:n alaiseksi omaksi virastokseen vuoden 2016 alusta lukien, minkä vuoksi vertailutietoja ei ole esittää.

Liitteet 2: Nettoutetut tulot ja menot

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.04.	Bruttomenot	56 728 520,89	61 465 000	57 090 504,33		57 631 485,26				57 532 274,56	
Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	56 138 520,89	60 889 000	57 055 485,26		57 055 485,26				57 055 485,26	
	Nettomenot	590 000,00	576 000	35 019,07	540 980,93	576 000,00		441 770,23	1 017 770,23	476 789,30	540 980,93
33.01.05	Bruttomenot	20 713 697,09	23 390 000	20 388 183,68		21 018 101,29				20 392 455,85	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	19 682 697,09	22 374 000	20 002 101,29		20 002 101,29				20 002 101,29	
	Nettomenot	1 031 000,00	1 016 000	386 082,39	629 917,61	1 016 000,00		4 272,17	1 020 272,17	390 354,56	629 917,61
33.03.04	Bruttomenot	86 703 769,05	82 305 000	79 112 089,37		87 219 060,94				85 960 784,20	
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	Bruttotulot	26 291 769,05	26 000 000	30 914 060,94		30 914 060,94				30 914 060,94	
	Nettomenot	60 412 000,00	56 305 000	48 198 028,43	8 106 971,57	56 305 000,00		6 848 694,83	63 153 694,83	55 046 723,26	8 106 971,57

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Ei esitettävää.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Ei esitettävää.

Liite 5: henkilöstökulujen erittely

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	107 611 364,38	95 692 211,75
Palkat ja palkkiot	106 678 100,76	96 720 733,03
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	933 263,62	-1 028 521,28
Henkilösivukulut	20 535 435,47	21 303 921,45
Eläkekulut	18 068 854,88	19 103 497,29
Muut henkilösivukulut	2 466 580,59	2 200 424,16
Yhteensä	128 146 799,85	116 996 133,20
Johdon palkat ja palkkiot, josta	2 014 624,42	1 705 850,08
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	51 532,91	59 824,59
Johto	1 920,00	1 900,00
Muu henkilöstö	49 612,91	57 924,59

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

1. Poistonalainen omaisuus ja käyttöomaisuusrekisteri

Poistojen kirjaamista varten käyttöomaisuus ryhmitellään liikekirjanpidon mukaisiin omaisuustileihin. Poistolaskennan piiriin kuuluvat kaikki liikekirjanpidon tililuokassa olevat 1-alkuiset käyttöomaisuustilit.

Poistot tehdään vuoden 2009 alusta käyttöomaisuudesta, jonka arvonalisäveroton hankintahinta on vähintään 10 000 euroa ja taloudellinen pitoaika yli yksi vuosi. Tällaisen tuotannon tekijän hankintahinta kirjataan liikekirjanpidossa kuluksi suunnitelman mukaisina poistoina. Hankinnat merkitään käyttöomaisuusrekisteriin.

Ennen vuotta 2009 käyttöomaisuusrekisteriin Kansanterveyslaitoksessa ja Stakesissa kirjatut hankinnat, jotka ovat vielä käytössä, siirretään osaksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöomaisuuskirjanpitoa. Siirrettäviin käyttöomaisuusesineisiin sovelletaan vuonna 2008 voimassa olevia poistosuunnitelmia.

Käyttöomaisuus, jonka arvonalisäveroton hankintahinta on alle 10 000 euroa mutta yli 1000 euroa, kirjataan suoraan kuluksi. Nämä hankinnat merkitään irtaimistorekisteriin. Taide-esineistä, matkapuhelimista ja atk-laitteista pidetään erillistä rekisteriä hankintahinnasta riippumatta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole kansallisuutta.

2. Poistojen kirjaaminen

Kiekuun siirryttyä 1.10.2015 tehtiin poistot kerralla koko alkuvuodesta. Tämän jälkeen poistot kirjataan liikekirjanpitoon kuukausittain. Poistot lasketaan Kieku-käyttöomaisuus kirjanpitojärjestelmästä, josta ne kuukausittain siirretään liikekirjanpitoon. Poistojen tekeminen aloitetaan tuotannon tekijän käyttöönottokuukautta seuraavasta kuukaudesta. Omaisuuden myynnin yhteydessä tehdään viimeinen poisto omaisuuden viimeiseltä käyttökuukaudelta. Tämän jälkeen jäljelle jäävä menojäännös kirjataan myyntivoittojen tai -tappioiden tilille. Omaisuuden ilmaisluovutuksen tai tuhoutumisen yhteydessä sen mahdollinen käyttöomaisuuskirjanpidossa jäljellä oleva arvo poistetaan kokonaan.

3. Poistomenetelmä ja poistoajat

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tilivirastossa yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen käyttöiän mukaisina poistoina alkuperäisestä hankintahinnasta.

Mikäli hyödykkeelle jää jäännösarvo suunnitelman mukaisen poiston jälkeen ja sen käyttöikä jatkuu, tehdään jäännösarvolle uusi poistosuunnitelma, tasa-poisto (3v.) (kts. seuraavan sivun taulukko)

4. Poistosuunnitelman voimassaolo

Tätä poistosuunnitelmaa noudatetaan 1.1.2015 alkaen.

Omaisuusryhmä	Poistomenetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % 1)	Jäännösarvo € tai %
112 Aineettomat oikeudet				
11200000 Ostetut atk-ohjelmat	tasapoisto	5	20	-
114 Muut pitkävaikutteiset menot				
11490000 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3 tai 10	10 tai 33,34	-
123 Rakennelmat				
12300000 Muut rakennelmat	tasapoisto	15 tai 20	5 tai 6,67	-
125-126 Koneet ja laitteet				
12500000 Autot ja muut maajetälvälineet	tasapoisto	5	20	-
12530000 Raskaat työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12540000 Kevyet työkoneet	tasapoisto	7	14,3	-
12550000 ATK-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	3	33,33	-
12560000 Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12570000 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5	20	-
12580000 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	-
12590000 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12600000 Muut tutkimuslaitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
12690000 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
127 Kalusteet				
12700000 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	-
12790000 Muut kalusteet	tasapoisto	5 tai 10	10 tai 20	-
128 Muut aineelliset hyödykkeet				
12800000 Taide-esineet	ei poistoja			
129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
12940000 Muut ennakkomaksut				
130 Käyttöomaisuusarvopaperit				
13010000 Muut osakkeet	ei poistoja			
13030000 Muut osuudet	ei poistoja			

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

	Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 1.1.2016	165 525,93	16 500,00		182 025,93
Lisäykset	0,00	0,00		0,00
Vähennykset	-76 396,49	0,00		-76 396,49
Hankintameno 31.12.2016	89 129,44	16 500,00		105 629,44
Kertyneet poistot 1.1.2016	-133 763,73	-13 340,14		-147 103,87
Vähennysten kertyneet poistot	76 396,49	0,00		76 396,49
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-17 588,96	-3 159,86		-20 748,82
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	-74 956,20	-16 500,00		-91 456,20
Arvonkorotukset	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	14 173,24	0,00		14 173,24
	Aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	123 Rakennelmat	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	
Hankintameno 1.1.2016	95 972,00	6 153 230,95	1 249 642,99	7 498 845,94
Lisäykset	0,00	731 428,54	1 782,00	733 210,54
Vähennykset	0,00	-631 791,05	-12 152,00	-643 943,05
Hankintameno 31.12.2016	95 972,00	6 252 868,44	1 239 272,99	7 588 113,43
Kertyneet poistot 1.1.2016	-18 500,78	-3 981 695,83	-471 036,60	-4 471 233,21
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	631 791,05	12 152,00	643 943,05
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-5 777,28	-764 943,09	-232 311,75	-1 003 032,12
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-2 420,79	0,00	-2 420,79
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot				
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	71 693,94	2 135 599,78	548 076,64	2 755 370,36

	Muut aineelliset hyödykkeet			Yhteensä
	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	130 Käyttöomaisuus-arvopaperit	
Hankintameno 1.1.2016	58 719,46	20 831,50	21 231,20	100 782,16
Lisäykset	0,00	18 072,88	0,00	18 072,88
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2016	58 719,46	38 904,38	21 231,20	118 855,04
Kertyneet poistot 1.1.2016	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2016	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	58 719,46	38 904,38	21 231,20	118 855,04

Liite 8: Rahoitustuotot ja kulut

Ei esitettävää.

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Ei esitettävää.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitus-omaisuusarvopaperit	31.12.2016						31.12.2015	
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	0		21 231,20					21 231,20
Limingan jäähalli Oy	8		673,00					673,00
Luottokunta osuustodistus								
SAIWe Oy	200		20 000,00					20 000,00
Suomen lääkevahinkokorvaus-osuuskunta	48		558,20					558,20
Osakkeet ja osuudet yhteensä			21 231,20					21 231,20
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset								
Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella ei ole oman pääoman ehtoisia sijoituksia.								

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Ei esitettävää.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut						
Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset						
	Talousarviomenot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	12 807 909	12 203 572	11 144 024	9 771 150	68 139 074	101 257 820

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset						
	Talousarviomenot 2016	Määrärahatarve 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
-Rokotevastuut	16 984 509	13 170 784	1 235 520	0	0	14 406 304
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	29 792 418,03	25 374 356,00	12 379 544,00	9 771 150,00	68 139 074,00	115 664 124,00

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2016	Varat 31.12.2015	Käyttötarkoitus
Kyösti Kallion rahasto	3 105,20	3 037,30	Sodassa kaatuneiden vähävaraisten omaisten auttaminen
Yhteensä	3 105,20	3 037,30	

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ei ole esitettävää.

Liite 15: Velan muutokset

Ei ole esitettävää.

Liite 16: Velan maturiteetti- jakauma ja duraatio

Ei ole esitettävää.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Rikosseuraamuslaitokselta siirtyi vankiterveydenhuollon järjestämiseen liittyvä toiminta THL:n alaiseksi hallinnoksi omaksi yksiköksi vuoden 2016 alusta. Vuoden 2016 talousarviossa yksikölle oli varattuna 16,522 miljoonaa euroa. THL tuottaa vankiterveydenhuollon yksikölle kaikki sen tarvitsemat hallintopalvelut.

Vuoden 2016 alusta THL:lle siirtyi Rikos- ja riita-asioiden sovittelupalveluiden järjestäminen, valtakunnallinen koordinaatio ja kehittäminen sekä tilastointi. Vuoden 2016 talousarviossa oli varattu 6,237 miljoonaa euroa sovittelun järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin korvaamiseen.

Vuoden 2017 aikana kirjanpito- ja tilinpäätöstehtäviä keskitetään Valtiokonttorin määräyksen mukaisesti Palkeisiin.

Liite 18: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 561 THL:n organisaatorakenteen nimet ja lyhenteet

Nimi	Lyhenne
Hyvinvointi	HYVO
Terveys	TERO
Infektiotaudit	INFO
Terveydensuojelu	TUSO
Järjestelmät	JARO
Valtion palvelut	VAPO
Hallinto ja kehittäminen	HAKE
Tietopalvelut osasto	TIPO
Viestintä	JOVI
Pääjohtaja ja THL:n johtaminen	JOHO

6 Allekirjoitukset

Toimintakertomus ja tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. helmikuuta 2017.

Juhani Eskola
pääjohtaja

Matti Salminen
johtaja
Valtion koulukodit

Antti-Jussi Ämmälä
johtaja
Vankiterveydenhuollon yksikkö

Valtion mielisairaaloiden osalta

Eila Tiihonen
johtava lääkäri
Niuvanniemen sairaala

Markku Eronen
johtava lääkäri
Vanhan Vaasan sairaala

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä ____/____2017

Mari Brusila

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL

Postiosoite: PL 30, 00271 Helsinki

Käyntiosoite: Mannerheimintie 166, Helsinki

Puhelin (vaihe): 029 524 6000

Sähköposti: etunimi.sukunimi@thl.fi • Tiedustelut: info@thl.fi

www.thl.fi • twitter.com/THLorg • facebook.com/thl.fi